समापयेत् । ततोहोमदशांशेनतर्पणंतद्दशांशेनमार्जनंकृत्वाविशेषसत्कारेणपीठस्थंदेवंशिवंसंपूज्यपीठंद
द्यात् ॥ तत्रमंत्रः ॥ पीठंगृहाणभूदेवशिवशक्त्यादिसंयुतम् ॥ वांछितार्थंप्रयच्छाद्युदेहिमेव्रतजंफलम् ॥
इति ॥ ततोव्रतपूर्त्यर्थेगांचदत्त्वामार्जनेनदशांशतोवासदन्नेनब्राह्मणान्संतर्प्यव्रतपूर्णतांवाचयित्वाऽऽशिषो
गृहीत्वेष्टजनैःसहभुंजीत ॥ अत्रत्रैवर्णिकानामेवाधिकारः ॥ स्त्रीशूद्राणांतुपूजयैवोद्यापनसिद्धिरिति
लैंगात्॥ इतिशैवागमोक्तपार्थिवलिंगोद्यापनम्॥ अथपार्थिवगणेशोद्यापनं रुद्रयामले॥महादेवउवाच॥
यथापार्थिवलिंगंतुसर्वसिद्धिविधायकम् ॥ तथाविघ्नेश्वरंदेवंपार्थिवंसर्वकामदम् ॥ निर्विघ्नं
जायतेकार्यंसर्वांसिद्धिंपुमाँल्लभेत् ॥ षट्कर्माणितथाचक्षेशृणुष्वैकमनाभव ॥ रक्तोपचारैःसिंदूरैरक्त
माल्यांबरैस्तथा ॥ जपापुष्पैः करवीरैः कुसुमैः क्षीरपायसैः ॥ संपूज्यवश्यतामेतियंयांचिंतयतेनरः ॥
शुक्लमाल्यैःशुक्लवस्त्रैरोदनैर्दधिमिश्रितैः ॥ मालतीकुसुमैर्धूपैर्दशांगैःक्षांतिलब्धये ॥ कवितायाःपटुत्वंच
जायतेनात्रसंशयः॥ मोहनेमधुभिःस्नाप्यमधुपायसमर्पयेत्॥असितैःकुसुमैःपूज्योदमनेनासितागुरुम्॥
समारोप्यार्चयेद्भक्त्यात्रैलोक्यमोहयेत्क्षणात् ॥ स्तंभनेनिशयायुक्तैरुपचारैः समर्पयेत् ॥ आढकीभक्त
नैवेद्यैःश्वेतदूर्वाभिरेवच ॥ कारयेन्निंबजरसंधूपंशत्रोस्तुतद्भवेत् ॥ मारणेमाहिषेचर्मण्यास्थायासितकंब

धौ ॥ शिवपूजाविधातव्यापूर्वंपूर्वंमहाफलम् ॥ समापनकालमाह ॥ कार्तिकादिशुभेमासेलिंगानांचस
मापनम् ॥ चतुर्दशीदर्शयुक्ताह्यष्टमीनवमीयुता ॥ समाप्तिस्तत्रकर्तव्यारौद्रेयुक्तेपुनर्वसौ ॥ अन्येष्वपिच
कालेषुशुभेषुचसमापनम् ॥ अथोद्यापनम् ॥ तिथ्यादिसंकीर्त्याऽमुककामनामुद्दिश्यकृतानांपार्थिवलिं
गानांसंपूर्णफलावाप्तये तदुद्यापनंकरिष्ये ॥ इतिसंकल्प्य पुण्याहवाचनादिविधाय वृताचार्यः सर्षपा
दिनाभूतान्युत्सार्यद्वारपूजांकुर्यात् । चतुर्द्वारोपशोभितमंडपस्येशानभागेस्थित्वा । सदाशिवमंडपाय
नमः प्राग्द्वारपार्श्वयोः नंदिनेनमः महाकालाय० चिच्छक्त्यैन० मायाशक्त्यै० द्वारश्रियै० वास्तुपुरु
षाय० दक्षिणपार्श्वयोः गणेशाय० वृषभाय० । चिच्छक्त्यादिपूर्ववत् । पश्चिमद्वारपार्श्वयोः भृङ्गि
णे० स्कंदाय० । शक्त्यादिपूर्ववत् । उत्तरद्वारपार्श्वयोः रिटिनेन० चंडीश्वराय० । शक्त्यादिपू
र्ववत् । ततः पश्चिमद्वारेणप्रविश्यवेद्याःपश्चिमतः उपविश्यलिंगतोभद्रेब्रह्मादिदेवतास्थापनपूर्वकं
कलशंप्रतिष्ठाप्य तदुपरिदेवंस्थापयेत् । तत्रादौन्यासंकुर्यात् । ललाटे शिवायनमःकंठेरुद्राय०
नाभौ ईशानाय० जान्वोः० शंकराय० पादयोः सदाशिवाय० ॥ ततःअश्मन्नूर्जमित्यनुवाके
नपयोधारयालिंगस्याभ्युत्तारणंकुर्यात् ॥ लिंगप्रमाणंतुप्रत्यहंयावन्मानंमृल्लिंगंक्रियतेतावन्मानंतदर्द्धं

तदर्द्धंवासौवर्णंराजतंवाकुर्यात् । तत प्राणप्रतिष्ठांकुर्यात् । पंचामृताभिषेकंचकृत्वाततःकलशेननमःशंभ वेचमयोभवेचनमःशंकरायचमयस्करायचेतिमंत्रेणपंचाक्षरेणवालिंगं संस्थाप्यतद्वामभागेगौरीर्मिमा येति । ॐ नमोभगवत्यैउमादेव्यैशिवप्रियायैनमइत्यागममंत्रेणवाहैमींगौरींप्रतिष्ठाप्यदक्षिणभागे । तत्पुरुषायविद्महेवक्रतुंडायधीमहि ॥ तन्नोदंतिःप्रचोदयात् ॥ इतिहैमंगणेशंतद्दक्षिणे । तत्पुरुषायवि द्महेमहासेनायधीमहि ॥ तन्नःषण्मुखःप्रचोदयात् । इतिहैमंस्कंदं पुरतोराजतंवृषभमृषभंमेतिमंत्रेणसं स्थाप्यपरितोलोकेशान्प्रतिष्ठाप्यपूजयेत् ॥ ध्यानम् ॥ मंगलायतनंदेवंभवंकांतंमनोरमम् ॥ ध्यायेत्क ल्पतरोर्मूलेसमासीनंसहोमया ॥ सहस्राणिसहस्रशइतिध्यात्वाॐनमोभगवतेरुद्रायेतिलिंगोपरि अक्ष तान्क्षिपेत् । नमस्तारायेत्यासनं० नमःशंभवइतिपाद्यं नमःशंकरायेत्यर्घ्यं नमःशिवायेत्याचमनीयं नमस्तीर्थ्यायेतिरुद्रसूक्तैश्चस्नानं भवंदेवंतर्पयामि शर्वं० रुद्रं० पशुपतिं० उग्रं० महांतं० भीमं० ईशानं० मानस्तोकेतिवस्त्रं० नमोहिरण्यबाहवइत्युपवीतं नमोवृद्धायेतिभूषणं नमःश्वभ्यइतिगंधं० नमःसोमाये त्यक्षतान् नमःपार्यायचेति पुष्पं नमःकपर्दिनेचेतिधूपं नमआशवेचेतिदीपं० नमोबभ्लुशायचेतिनैवेद्यं नमःपर्ण्यायचेतितांबूलं नमोदुंदुभ्यायचेतिदक्षिणां नमइरिण्यायचेत्यारार्तिक्यं ततोलिंगोपरिनमः

शर्वायचपशुपतयेचेत्यारभ्य नमोबृहतेचवर्षीयसेचेत्यंतेनपुष्पांजलिः एषतेरुद्रइतिप्रदक्षिणा नमोरुद्रेभ्यइतिनमस्कारः ॥ ततःस्तोत्रंपठेत् ॥ नमॐकाररूपायनमोऽक्षरवपुर्धृते ॥ नमोनादात्मनेतुभ्यंनमोबिंदुकलात्मने ॥ अलिंगलिंगरूपायरूपातीतायतेनमः ॥ त्वंमातासर्वलोकानांत्वमेवजगतः पिता ॥ त्वंभ्राතात्वंसुहृन्मित्रंत्वंपितात्वंपितामहः ॥ नमस्तेभगवन्रुद्रभास्करामिततेजसे ॥ १ ॥ नमोभवायदेवायउमयासहितायच ॥ सर्वायक्षितिरूपायसदासुरभिणेनमः ॥ पशूनांपतयेचैवकामिनेऽमिततेजसे॥ भौमायव्योमरूपायशब्दरूपायतेनमः ॥ महादेवायसोमायह्यमृतायनमोनमः ॥ उग्रायययजमानायनमस्तेकर्मयोगिने ॥ इतिस्तुत्वाक्षमापयेत् ॥ ॐ अंगहीनंक्रियाहीनंविधिहीनंमहेश्वर ॥ पूजितोऽसिमयादेवतत्क्षमस्वजगत्पते ॥ इतिक्षमाप्यपुराणपठनादिनारात्रिंनिनयेत् ॥ रात्रौप्रारंभः ॥ तद्दिनेउपोषणंप्रातरग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् ॥ अत्रप्रधानं सोमंशिवंकृतलिंगद्वादशांशेनवापायसमधुशर्कराज्यतिलाक्षतबिल्वपत्रशतपत्रपत्रद्रव्याष्टकेनकेवलपायसेनवा नमःशंभवेचेतिमंत्रेणपंचाक्षरेणवायक्ष्ये । तथागौरींगणेशंषण्मुखंचउक्तद्रव्यैः प्रतिद्रव्यंदशाहुतिभिः वृषभंलोकेशान्ब्रह्मादिदेवताश्चदशदशतिलाहुतिभिःद्वारदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये ॥ शेषेणस्विष्टकृतमित्यादि होमंसमाप्यपूर्णाहुत्यादिकर्मशेषं

शिवम् ॥ मृल्लिप्तहस्तएवाशुसंक्षालितकरेथवा ॥ पंचाष्टषोडशप्रोक्ताद्वात्रिंशदुपचारकाः ॥ यस्तुपूजय
तेभक्त्यालिंगंत्रिभुवनेश्वरम् ॥ सस्वर्गराज्यमोक्षाणांक्षिप्रंभवतिभाजनम् ॥ आदौकृत्वागणेशंचलिंगंकु
र्यात्ततःपरम् ॥ पश्चाच्छक्तिंततः स्कन्दंलिंगान्यथयथाविधि ॥ हरोमहेश्वरः शंभुःशूलपाणिःपिनाक
धृक् ॥ शिवःपशुपतिश्चैवमहादेवइतिक्रमात् ॥ मृदानयनसंघट्टप्रतिष्ठाह्वानमेवच ॥ स्नपनंपूजनंचैव
क्षमस्वेतिविसर्जनम् ॥ अथकामनापरत्वेनैकादशप्रकाराः ॥ तदुक्तंपार्थिवचिंतामणौ ॥ ऋणमोचन
कामः एकशतदिनपर्यन्तंप्रत्यहमेकंलिंगंकृत्वाबृहतीपुष्पंघृतनैवेद्यमनृणाअस्मिन्नतिऋचमष्टोत्तरंजपेतृऋ
णान्मुक्तोभवति ॥ १ ॥ पुत्रकामस्तुद्विशतपर्यंतंप्रत्यहंलिंगद्वयंपंचामृताभिषेकः मल्लिकापुष्पंगुडौदनंनै
वेद्यं काण्डात्काण्डात्प्ररोहंतिइतिअष्टोत्तरशतजपः याशतेनप्रतनोषीत्यनेनाष्टोत्तरशतदूर्वार्पणंपुत्रोभवति
॥ २ ॥ कन्याकामस्तुत्रिशतदिनंप्रत्यहंलिंगत्रयं करवीरपुष्पं शर्करानैवेद्यं पावीरवीकन्येतिमंत्रेणा
ष्टोत्तरशतंजपेत् याशतेनेत्यष्टोत्तरशतदूर्वार्पणंकन्याभवति ॥३॥ द्रव्यकामस्तुचतुःशतदिनपर्यन्तंप्रत्य
हंचत्वारिलिंगानिकृत्वाकिंशुकपुष्पंकदलीफलनैवेद्यं श्रीसूक्तंदशवारंप्रत्यहंपठेत् द्रव्यागमोभवति॥४॥
विवाहकामःप्रत्यहंपंचलिंगानिपञ्चशतदिनपर्यन्तंकृत्वा चंपकपुष्पं पायसनैवेद्यंगौरीर्मिमायतिऋच

मष्टोत्तरशतंजपेत्॥५॥कलहनिवृत्तिकामःत्रिंशद्दिनपर्यन्तंप्रत्यहंषड्लिंगानि बकुलस्यपुष्पं मधुनैवेद्यंसुं चामित्वेतिसूक्तंदशधाजपेत् ॥६॥ तीर्थयात्राकामः पंचाशद्दिनपर्यन्तंप्रत्यहं सप्तलिंगानिशतपत्रपुष्पंद ध्योदनंनैवेद्यंरुद्रैकादशिनीजपः ॥७॥ विद्याकामः त्रिंशद्दिनपर्यन्तंप्रत्यहमष्टौलिंगानि बिल्वपत्रं लड्डु कनैवेद्यंयच्छंदसामृषभोविश्वरूपइत्यनुवाकंदशधाजपेत् ॥ ८ ॥ अपमृत्युहरणकामःएकशतदिनपर्यंतंप्र त्यहंनवलिंगानि धत्तूरपुष्पं दध्योदनंनैवेद्यं त्र्यंबकमितिमंत्रमाद्यंतेप्रणवमष्टोत्तरसहस्रंजपेत्॥९॥दूरगत सुहृदागमनकामः वर्षमेकंप्रत्यहं दशलिंगानिकांचनोद्भवंपुष्पमपूपनैवेद्यं योरुद्रोअग्नाविति अष्टोत्तरशतं जपेत् ॥ १० ॥ सर्वदारिद्र्यनिवृत्तिकामःषण्मासंप्रत्यहमेकादशलिंगानि रक्ताब्जंद्रोणपुष्पं सर्वान्ननैवेद्यं गोघृताक्तं नमोहिरण्यबाहवइतिमंत्रमष्टोत्तरशतंजपेत् ॥ ११ ॥ इत्येकादशप्रकाराः ॥ कारागृहमोचने विशेषः ॥ कारागृहमोक्षकामएकविंशतिदिनपर्यंतमेकोत्तरवारवृद्ध्यालिंगानिकृत्वाद्वाविंशतिदिनमा रभ्य पुनरेकैकह्रासेनलिंगानिकृत्वायावल्लिंगानिभवंति तावत्प्रत्यहंरुद्रैकादशिन्याऽभिषेकः। पलाश पुष्पं दधिघृतमधुमिश्रान्नंनैवेद्यमष्टसहस्रं त्वरितरुद्रंजपेत् निगडान्मुक्तोभवति ॥ लिंगसंख्ययाफलभे दमाह। एकंपापहरंलिंगंद्विलिंगंश्रीकरंत्रिलिंगंसर्वकामदम्। विद्याकामेसहस्रंस्त्रीकामेपंचशतंपुत्रकामेपं

चदशायुतानि कन्याकामेऽयुतत्रयं भूकामेसहस्रंरूपकामेत्रिसहस्रं राज्यकामेलक्षं मारणेसप्तसहस्रमुच्चा
टनेपंचसहस्रम्॥स्तंभनेत्रिसहस्रं जारणेद्विसहस्रं कारागृहमोचनेऽयुतम् । निगडमोचनेसार्द्धमयुतं डाकि
न्यादिभयेपंचशतं राज्यभयेअयुतं दारिद्र्यमोचनेपंचसहस्रं सर्वकामेसप्तायुतानि मोक्षकामेलक्षं परम
सायुज्यकामेकोटिः । सौवर्णलिंगंसौभाग्यकरंराजतंयशस्करम् । ताम्रमयंपुष्टिकरम्।कांस्यमयंकीर्तिकर
म् । लोहमयंशत्रुमारणकरम्।सीसमयमायुःकरम् । पाषाणमयंपुण्यकरम् । काश्मीरंश्रीकरम् । मारकतं
शांतिकरम्।स्फाटिकंबहुस्वामित्वकरम् । इंद्रनीलमयंपोषणकरम्।मुक्तामयंश्रेयस्करम् । पारदंसर्वसिद्धि
करं चंदनजंज्वरनाशकरं कर्पूरजंशांतिकरं गोमयजंसर्वरोगहरं भस्मोद्भवंमोक्षकरम् । हारिद्रंप्रीतिवर्द्धनम्।
कस्तूरीभवंसुगंधकरं नवनीतजंकीर्तिकरं दधिजंलक्ष्मीकरंदुग्धजंसुखकरं शर्करोत्थंपुत्रकरं लवणोत्थंस
र्वजनवशकरं कृष्णतिलोद्भवंशिवलोकप्रदम् ॥ उक्तेष्वेतेषुलिंगेषुपार्थिवंक्षिप्रसिद्धिदम् ॥ कृतेमणिमयं
लिंगंत्रेतायांहेमसंभवम् ॥ द्वापरेपारदंश्रेष्ठंपार्थिवंतुकलौयुगे ॥ इति ॥ अथारंभकालःशैवागमे॥कार्तिके
मार्गशीर्षेवामाघेवैशाखसंज्ञिते ॥ श्रावणेबहुलेपक्षेव्रतस्याचरणंभवेत् ॥ स्थलविशेषमाह ॥ पुण्यारण्येन
दीतीरेपर्वताग्रेशिवालये ॥ श्रीवृक्षाश्वत्थतुलसीधात्रीछायायुतेवने ॥ गोष्ठगृहेवादेवाग्निसूर्यगोविप्रसन्नि

अत्रप्रधानं पूज्यदेवंघृताक्ततिलद्रव्येणसहस्राहुतिभिर्मंडलदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये ॥ ततः पीठंसु वर्णवर्तिसंयुक्तरौप्यस्थदीपंघृतपूरितकांस्यपात्रसहितंब्राह्मणायदत्त्वागांचप्रतिपाद्यद्विजान्भोजयेत् ॥ इति श्रीमच्चित्तपा० व्रतोद्यापनकौमुद्यां चतुर्विधलक्षवर्तिकाव्रतोद्यापनंकर्पूरलक्षदीपविधानंपृथक्पृथग्ल क्षदीपविधानंचसमाप्तम् ॥ अथपार्थिवलिंगोद्यापनम् ॥ लैङ्गेरुद्रयामले भविष्येशैवागमेचोक्तम् ॥ तत्र विधिः ॥ सहस्रंवाथलक्षंवाकोटिंवाथविधानतः ॥ लिंगानांपूजयित्वातुसर्वान्कामानवाप्नुयात् ॥ मल्लिं गंपार्थिवंश्लक्ष्णंभुक्तिमुक्तिकरंपरम् ॥ त्रिसंध्यंयोऽर्चयेल्लिंगंकृत्वाबिल्वेनपार्थिव ॥ एकंदशशतंवापिस र्वाभीष्टमवाप्नुयात् ॥ शुद्धप्रदेशसंभूतांमृदमाहृत्य यत्नतः ॥ शुद्धेनवारिणाभ्युक्ष्यसुसंघट्यतुतत्पुनः ॥ लिंगानांसंख्ययाकुर्यात्पृथक्पिंडान्यथाक्रमम् ॥ पलद्वयान्नकर्तव्यंन्यूनंलिंगंसदैवहि ॥ अखंडंतुचरं लिंगंद्विखंडंस्थावरंस्मृतम् ॥ लिंगमादौविधायाथपिंडिकांरचयेत्ततः ॥ पक्वजंबूफलाकारंलिंगंकुर्यान्म नोरमम् ॥ वर्तुलंचतुरस्रंवासमंपीठद्वयंशुभम् ॥ दर्शनादेवलिंगस्यदेवगंधर्वदानवाः ॥ तत्क्षणंपूजयंत्या शुरचितंनैवसंशयः ॥ साक्षतंस्थापयेत्तस्मान्निर्माणक्षणएवतत् ॥ पूजास्थानंस्कांदे ॥ पाषाणदारुजेदे शेदभातरितसंस्थले ॥ पुष्पप्रकरसंकीर्णेपाणौवावैदिकेभुवि ॥ सबिल्वताम्रपात्रेवास्थापयेत्पार्थिवं

तंयच्छक्षवर्तिव्रतंतत्संपूर्णफलावाप्तयेतदुद्यापनाख्यंकर्मकरिष्ये ॥ इतिसंकल्प्य ॥ वृताचार्यः सर्वतो भद्रेकलशंप्रतिष्ठाप्यतन्मध्यदेशेइदंविष्णुरितिमन्त्रेणहैमंश्रियासहितंविष्णुं तद्दक्षिणेसावित्र्यासहितंब्रह्माणं ब्रह्मजज्ञानमितिमंत्रेण विष्णोरुत्तरे उमासहितंशंभुंनमःशंभवेचमयोभवेचेतिमंत्रेणइतिदेवतात्रयंसंस्थाप्यपुरतोराजतंगरुडंप्रतिष्ठाप्यपूजयेत् ॥ चन्दनानंतरमंगपूजा ॥ कालायनमः शिरःपू० विष्णवे० ललाटं० वह्नये० नेत्रे० रवये० कर्णौ० दीप्ताय० नासां० निशाकराय० मुखं० रुद्राय० कंठं० शेषाय० स्कन्धौ० जगद्व्यापिने० बाहू० तेजोरूपाय० स्तनौ० महेश्वराय० वक्षः० निरंजनाय० उदरं० फलाध्यक्षाय० नाभिं० विश्वरूपिणे० कटी० जगत्प्रभवे० गुदं० स्वप्रकाशाय० ऊरू० स्वयंज्योतिषे० जानुनी० चतुर्व्यूहाय० गुल्फौ० जनाधिपाय० पादौ० परब्रह्मणे० सर्वांगं० ॥ विशेषोपहारादिसमर्प्यरात्रिंनिनयेत् । प्रातःसतिलैर्यवैः अग्नेनयसुपथेतिऋचावृत्त्यादशांशतर्पणंकृत्वातर्पणदशांशेनहोमंकुर्यात् ॥ तद्यथाअग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् । प्रधानंदेवंलक्ष्मीसहितंविष्णुंघृतान्वितपायसपलाशसमिद्घृतद्रव्यैःसहस्रसंख्याकाहुतिभिः तथा ब्रह्मशंभूअष्टाविंशतितिलाहुतिभिःमंडलदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये ॥ अत्रक्रमः ॥ अग्नेनयऋचापायसमिदंविष्णुरितिमंत्रेणपलाशसमिधःवि

ष्णुगायत्र्याघृतंजुहुयात् । ततःपीठस्थंदेवंसंपूज्यगोघृतालोडितसहस्रवर्तिभिरारार्तिक्यंकृत्वा ततआचा
र्यंसंपूज्यपीठंघृतपूरितत्रिंशत्पलपरिमितंकांस्यपात्रंयथाशक्तिवातथासुवर्णवर्तिकासंयुक्तरौप्यप्रणीतांचद
द्यात् ॥ तत्रमंत्रः ॥ रौप्यपात्रस्थितंदीपंहैमवर्तिसमन्वितम् ॥ कांस्यपात्रेणसहितंददामिव्रतपूर्तये ॥
ततोगांचदत्त्वादशाधिकान्द्विजान्सदन्नेनसंतर्पयेदिति । एवमेवमाणिक्यलक्षवर्तिकाव्रतंपूर्वोक्तेनविधा
नेनकुर्यात्सर्वमतंद्रितइति ॥ इत्येकसूत्रवर्तिमाणिक्यलक्षवर्तिकाव्रतम् ॥ अथरुद्रलक्षवर्तिकाव्रतंस्कांदे॥
तिथ्यादिसंकीर्त्यममाखिलदुरितनाशाभीष्टसिद्धिपूर्वकशिवलोकप्राप्तिद्वारासांबसदाशिवप्रीत्यर्थमाच
रितरुद्रलक्षवर्तिकाव्रतस्योद्यापनंकरिष्य इतिसंकल्प्य वृताचार्यः लिंगतोभद्रेताम्रकलशोपरिहैमंसां
बंरुद्रंकद्रुद्रायेतिमंत्रेणप्रतिष्ठाप्यपुरतोवृषभंचसंपूज्यपुराणपठनादिनारात्रिंनिनयेत् ॥ प्रातरग्निंप्रतिष्ठा
प्यान्वादध्यात् ॥ प्रधानंदेवंसांबंरुद्रंरुद्रसूक्तेन ॐ नमःशिवायेतिमंत्रेणवाघृतपायसबिल्वद्रव्यैःसह
स्राहुतिभिःमंडलदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये ॥ ततःपीठंगांदीपञ्चदत्त्वैकादशाधिकान्द्विजान्भोज
येदिति ॥ अत्रवर्तिकादशांशतस्तर्पणंतद्दशांशतोहवनंतद्दशांशतोद्विजभोजनंप्रतिपदोक्तंनास्ति होमद
शांशतःसाधारणंतर्पणंकांस्यपात्रसहितंदीपदानंचपूर्ववत्कर्तव्यम् । एवमेवस्कंदभविष्ययोर्बिल्वलक्ष

वर्तिकाव्रतोद्यापनमुक्तम् । रुद्रलक्षवर्तिकावत्सर्वमनुष्ठानंज्ञेयम् ॥ इतिरुद्रबिल्वलक्षवर्तिकाव्र
तोद्यापनम् ॥ अथकर्पूरलक्षदीपदानमुक्तं शैवागमे ॥ तिथ्यादिसंकीर्त्यममाऽखिलपापक्ष
यपूर्वकशिवलोककामनयाऽऽचरितलक्षकर्पूरदीपसांगतासिद्ध्यर्थंतदुद्यापनंकरिष्यइतिसंकल्प्यवृताचार्यः
सर्वतोभद्रस्थकलशेसांबंभवं नमोभवायचरुद्रायचेतिमंत्रेणसंस्थाप्यपूजयेत् । प्रातरग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वा
दध्यात् ॥ अत्रप्रधानं भवंसहस्रतिलाहुतिभिर्मण्डलदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये ॥ ततःपीठंगांचद
त्त्वाद्विजान्भोजयेत् ॥ होममंत्रः स्थापनोक्तः । इतिकर्पूरलक्षदीपविधानम् ॥ अथलक्षदीपविधानंविष्णु
धर्मोत्तरे ॥ पंचायतनदेवानामाराध्यास्यैववाग्रतः ॥ चातुर्मास्येतुसंप्राप्तेशुभेवामासिभूमिप ॥ प्रत्य
कंचैकदीपंचदीपितंगोघृतेनच ॥ तिलतैलेनवाकुर्यात्कर्पूरेणसमन्वितम् ॥ दीपंप्रज्वाल्यविधिवद्वर्त्या
कार्पाससंभुवा ॥ एकसूत्र्यात्रिवर्त्यावाबिल्वाख्यमणिकान्विता ॥ एवंप्रकारेणलक्षदीपदानंदेवाग्रे
कृत्वा कार्त्तिकपूर्णिमायामुद्यापनंकुर्यात् ॥ तद्यथा ॥ तिथ्यादिसंकीर्त्यात्मनोविविधपापक्षयपूर्वकाभी
ष्टकामसिद्धिद्वाराश्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थंममाचरितलक्षदीपदानसांगतासिद्ध्यर्थंतदुद्यापनंकरिष्ये ॥वृताचार्यः
सर्वतोभद्रस्थकलशेहैमंदेवंतन्मंत्रेणसंस्थाप्यसंपूज्यरात्रौजागरणंकृत्वा प्रातरग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात्॥

ह्यधःशायीजितेंद्रियः ॥ मौनीध्यानपरोभूत्वापिप्पलस्यस्तुतिंपठेत् ॥ विष्णोर्नामसहस्रंचपौ
रुषंवैष्णवंतथा ॥ ततोलक्षदशांशेनजुहुयाद्घृतपायसम् ॥ तर्पणंतद्दशांशेनभोजनंतद्दशांशतः ॥
होमादौविष्णुगायत्रीनामसहस्रंवाग्राह्यम् ॥ होमांतेद्रोणपरिमिततिलपुंजोपरिपलादधिकरौप्यपीठोप
रिसुवर्णादधिकहैममश्वत्थतरुंसंस्थाप्यश्वेतवस्त्रेणसंछाद्यसंपूज्यचद्विजायदद्यात् ॥ तत्रमंत्रः ॥ पिप्प
लोवृक्षराजेंद्रोह्यग्निगर्भस्त्वमेवच ॥ प्रभुर्वनस्पतीनांचपूर्वंजन्मनियत्कृतम् ॥ अघौघंनाशयक्षि
प्रंतवरूपप्रदानतः ॥ ततोद्विजंप्रार्थयेत् ॥ अमुंतरुंगृहाणत्वंविष्णुरूपंद्विजोत्तम ॥ स्वीकृत्यदुष्कृतं
घोरंक्षिप्रंशांतिंप्रयच्छमे ॥ व्रतपूर्तयेशुक्लांगांचदद्यादिति ॥ इत्यश्वत्थप्रदक्षिणाविधानम् ॥ इति
श्रीमच्चित्तपा० व्रतोद्यापनकौमुद्यांलक्षपूजालक्षनमस्कारलक्षप्रदक्षिणाविधानंसमाप्तम् ॥ अथ
लक्षवर्तिकाव्रतम् ॥ तत्रादावेकसूत्रवर्तिकाव्रतं वायुपुराणे ॥ श्रावणशुद्धप्रतिपदमारभ्यकार्त्तिकपौ
र्णमासीपर्यन्तंप्रत्यहमेकंसहस्रवर्तिकोद्दीपनंकार्यमंतेउद्यापनम् ॥ अथवामाघेवैशाखपूर्णिमायाम् ।
एतेषामभावेशुभकालेकार्यम् ॥ तिथ्यादिसंकीर्त्त्यात्मनो रजःसंपर्कादिविविधपातकक्षयागम्याग
मनकोटिनाशविविधैहिकपुत्रपौत्रादिसुखप्राप्तिपूर्वकविष्णुलोकप्राप्तिद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थमाचरि

गोत्रजेऽथवा ॥ कुर्यात्प्रदक्षिणाःसर्वाःपूजयित्वायथाविधि ॥ तिथ्यादिकंसंकीर्त्यात्मनोऽखिलपापरोग
पीडा।निरसनपूर्वकाभीष्टसिद्धिद्वाराश्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थंविष्णोरमुकदेवस्येतिवालक्षप्रदक्षिणाव्रतं करिष्ये
इतिसकल्प्य गणेशादिकंसंपूज्यपूजासामग्रींगृहीत्वाअश्वत्थादिसमीपंगत्वापुरुषसूक्तेनसंपूज्यसहस्रना
मादिपठन्करचालनादिरहितएकाग्रचित्तःप्रदक्षिणाःएकरूपतयासमाप्तिपर्यंतंकुर्यात् ॥ अंतेउद्यापनंकु
र्यात् ॥ अमुककामनयाकृताःप्रदक्षिणास्तत्साद्गुण्यार्थंतदुद्यापनंकरिष्ये इतिसंकल्प्य वृताचार्यःसर्वतो
भद्रेकलशोपरिहैमंकृतप्रदक्षिणंदेवंतत्तन्मंत्रेणसंपूज्यसाष्टांगंप्रणमेत् ॥ ततोग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् ॥
प्रधानंदेवंविष्णुंविष्णुगायत्र्याष्टोत्तरशतसंख्ययाचर्वाज्याहुतिभिःब्रह्मादिदेवताःएकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये
ततःपीठंकपिलां गांचदत्त्वायथाशक्तिब्राह्मणान्भोजयेत् ॥ अत्रयद्देवताकप्रदक्षिणास्तद्देवताप्रकाशको
मंत्रःपूजादौग्राह्यः ॥ इतिलक्षप्रदक्षिणाविधानम् ॥ अथप्रकारांतरेणाश्वत्थप्रदक्षिणाविधिर्भविष्ये ॥
संकल्पादिपूर्ववत् । इयान्विशेषः । आदावाराधयेद्विष्णुंध्यानावाहनपूर्वकम् ॥ तथैवपिप्पलतरुंनारा
यणस्वरूपिणम् ॥ अर्चयेत्पुरुषसूक्तेनउपचारैश्चषोडशैः ॥ ततःप्रदक्षिणंकुर्यात्तत्सर्वंसफलंभवेत् ॥
लक्षमेकंद्विलक्षंवात्रिचतुःपंचलक्षकम् ॥ कार्यस्यगौरवाज्ज्ञेयंद्वादशांतंसमाचरेत् ॥ ब्रह्मचारीहविष्याशी

धात्रीपद्मंदूर्वांकुरास्तथा ॥ करवीरंकार्णिकारंशतपत्रंचकेतकम् ॥ चंपकंमल्लिकांचैवसौवीरंकनकंतथा ॥ जातीपुष्पंपाटलकंपुन्नागंचकदंबकम् ॥ बादरंचामरंपूगंफलैरन्यैश्चपूजयेत् ॥ सुगंधैर्ऋतुसंभूतैःशस्तैः पादपपल्लवैः ॥ इति ॥ यद्यत्पूजयतेपुष्पंतत्स्वरूपंहिरण्मयम् ॥ कारयेच्छतकेचैकंसहस्रेवापिकारयेत् ॥ लक्षेवादापयेद्धीमान्यथावित्तानुसारतः ॥ विष्णोर्नामसहस्रेणगायत्र्यामूलमंत्रतः ॥ सहस्रंद्विसहस्रं वात्रिसहस्रंयथाविधि ॥ उपक्रमदिनेयावत्प्रत्यहंतावतीभवेत् ॥ इति ॥ तिथ्यादिकंसंकीर्त्य नाना विधपातकशमनपूर्वकैहिकामुष्मिकनिरतिशयानंदप्राप्तिद्वारालक्ष्मीनारायणप्रीत्यर्थंतुलस्यादिलक्षपूजां करिष्ये ॥ इतिसंकल्प्य पीठेपुरुषसूक्तेनदेवंसंपूज्यनामभिस्तुलस्याद्यर्पयेत् ॥ समाप्तावुद्यापनं कुर्यात् ॥ पूर्वसंकल्पांतेअमुकलक्षपूजोद्यापनंकरिष्ये इति संकल्प्य सायंवृताचार्यैः वेदिकायांस र्वतोभद्रेब्रह्मादिदेवतास्थापनपूर्वकंकलशंप्रतिष्ठाप्यतत्रदेवंपूजयेत् ॥ तत्रायंक्रमः ॥ सर्वतोभद्रेब्रह्मा दिदेवताःसंस्थाप्य तदुपरिप्रस्थतिलपुंजं तदुपरिप्रस्थगोधूमपुंजं तदुपरिप्रस्थपारिमितशुद्धतंडुलपुं जंकृत्वातत्रकुंकुमेनाष्टदलपद्मंविरच्यतन्मध्येताम्रमयेपिधानसहितंताम्रकलशंप्रतिष्ठाप्य तत्रसौवर्णंचतु र्भुजंलक्ष्म्यालिंगितवामांगंनारायणंसहस्रशीर्षेतिमंत्रेणसंस्थाप्यपुरतः सौवर्णंराजतंवागरुडम् ॥ साम

ध्वनिशरीरस्त्वंवाहनंपरमेष्ठिनः ॥ विषपापहरोनित्यमतःशांतिंप्रयच्छमे इति ततऐशान्यांविदिक्षुशं
खंचक्रंगदांपद्मंच ततःपरितोलोकेशान्संस्थाप्य पूजयेत् ॥ प्रातरग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् ॥ अत्रप्र
धानंलक्ष्मीनारायणम् ॐनमोनारायणायेतिमंत्रेणमधुलाजमिश्रिततिलपायसघृतचरुद्रव्यचतुष्टयेनप्रति
द्रव्यमष्टोत्तरसहस्राहुतिभिरष्टोत्तरशताहुतिभिर्वातथाचतुष्टयेनअयुताहुतिभिःसहस्राहुतिभिर्वासहस्रनाम
मंत्रैर्यक्ष्ये ॥ परिवारदेवतामंडलदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये ॥ तत आचार्यायपीठमनेनमंत्रेण
दद्यात् ॥ जलशायीब्रह्मपितायद्गर्भेसचराचरम् ॥ अनंतभोगशयनःप्रीयतांमेजनार्दनः ॥ इति
दत्त्वागांपयस्विनींचदत्त्वाऽधिकफलप्राप्तयेसोपस्करांशय्यांचदत्त्वादशाधिकान्द्विजान्सदन्नेनभोजयेदि
ति ॥ एवमेवविधानेनगणेशांबिकयोर्नृप ॥ तत्तन्मंत्रेणपूजातुतत्तन्नामसहस्रकैः ॥ गणे
शेलड्डुकैर्होमंपंचखाद्यैरथापिवा ॥ पायसेनतुदेव्याश्चतिलैर्वाकेवलैरपि ॥ एवंकृत्वाविधाने
नस्वर्गलोकेमहीयते ॥ इतिविष्णुलक्षपूजाविधानम् ॥ अथलक्षनमस्कारव्रतंभविष्ये ॥
वसिष्ठउवाच ॥ ब्रह्महत्यादिपापानांप्रायश्चित्तंयदीच्छसि ॥ तदालक्षनमस्कारव्रतंकुरुमहीपते ॥ चातु
र्मास्येतुसंप्राप्तेकेशवेशयनंगते ॥ आषाढस्यसितेपक्षेएकादश्यांसमारभेत् ॥ कार्त्तिकस्यसितेपक्षेपौर्णे

मास्यांसमापयेत् ॥ मार्गशीर्षेमाघेचैत्रेवैशाखे वा पूर्णिमायांसमापयेदिति ॥ तिथ्यादिसंकीर्त्य ममा
नेकजन्मोपार्जितनानाविधपातकशमनपूर्वकातुलभोगप्राप्तिद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थंविष्णोरमुकदेवस्ये
ति वा लक्षनमस्कारव्रतमहं करिष्ये इतिसंकल्प्य तुलस्यग्रेअश्वत्थमूलेगंगातीरेगवांगोष्ठेवाऽन्यत्रशुभ
स्थलेवायद्देवताप्रीतयेव्रतं तद्देवंपीठेपुरुषसूक्तेनसंपूज्य नमोस्त्वनंतायेतिस्तुत्वातद्देवतानाममंत्रेणतद्दे
ताप्रकाशकवैदिकमंत्रेणमूलमंत्रेणवानमस्कारानष्टांगानेकरूपेणसमाप्तिपर्यंतंकुर्यात् ॥ समाप्तौउद्यापनं
कुर्यात् ॥ पूर्वसंकल्पांतेलक्षनमस्कारव्रतस्यसांगतासिद्धये तदुद्यापनं करिष्ये इतिसंकल्प्य वृताचार्यः
सर्वतोभद्रेकलशोपरिहैमंदेवंतद्देवतानाममंत्रेणसंस्थाप्यपूजयेत् ॥ विशेषार्घ्यंत्रयंदद्यात् ॥ देवदेवजग
न्नाथसर्वक्रतुफलप्रद ॥ व्रतेनानेनसंतुष्टो गृहाणार्घ्यंमयार्पितम् ॥ इति ॥ ततोऽग्निप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् ॥
अत्रप्रधानंदेवंविष्णुममुकंवासप्तावृत्त्यापौरुषेणचरुतिलव्रीहिपलाशसमित्सर्पिर्द्रव्यैः प्रतिद्रव्यंयक्ष्ये ॥
ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये ॥ ततःपीठंगांचआचार्यायदत्त्वाष्टोत्तरशताधिकद्विजान्यथाश
क्तिवाभोजयेदिति ॥ इतिलक्षनमस्कारव्रतम् ॥ अथलक्षप्रदक्षिणाविधानं विष्णुधर्मोत्तरे ॥ आषाढशुक्ल
पूर्णिमायांप्रारंभः—कार्त्तिक्यांसमापनम् । अथवाशुभमासेवाप्रारंभसमापने । सुरालयेश्वत्थमूलेतुलस्यां

स्वर्गायलोकायस्वाहेतिदहेत् । उदकधाराञ्चदद्यात् । तद्विन्यासप्रकारस्तु–शिरस्यशीत्यर्द्धमेवंग्रीवा
यांतुदशैवतु ॥ बाह्वोश्चैवशतंदद्यादंगुलीषुतथादश ॥ उरसिद्विंशतंदद्याद्विंशतिंजठरेतथा । अष्टार्द्धंशि
श्नेदद्याद्द्वादशार्द्धंतुमुष्कयोः ॥ ऊर्वोश्चैवशतंदद्यात्त्रिंशतंजानुजङ्घयोः ॥ पादांगुलीषुदशवैह्येतत्प
त्रविकल्पनम् ॥ अनाहिताग्नेर्देहस्तुदाह्योगृह्याग्निनाद्विजैः ॥ तदलाभेपलाशोत्थैः पत्रैः कार्यः पुमा
नपि ॥ शतैस्त्रिभिस्तथाषष्ट्याशरव्रातैर्विधानतः ॥ वेष्टितव्यस्तथायत्नात्कृष्णसारस्यचर्मणा ॥ ऊर्णा
सूत्रेणबद्धाथप्रलिप्तव्यस्तथायवैः । सुपिष्टैर्जलसंमिश्रैः प्रदग्धव्यस्तथाग्निना ॥ असौस्वर्गायलोकाय
स्वाहेत्युक्त्वास्वबान्धवैः ॥ एवंपर्णनरंदग्ध्वात्रिरात्रमशुचिर्भवेत् ॥ तुल्यन्यायतयाऽस्थिदाहेपित्रिरा
त्राशौचम् । एवंकृतेमृतभ्रान्त्यायद्यागच्छेत्पुमान्क्वचित् ॥ कुर्यादथायुषीस्त्विष्टिंपुनराधायपावकम् ॥
साग्नेरियमिष्टिः । निरग्नेस्तुशान्तिस्वस्त्ययनमन्यदिति ॥ अथाशौचान्त्यदिनकृत्यम् ॥ तत्राशौचा
न्तपूर्वदिनेसर्वेषांरजकद्वारावस्त्रशुद्धिः कारयितव्या ॥ अशौचान्तदिवसेगृहशुद्धिंकृत्वामृन्मयपाक
भाण्डानित्यक्त्वास्नात्वादशमंपिण्डंदत्त्वा बहिरुदकान्तेकेशलोमनखान् यथायोग्यंवापयित्वातिलतै

लेनांक्त्वा गौरसर्षपकल्केनशिरश्चोन्मृज्यस्नात्वा प्रेतस्पृष्टवासांस्यंत्येभ्यःस्वाश्रितेभ्योदत्त्वाऽऽच
म्य वाग्यतो वासोयुग्ममहतंनवंशुद्धंपुरातनंवायुक्तमव्रणंपरिधायाऽऽमाविष्टोगांसुवर्णंगोरोचनंदधिदू
र्वासितसर्षपंब्राह्मणोऽग्निंक्षत्रियोवाहनायुधे वैश्यःप्रतोदप्रग्रहौ शूद्रोयष्टिंसंस्पृश्य मंगलानिसंकीर्त्य
ब्राह्मणान् स्वस्तिवाचयित्वा गृहंप्रविशेत् ॥ अत्रदिनेब्राह्मणाःपञ्चगव्यपानंकुर्वन्तीतिसतामाचारः ॥
इतिश्राद्धविवेकेप्रथमक्रियापरिच्छेदोद्वितीयः ॥ २ ॥ अथैकादशाहश्राद्धार्थं निमन्त्रणादि । तत्रा
दौआशौचान्तदिनेनिरामिषमेकवारंभुक्त्वा रात्रौसर्वभुक्तजनेगृहेविप्रनिवेशनम् ॥ गोमयोपलिप्तदक्षि
णप्रवणभूमौ ब्राह्मणमुदङ्मुखमुपवेश्यकृतापसव्योदक्षिणाभिमुखःपातितवामजानुः ॐ गतोसिदिव्य
लोकंत्वंकृतान्तविहितात्पथः ॥ मनसावायुभूतेनविप्रेत्वाहंनियोजये ॥ पूजयिष्यामिभोगेनइतिप्रेतोद्दे
शेनपठित्वा पुष्पचन्दनताम्बूलानिब्राह्मणायदत्त्वा ब्राह्मणदक्षिणजानुंस्पृष्ट्वा ॐ अस्यांरात्रौ अमुक
गोत्रस्यपितुरमुकप्रेतस्याऽऽद्यश्राद्धकरणाय भवन्तंब्राह्मणमहमामन्त्रये इत्यामान्त्रयेत् । ॐ आम
न्त्रितोस्मीतिप्रतिवचने ब्राह्मणेनोक्ते ॐ अक्रोधनेनशौचपरेणसततंब्रह्मचारिणा ॥ भवितव्यंच

भवतामयाचश्राद्धकारिणा ॥ सर्वायासविनिर्मुक्तेनकामक्रोधविवर्जितेनभवितव्यंभवताचश्वस्तनेश्राद्धकर्मणि इतिब्राह्मणमुद्दिश्यपठेत् । यद्यविघ्नेनरजनीयास्यतितदासर्वमेतत्करिष्यामीतितेनोक्ते ॐ इदंतेपाद्यमितिपाद्यंदत्त्वा द्विजंनमस्कृत्य प्रेतमुद्दिश्यतिलतैलेनाजानुविप्रपादौप्रक्षालयेत् । अत्रस्त्रियाअप्युद्देश्यत्वे ॐ गतोसीत्यविकृतमेवपठनीयम् आत्मत्वेनोद्देश्यत्वात् ॥ अथैकादशाहकृत्यम् ॥ बहिर्नदीतीरादौप्रातःश्वेतवस्त्रयुगलेनस्नात्वा सूर्योदयेब्राह्मणस्यश्मश्रुकर्मनखच्छेदनञ्चकारयित्वा ताम्रपात्रेणतैलोद्वर्तनेनस्नानोपकरणंचदद्यात् । स्वयंस्नात्वा कृतनित्यक्रियो नदीतीरेगृहेवा श्राद्धभूमिंपरिकल्प्य पञ्चगव्येनोपलिप्यज्वलदंगारैःसंशोध्यगौरमृत्तिकयाऽऽच्छाद्यतिलैःसर्षपैश्चविकिरेत् ॥ गोमयोपलिप्तावृतपाकस्थानेतिलान्विकीर्यपरितश्छागान्बन्धयित्वा तत्रसपिण्डद्वारास्वयंवानूतनमृन्मयभाण्डेपाकमारभेत् । तत्राचान्तः पूर्वाभिमुखउदङ्मुखोवाशय्यांदद्यात् । तत्र ॐ सोपकरणशय्यायैनमः ॐ ब्राह्मणायनमः इतिदेयब्राह्मणंत्रिःसम्पूज्यइमांसोपकरणांशय्यांददानीति द्विजकरेजलदानंवारिणाशय्याभिषेचनञ्चकुर्यात् । ॐददस्वेतिप्रतिवचनम् । तत्रकुशत्रयतिलजलान्या

गार्तीरमस्थीनिनीत्वा स्नात्वातान्यस्थीनिपञ्चगव्येनप्रोक्ष्य हिरण्यमध्वाज्यतिलैःसंयोज्यमृत्तिपिण्ड
पुटेनिधाय दक्षिणांदिशंपश्यन्ॐनमोस्तुधर्मायेतिवदञ्जलंप्रविश्यप्रेतोगतःस्वर्गकामोदक्षिणाभिमुखः
समेप्रीतइत्युक्त्वा गंगाम्भसिनिःक्षिपेत । ततःस्नात्वाउत्थायसूर्यंपश्येत्। ततः आचम्यॐअद्यकृतैतद
स्थिप्रक्षेपप्रतिष्ठार्थमिदंहिरण्यमग्निदैवत्यं यथानामगोत्रायब्राह्मणायदक्षिणाञ्च दातुमहमुत्सृजे इतिद
क्षिणाञ्चदद्यात । एवंकृतेप्रेतपुरःस्थितस्यस्वर्गेगतिः स्यात्तुमहेन्द्रतुल्या॥ यावदस्थिमनुष्यस्यगंगातो
येषुमज्जति ॥ तावद्वर्षसहस्राणि स्वर्गेलोकेमहीयते । गंगातोयेषुयस्यास्थिप्लवतेशुभकर्मणः ॥ नत
स्यपुनरावृत्तिर्ब्रह्मलोकात्कथञ्चन ॥ गौडाः-दशाहाभ्यन्तरेयस्यगंगातोयेस्थिमज्जति ॥ गंगायांमर
णेयादृक्तादृक्फलमवाप्नुयात् ॥ ब्रह्मपुराणे-मातुः कुलंपितृकुलंवर्ज्जयित्वानराधमः ॥ अस्थीन्यन्य
कुलोत्थानि नीत्वा चान्द्रायणंचरेत् ॥ एवंमातृकुलपितृकुलान्यकुलोत्थस्यास्थिनयनेधर्मबुद्ध्यादो
षाभावः ॥ ॥ अथाचाराग्निरग्नेरप्यस्थिपर्णनरदाहः ॥ दाह्यशरीरालाभे तदस्थिघृतेनाभ्युक्ष्य वस्त्रेणा
ऽऽच्छाद्यदहेत् ॥ ॥ अस्थ्नामप्यलाभे षष्ट्यधिकशतत्रयपलाशपत्रैःपुरुषाकृतिं विन्यस्य ॐ असौ

ल्लोकान्प्रयच्छन्तुचशाश्वतान् ॥ अस्माकमायुरारोग्यंसुखंचददतांवरम् इतिपठित्वा ॐ एषोऽष्टांग बलिः शंकरादिदेवताभ्योनमः इत्येकंबलिंदत्त्वाएवंप्रदक्षिणक्रमेणापरंबलित्रयंत्रिषुद्वारेषुदत्त्वा तान्बलीन् क्षीरेणाभ्युक्ष्य शंकरादिदेवताःस्वीयस्वीयस्थानंगच्छन्त्वितिदेवताविसृज्याऽवशिष्टक्षीरे ण वाग्यतःचितास्थान्यस्थीनिअभ्युक्ष्यप्रथमंशिरोस्थीनिशमीपलाशशाखाभ्यामुद्धृत्याऽऽज्येनाभ्यु क्ष्यगन्धवारिणासिक्त्वाकृतापसव्यो दक्षिणांगुष्ठकनिष्ठाभ्यांगृहीत्वाततोऽन्यान्यपिअस्थीनिगृहीत्वा पञ्चगव्येनसुगन्धिवारिणासिक्त्वा पलाशपुटेनिक्षिप्य क्षौमवस्त्रेणसंवेष्ट्य मृन्मये नूतनभाण्डेसा च्छादनेनिदध्यात् । तद्भाण्डमरण्येवृक्षमूलेवापंकशैवालयुतगर्तेवानिभृतंनिवासयेत् । चिताभस्मादि तोयेविनिःक्षिपेत् । गोमयाम्बुभिश्चिताभूमिशुद्धिंविधाय पूर्ववच्चतुर्दिशंशङ्करादिदेवताभ्योबलीनर्घा दियुक्तान्नमःक्रव्यादमुख्येभ्योदेवेभ्यइतिमन्त्रेणदद्यात् । तान्विसृजेत् । बल्यन्नमन्येभ्योदद्यात् अम्भ सिवाक्षिपेत् । ततश्चिताभूमेराच्छादनार्थंवृक्षः पुष्करकः पट्टकोवाकारयितव्यः । पुष्करकः इष्टिका निर्मितंदेवकुट्टकाकारंगृहम् । ततः सचैलोबन्धुभिः सह स्नायात् । अथ कश्चित्पुत्रपौत्रसहोदरादिर्मं

त्वा अपसव्यंकृत्वाऽन्नपात्रसमीपेपिण्डदानार्थंमृत्तिपिण्डिकायामध्ये प्रादेशमात्रंपरिमाय वामान्वारब्ध
दक्षिणहस्तेन ॐ अपहताऽसुराइत्यादिनैतद्विलिख्य दर्भपिञ्जुलीमुत्तरस्यांदिशिक्षिप्त्वा रेखोपरि
ॐ येरूपाणीतिमन्त्रेणाङ्गारंभ्रामयित्वाऽङ्गारंदक्षिणतःक्षिपेत् । ततोरेखोपरिच्छिन्नमूलान्कुशाना
स्तीर्य ॐ देवताभ्यइतिसव्येनत्रिर्जपेत् । ततोऽपसव्येनपुटकेजलतिलगन्धपुष्पाणिक्षिप्त्वा पुटकं
वामहस्तेकृत्वामोटकादीन्यादाय ॐ अद्यामुकगोत्रपितरमुकप्रेताऽस्थिसंचयननिमित्तकैकोद्दिष्ट
श्राद्धपिण्डस्थानेऽत्रावनेनिक्ष्वतेमयादीयते तवोपतिष्ठतामितिकुशोपरिअवनेजनजलंकिञ्चिद्दद्यात् ।
ततोघृतमधुतिलयुक्तेनान्नेनपिण्डंनिर्माय घृतमध्वभिघारितंपिण्डंमोटकादीनिचादाय ॐ अद्यामुक
गोत्रपितरमुकप्रेताऽस्थिसंचयननिमित्तकैकोद्दिष्टश्राद्धे एषपिण्डस्तेमयादीयते तवोपतिष्ठतामिति
कुशोपरिवामान्वारब्धदक्षिणहस्तेनपिण्डंदद्यात् । ततःआस्तृतकुशमूलेतूष्णींकरंप्रोक्ष्य सव्यंकृत्वा
ऽऽचम्याऽपसव्यंकृत्वा ॐ अत्रपितर्मादयस्वेत्यादिमन्त्रंपठित्वा उत्तराभिमुखीभूय श्वासनिरोधं
कुर्यात् । पितरंभास्वरमूर्तिंध्यायन् अमीमदन्तपितायथेत्यादिनाऽऽहेनजपेत् । ततः पूर्वाव

शिष्टजलमवनेजनपात्रंवामहस्तेकृत्वा मोटकादीन्यादाय ॐ अद्यामुकगोत्रपितरमुकप्रेताऽस्थिसंच
यननिमित्तकैकोद्दिष्टश्राद्धपिण्डेऽत्रप्रत्यवनेनिक्ष्वतेमयादीयते तवोपतिष्ठतामिति प्रत्यवनेजनंदद्या
त् । ततोनीवींविस्रस्य सव्यंकृत्वाचम्यहरिंस्मृत्वा अपसव्यंकृत्वा वामहस्तेनसूत्रमादायकरा
भ्यांतद्गृहीत्वाएतत्तेपितर्वासः इतिसूत्रंपिण्डोपरिधृत्वा ॐ अद्यामुकगोत्रपितरमुकप्रेताऽस्थिसंच
यननिमित्तकैकोद्दिष्टश्राद्धपिण्डे एतद्वासस्तेमयादीयतेतवोपतिष्ठतामितिमोटकादिनादद्यात् । ततः
पिण्डंगन्धपुष्पधूपदीपताम्बूलैरभ्यर्च्यपिण्डशेषान्नंपिण्डसमीपेविकिरेत् ।ॐ शिवाआपः सन्तुॐसौम
नस्यमस्तु ॐ अक्षतंचारिष्टमस्तु इति अन्नपात्रेजलादीनिदत्त्वा मोटकादीन्यादाय ॐ अद्यामुकगो
त्रस्य पितुरमुकप्रेतस्याऽस्थिसंचयननिमित्तकैकोद्दिष्टश्राद्धे दत्तैतदन्नपानादिकमुपतिष्ठतामित्युत्सृजे
त् । ततःसव्यंकृत्वादक्षिणां दिशं पश्यन् ॐ अघोरःपितात्त्विति पिण्डोपरिपूर्वाग्रां जलधारांदद्यात् ।
ततः पूर्वाभिमुखः ॐ गोत्रंनोवर्द्धतांदातारोनोभिवर्द्धन्तांवेदाःसन्ततिरित्यादिनाआशिषोयाचेत ।
ततोपसव्यंकृत्वा पिण्डोपरिसपवित्रान्कुशानास्तीर्यपुटकादिजलेन ॐऊर्ज्जंवहन्तीरमृतंघृतंपयइत्यादि

पठित्वा कुशोपरि दक्षिणाग्रांजलधारांदद्यात् । ततःपिण्डमाघ्रायोत्थापयेत् । छिन्नमूलकुशानंगारंचा
ग्नौदहेत् । अर्घपात्रमुत्तानीकृत्य मोटकादीनिदक्षिणाद्रव्यंचादाय ॐ अद्यामुकगोत्रस्यपितुरमुकप्रे
तस्य कृतैतदस्थिसंचयननिमित्तकैकोद्दिष्टश्राद्धप्रतिष्ठार्थमिदंरजतंचन्द्रदैवतं यथानामगोत्रायब्राह्मणा
यदक्षिणांचदातुमहमुत्सृजे इतिदक्षिणांदद्यात् । ततःसव्येन त्रिर्दैवताभ्यइतिजपित्वाऽपसव्यंकृत्वादी
पंनिर्वाप्य हस्तौपादौप्रक्षाल्य सव्येनाचम्य ॐ प्रमादादित्यादिपठित्वाविष्णुंस्मरेत् । श्राद्धीयवस्तू
निब्राह्मणायप्रतिपादयेत् जलेवाक्षिपेत् । ततःपुत्रादिर्ज्ञातिबन्धुमिलितःस्नातः सुधौतवस्त्रो नानावि
धफलमूलभक्ष्यपानादिभिः स्वजात्यनुरूपैरष्टौपात्राणिपूरयित्वा गन्धपुष्पधूपदीपादिकंचगृहीत्वा
श्मशानसमीपमागत्यत्वरान्वितैःकैश्चित्पुष्पैः कैश्चिद्भोजनैःकैश्चिद्धूपैःकैश्चिद्दीपैःकैश्चिन्माल्यैः कैश्चि
त्पानीयैःकैश्चिदक्षतैःसर्वाणिनिवेदयेत् । कैश्चिन्निरहंकारयुक्तैःसमन्ततश्चतुर्षुअन्नादिपूर्णपात्रेषुनि
वेदितेषु प्रथमंचितायाउत्तरद्वारसमीपेउपविश्य ॐ नमःक्रव्यादमुख्येभ्योदेवेभ्यइतिसर्वदा ॥ येऽस्मि
ञ्श्मशानेदेवाःस्युर्भगवन्तः सनातनाः॥ तेस्मत्सकाशाद्गृह्णन्तुबलिमष्टांगमक्षयम् ॥ प्रेतस्यास्यशुभाँ

न् पुरुषत्तृतिक्षममन्नंपरिविष्यात्। व्यञ्जनघृतजलान्युपनीय अन्नोपरिमधुदत्त्वाॐमधुवाताइत्यादिऋच
म् ॐमधुमधुमध्विविचजपेत्। ततोऽन्यस्ताभ्यांहस्ताभ्यामधोमुखाभ्यां पात्रमालभ्य ॐपृथिवीतेपात्रमि
तिजपेत् । ॐ इदंविष्णुरितिजपेत् । कृष्णकव्यमिदंरक्षमदीयमितिपठित्वा ॐ इदमन्नम् ॐइमाआपः
ॐइदंहविरिति अत्रजलघृतान्नेषुदक्षिणहस्तांगुष्ठंनिवेश्यॐअपहताइतितिलानन्नोपरिक्षिप्त्वा वामहस्ते
नपात्रमत्यजन्दक्षिणहस्तेनमोटकादीन्यादायॐअद्यामुकगोत्रपितरमुकप्रेतास्थिसंचयननिमित्तकैको
द्दिष्टश्राद्धेइदमन्नंसोपकरणंतेमयादीयतेतवोपतिष्ठतामित्युत्सृजेत्। ततोगायत्रींमधुवाताइत्यादिऋचम्
ॐ मधुमधुमध्विति ॐ अन्नहीनंक्रियाहीनमितिचजपेत् । ततःकुशेषूपविश्य गायत्रींमधुवाताइत्यादि
कंजपेत् । ततः ॐकृणुष्वपाजइत्यादिरक्षोघ्नीः ॐ उदीरतामित्यादिपितृमन्त्रान् पुरुषसूक्तम् आशुःशि
शानइत्यादिकमप्रतिरथम् अन्यानिचपवित्राणियथाशक्तिजपेत् । ॐनमस्तुभ्यमितिश्लोकंचजपेत् ।
तत उच्छिष्टसन्निधानास्तृतकुशत्रयां भूमिंजलेनप्रोक्ष्यतिलघृतसहितमन्नञ्जलेनाप्लाव्य ॐ अग्निदग्धा
श्चयेजीवायेत्वदग्धाःकुलेममइत्यादिमन्त्रेणकुशोपरिअन्नंविकिरेत् । ततःसव्यंकृत्वाऽऽचम्यहरिंस्मृ

डयः ॥ दन्तलोमाद्यष्टमेनवीर्यंतुनवमेनतु ॥ दशमेनतुपूर्णत्वं तृप्तताक्षुद्विपर्ययः । क्षत्रियवैश्यशूद्रा
णांसम्पूर्णाशौचे नवसुदिनेषुनवपिण्डान्दत्त्वाऽऽशौचान्तदिनेदशमपिण्डदानम् । त्र्यहाशौचे ब्राह्मणा
दिभिः सर्वैः प्रथमदिवसेत्रयःपिण्डा दातव्याः । द्वितीयदिनेचत्वारः । तृतीयदिनेत्रयः पिण्डादेयाः ।
अथवाप्रथमदिवसेएकः पिण्डः द्वितीयदिवसेचत्वारः तृतीयदिवसेपञ्च।एवंदशपिण्डादातव्याः। सद्यः
शौचेत्वेकाहेनैवदशपिण्डादातव्याः । अथसंपूर्णाशौचान्तरे एकैकस्मिन्दिनेएकैकंदत्त्वाऽन्तिमदिनेऽव
शिष्टाःपिण्डा देयाः । पाकासंपत्तौफलमूलशाकगुडदुग्धशालिसक्तूनामन्यतमेनपिण्डोदेयः येनद्रव्येण
प्रथमपिण्डोदत्तस्तत्सजातीयेनैवपिण्डान्तरमपिदद्यात् । पुत्राद्यधिकारिणिविदेशस्थेऽन्येनदाहकर्त्रापि
ण्डदानेकृतेपि पुत्रादिरपिपिण्डंदद्यात् । येनैव प्रथमः पिण्डोदत्तः सएवपिण्डान्तरमपिदद्यात् ॥
अथास्थिसंचयः ॥ चतुर्थेब्राह्मणानांतुपञ्चमेहनिभूभुजाम् ॥ नवमेवैश्यजातीनांशूद्राणांदशमात्परे ।
कर्त्तव्यंतुनरैःश्राद्धंदेशकालाविरोधतः ॥ श्राद्धमत्रास्थिसंचयननिमित्तकम् । एतच्चसंपूर्णाशौचे
षुदिनकथनम् । एवमाशौचिनामङ्गस्पर्शेपि । चतुर्थेहनिविप्रस्यषष्ठेवैक्षत्रियस्यतु ॥ अष्टमेदशमेचै

वस्पर्शः स्याद्वैश्यशूद्रयोः ॥ यत्तु प्रथमेह्नितृतीयेवासप्तमेनवमेपिवा ॥ अस्थिसंचयनंकार्यंनिजैस्त
द्गोत्रजैः सहेतिस्मृतिवाक्यं तद्ब्राह्मणादीनांचतुर्थादिदिनेष्वस्थिसंचयासंभावनायांप्रथमादिदिवसेष्व
स्थिसंचयनविधायकम् । त्र्यहाशौचेतुद्वितीयेह्नि । सद्यःशौचेतद्दिनएवास्थिसंचयः कर्तव्यः ।
असंपूर्णाशौचान्तरेषुतृतीयभागोत्तरमस्थिसंचयोऽङ्गस्पर्शश्चकर्तव्यइति ॥ अथप्रयोगः ॥ चतुर्थदि
नेस्नात्वा चतुर्थंपिण्डंदत्त्वा श्राद्धदेशस्यगोमयोपलेपनंपञ्चगव्योपलेपनंज्वलदंगारभ्रामणगौरमृत्ति
काच्छादनानिकारयित्वा गौरसर्षपैस्तिलैश्चविकिरणं स्वयंचश्राद्धकर्तापाकमारभेत । ततः सिद्धे
ऽन्नेरक्षादीपंसंस्थाप्य श्राद्धेदेयानिवस्तून्यासाद्य आचम्य पूर्वाभिमुखउपविश्य ॐ अपवित्रः पवित्रो
वाइत्यादिपठित्वा पुण्डरीकाक्षः पुनात्वितिश्राद्धीयवस्तूनांकुशत्रयजलेनसेचनम् । ततः ॐ अद्यामुक
गोत्रस्यपितुरमुकप्रेतस्यास्थिसंचयननिमित्तकमेकोद्दिष्टश्राद्धमहंकरिष्ये इतिसंकल्पंकुर्यात्ततस्त्रिर्गायत्रीं
जपित्वा ॐदेवताभ्यइतित्रिर्जपेत्। ततोऽपसव्यंकृत्वामोटकतिलजलान्यादायदक्षिणाभिमुखःसव्यंजानुं
पातयित्वा ॐ अद्यामुकगोत्रपितरमुकप्रेताऽस्थिसंचयननिमित्तकैकोद्दिष्टश्राद्धेइदमासनं ते मयादीयते

तवोपतिष्ठतामित्यासनंमोटकरूपमुत्सृजेत् । ततः ॐ अपहताऽसुरारक्षा ᳪ सिवेदिषदः इतिश्राद्धदेशे
वामावर्तेनतिलान्विक्षिपेत् । ततः ॐ आयन्तुनइतिमन्त्रंजपेत् । ततः पुटकेकुशपत्रद्वयंप्रादेशमात्रंद
क्षिणाग्रंधृत्वाॐ शन्नोदेवीरभिष्टयइतितत्रजलंदद्यात् । तिलोसीतितिलान्दद्यात् । तूष्णींगन्धपुष्पंच
तत्रक्षिपेत् । ततस्तदर्घपात्रंवामहस्तेकृत्वा कुशपत्रद्वयंपरिवेषणपात्रेउत्तराग्रंधृत्वातदुपरिकिंचिदुदका
न्तरंदत्त्वा ॐयादिव्याआपइत्यादिपठित्वा मोटकादीन्यादाय ॐअद्यामुकगोत्रपितरमुकप्रेताऽस्थिसं
चयननिमित्तकैकोद्दिष्टश्राद्धेएषहस्तार्घस्तेमयादीयतेतवोपतिष्ठतामितिपवित्रोपरि अर्घजलंददुत्सृजे
त् । ततः पवित्रपुष्पसहितमर्घपात्रमात्रमासनवामपार्श्वेपित्रेस्थानमसीतिअधोमुखंकृत्वास्थापयेत् ।
ततोमोटकादीन्यादाय ॐ अद्यामुकगोत्रपितरमुकप्रेताऽस्थिसंचयननिमित्तकैकोद्दिष्टश्राद्धे एतानिग
न्धपुष्पधूपदीपताम्बूलयज्ञोपवीतवासांसितेमयादीयन्तेतवोपतिष्ठन्तामितिगन्धादीनिदद्यात् । ततोज
लेनासनभोजनपात्रयोश्चतुर्दिशंमण्डलंकृत्वा श्राद्धीयान्नाग्रभागंसघृतव्यंजनतिलजलम् ॐइदमन्नमेतद्भ
स्वामिपितृभ्योनमइतिउत्सृजेत् । ततोहस्ताभ्यांताम्रपात्रमन्नपूर्णमादाय मनाक्स्थित्वा पितरंध्याय

लक्ष्मीभ्रातर्नमोस्तुते ॥ व्रतंसंपूर्णतांयातुगृहाणार्घ्यंविधोमम ॥ ततोभोजनंकृत्वारात्रौजागरणंकुर्यात्॥
प्रातःविसर्जयेत् अनेनमंत्रेण ॥ पंकजंदेविसंत्यज्यममवेश्मनिसंविश ॥ यथासपुत्रभृत्योहंसुखीस्यां
त्वत्प्रसादतः ॥ तत्सूत्रंवर्षपर्यन्तंधारयेत् ॥ एवंषोडशवर्षपर्यंतमशक्तःषोडशदिनंवाचरित्वांतेउ
द्यापनंकुर्यात् ॥ पूर्वोक्तसंकल्पांतेवृताचार्यः सर्वतोभद्रस्थकलशेहैमींमहालक्ष्मीप्रतिमांसक्तुमिवेतिमंत्रे
णसंस्थाप्यपूर्ववत्पूजयेत् ॥ चंद्रायार्घ्यंदत्त्वादेवीम्प्रार्थयेत् ॥ क्षीरोदार्णवसंभूतेकमलेकमलालये ॥
प्रयच्छसर्वकामान्मेविष्णुवक्षःस्थलालये ॥ पुत्रान्देहिधनंदेहिसौख्यंसौभाग्यमेवच ॥ कुरुश्रियंमहा
लक्ष्मीमलक्ष्मींत्वाशुनाशय ॥ रात्रौजागरणंकुर्यात् ॥ प्रातरग्निंप्रतिष्ठाप्यअन्वादध्यात् ॥ प्रधानं
महालक्ष्मींश्रीसूक्तेनप्रत्यृचंकमलैःपुनर्घृताक्तपायसबिल्वघृतद्रव्यैःप्रत्येकमष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिः
लक्ष्मींमंत्रेणयक्ष्ये मंडलदेवताश्चाज्येन ॥ एवंहोमंकृत्वा आचार्यंसंपूज्यपीठंगांचदत्त्वा ततःषोडश
मिथुनानिवस्त्रादिभिः पूजयित्वाशूर्पेषोडशनानाविधभक्ष्याणि चंदनताडपत्रपूगीफलानिपर्णानिचनिः
क्षिप्यान्यशूर्पेणाच्छाद्यदद्यात् ॥ क्षीरोदार्णवसंभूतालक्ष्मीश्चंद्रसहोदरी ॥ व्रतेनानेनसंतुष्टाप्रीयतांविष्णु
वल्लभा ॥ एवंषोडश ॥ ततोब्राह्मणान्संतर्प्य आशिषोगृहीत्वाभुंजीत ॥ इति श्रीमच्छंकरविरचितायां

व्रतोद्यापनकौमुद्यामष्टमीव्रतानि ॥ छ ॥ अथनवमीव्रतानि ॥ तत्रचैत्रशुद्धनवम्यांरामनवमीव्रतोद्यापनंस्कांदे ॥ तच्चपरविद्धायांमध्याह्नव्यापिन्यांकार्यम् ॥ तिथ्यादिसंकीर्त्य० आत्मनःअखिलपापक्षयपूर्वकचतुर्विधपुरुषार्थसिद्धिद्वारा ममआचरितस्यरामनवमीव्रतस्यसांगतासिद्ध्यर्थंतदुद्यापनंकरिष्ये ॥ ततः पूर्ववद्वृताचार्यःसर्वतोभद्रस्थकलशेसाक्षतपूर्णपात्रेषट्कोणं पद्मंविलिख्य तत्रमध्येहैमंरामंषडक्षरेण त्रयोदशाक्षरेणवामूलमंत्रेण ॥ मूलमंत्रस्तु ॥ रामरामरामेतिषडक्षरमंत्रः ॥ श्रीरामजयरामजयजयरामेतित्रयोदशाक्षरः ॥ वैदिकस्तु-भद्रोभद्रयासचमानआगादिति ॥ तद्वामतोहैमींसीतांजनकात्मजायैनम इति नाममंत्रेणचप्रतिष्ठाप्य ॥ परितःषट्कोणेषुक्रमेण ॥ दशरथंकौसल्यांलक्ष्मणंभरतंशत्रुघ्नंमारुतिंच नाममंत्रैःप्रतिष्ठाप्यपुरुषसूक्तेनपूजयेत् ॥ पुष्पोत्तरमंगपूजा ॥ श्रीरामचंद्रायनमः पादौपूजयामि ॥ एवंसर्वत्र ॥ राजीवलोचनाय० गुल्फौ० रावणांतकाय० जानुनी० विश्वामित्रप्रियाय० नाभिं० परमात्मने० हृदयं० श्रीकंठाय० कंठं० सर्वास्त्रधारिणे०बाहू० विश्वमूर्तये० मुखं० पद्मनाभाय०जिह्वां० दामोदराय० दंतान्० सीतापतये० ललाटं० ज्ञानगम्याय० शिरः० सर्वात्मने० सर्वांगंपू० ॥ नमस्कारमंत्रः ॥ नमोदेवाधिदेवायरघुनाथायशार्ङ्गिणे ॥ चिन्मयानंदरूपायसीतायाः पतयेनमः ॥

इति ॥ अर्घ्यमंत्रः ॥ दशाननवधार्थायधर्मसंस्थापनायच ॥ राक्षसानां विनाशायदैत्यानांनिधना यच ॥ परित्राणायसाधूनांजातोरामःस्वयंहरिः ॥ गृहाणार्घ्यंमयादत्तंमात्रादिसहितोऽनघ ॥ इति ॥ ततः पुराणपठनादिनारात्रिंनिनयेत् ॥ प्रातरग्निप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् ॥ अत्रप्रधानम् ॥ राममा ज्यपायसद्रव्येणप्रत्येकमष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिः मूलमंत्रेण जानक्यादिसप्तदेवताःउक्तद्रव्येणाऽष्टा विंशतिसंख्याकाहुतिभिः ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये ॥ एवंहोमंसंपाद्य आचार्यंसंपूज्य प्रतिमांदद्यात् ॥ तत्रमंत्रः ॥ इमांस्वर्णमयींरामप्रतिमांसमलंकृताम् ॥ श्रीरामप्रीतयेदास्येप्रीतोभव तुराघवः ॥ इति ॥ ततोव्रतपूर्तयेगांचदत्त्वासदन्नेनब्राह्मणान्संतर्प्यदक्षिणादिभिःसंतोष्यआशिषोगृही त्वास्वयंभुंजीत ॥ इति रामनवमीव्रतोद्यापनम् ॥ अथ रामनामलेखनोद्यापनविधिर्भविष्ये ॥ उमांप्रति महादेववचनम् ॥ " रामनामलिखेद्यस्तुलक्षकोटिशतावधि । एकैकमक्षरंपुंसांमहापातकनाशनम् ॥ प्राप्नोतिपरमांसिद्धिंदीर्घायुःपुत्रसंपदम् ॥ " इति । तिथ्यादिसंकीर्त्यात्मनः अनेकपातकक्षयपूर्वक सकलमनोरथावाप्तिद्वाराश्रीरामचंद्रप्रीत्यर्थंमयालिखितंयत्कोटिलक्षावधिरामनामतत्फलसिद्ध्ये तदु द्यापनाख्यं कर्मकरिष्ये इति संकल्प्यपूर्ववद्वृताचार्यः सर्वतोभद्रस्थकलशे साक्षतपूर्णपात्रेषोडश

स्वदर्थंपरिकल्पिता ॥ इति ॥ लक्ष्मीमावाह्यषोडशदूर्वांकुरैः मालतीपुष्पकर्पूरचंदनादिभिः श्रीसूक्ते
नलक्ष्मीसूक्तेनवासंपूज्यप्रार्थयेत् ॥ धनंधान्यंधरांधर्मंकीर्तिमायुर्यशःश्रियम् ॥ तुरगान्दन्तिनःपुत्रान्म
हालक्ष्मिप्रयच्छमे ॥ विष्णोर्वक्षसिपद्मेचशंखेचक्रेतथांबरे ॥ लक्ष्मीदेवियथासित्वंगृहेक्षेत्रेतथावस ॥
इत्यनेनमंत्रेणदक्षिणकरे स्त्रियाःकंठे बद्ध्वा कथां श्रुत्वाभुंजीत ॥ एवंकृष्णाष्टमीपर्यंतंप्रत्यहंतदेवसूत्रंसंपू
ज्यधारयेत्॥कृष्णाष्टम्यां प्रातःवस्त्रगृहंरंगवल्ल्यादिभिर्युतंकृत्वातत्राष्टदलमिंद्रादिशक्तियुतंनिर्मायतत्रका
ष्ठमृच्चंदनादिभिश्चतुर्भुजांगजपृष्ठगतांमहालक्ष्मीमूर्तिंविरच्यतत्रपूर्ववन्नूतनंसूत्रंप्रतिष्ठाप्यपूजयेत् ॥ अथां
गपूजा ॥ चपलायैनमःपादौपू० चंचलायै० जानुनी० कमलवासिन्यै० कटिं० शांत्यै० नाभिं० मन्म
थवासिन्यै० स्तनौ० ललितायै० भुजद्वयं० कम्बुकंठ्यै०कंठं०मायायै० मुखं०श्रियै०शिरः०समायै०
सर्वांगंपू० ॥ पूर्ववत्संपूज्यप्रार्थ्यतन्नूतनसूत्रंपूर्ववद्धृत्वाषोडशनमस्कारान्कृत्वाजीर्णदोरकम् ॥ महाल
क्ष्मिगृहाणत्वंदोरकंयन्मयाधृतम् ॥ उत्तीर्यदोरकंबाह्वोर्लक्ष्मीपार्श्वेनिवेदयेत् ॥ ततोब्राह्मणान्संपूज्य
शूर्पेषोडशदीपान्षोडशगोधूमलड्डुकांश्चनिधायदद्यात्॥चतुर्द्वादशसंख्याकान्दीपान्पिडान्घृतप्लुतान्।
गृहाणत्वंद्विजश्रेष्ठवायनंप्रीतयेश्रियः ॥ ततश्चंद्रोदयेसतिचंद्रंसंपूज्यअर्घ्यंदद्यात् ॥ नमस्तेस्तुनिशानाथ

लजलान्यादाय ॐ अद्याशौचान्तद्वितीयेह्नि अमुकगोत्रस्यपितुरमुकप्रेतस्यस्वर्गप्राप्तिकामोद्विजदम्प तिपूजनमहंकरिष्येइतिसंकल्प्य द्विजदम्पतीपूजयेत्।तत्रक्रमः। ॐद्विजदम्पतिभ्यांनमः एषोऽर्घः।ॐद्विज दम्पतिभ्यांनमःइदमनुलेपनम् ॐद्विजदम्पतिभ्यांनमइत्युभयोःपादयोस्त्रिःपूजांकुर्यात्।ततः पुष्पजला भ्यामेतानिधूपदीपनैवेद्यताम्बूलविभूषणवासांसि द्विजदम्पतिभ्यांनमइतिदद्यात्। तौनमस्कुर्यात्। एतच्चद्विजदम्पतिपूजनं प्रधानत्वात् वृषोत्सर्गाकरणेऽपिकर्तव्यं शय्यादानवदिति॥अथवृषोत्सर्गप्र योगः॥ तत्र वृषोत्सर्गसंभृतिंविविक्तवनेगोमध्येप्रागुदकप्रवणंदेशंनयेत् ततआचान्तः। पूर्वाभिमुखउप विश्य कुशत्रयतिलजलान्यादाय ॐ अद्याशौचान्तद्वितीयेह्नि अमुकगोत्रस्यपितुरमुकप्रेतस्यमोक्षका मःसोपकरणवत्सतरीचतुष्टयसहितवृषोत्सर्गमहंकरिष्ये इति संकल्पंकुर्यात्। नीलवृषप्राप्तौनीलपदप्र क्षेपः कर्तव्यः। कार्त्तिक्यांवृषोत्सर्गे ॐ अद्यकार्त्तिक्यांतिथौ अमुकगोत्रस्यपितुरमुकशर्मणोमोक्षका मोऽपूपान्दत्त्वासोपकरणवत्सतरीचतुष्टयसहितवृषोत्सर्गमहंकरिष्ये इतिसंकल्पयेदितिविशेषः। वत्स तर्य्यष्टकपक्षेचतुष्टयपदस्थानेऽष्टकपदप्रक्षेपः। ततउत्तराभिमुखंब्राह्मणमुपवेश्य ॐ अद्यामुकगो

त्रस्यपितुरमुकप्रेतस्यकर्तव्यवृषोत्सर्गाङ्गभूतहोमकर्मणिकृताकृतावेक्षणरूपब्रह्मकर्मकर्तुममुकगोत्रममुक शर्माणंब्राह्मणमेभिः पुष्पचन्दनताम्बूलवस्त्रयुगहेमालंकरणैर्ब्रह्मत्वेनत्वामहंवृणे इतिब्रह्माणंवृणुयात्। ॐ वृतोस्मीतिप्रतिवचनम् । ॐ यथाविहितंकर्मकुरु इतियजमानस्तमुद्दिश्यवदेत् । ॐ करवाणीतितत्प्रतिवचनम् । ततः ॐ अद्यामुकगोत्रस्यपितुरमुकप्रेतस्यकर्तव्यवृषोत्सर्गांगभूतहोमकर्मकर्तुममुकशर्माणंब्राह्मणमेभिः पुष्पचन्दनताम्बूलहेमालंकरणवासोभिर्होतृत्वेनत्वामहंवृणे इत्याचार्यंवृणुयात् । ॐ वृतोस्मीतिप्रतिवचनम् । ॐ यथाविहितंकर्मकुरु इतियजमानस्तमुद्दिश्यवदेत् । ॐ करवाणीतितत्प्रतिवचनम् । ततो होता आचान्तो गोमयोपलिप्तवेदिकायांप्राङ्मुख उपविश्य पुरतः कुशैर्हस्तमात्रंचतुरस्रस्थण्डिलं परिसमुह्य कुशानैशान्यांक्षिप्त्वागोमयोदकेनोपलिप्य मध्यैप्रादेशमात्रमुत्तरक्रमेणस्रुवमूलेनत्रिरुल्लिख्य उल्लेखनक्रमेणदक्षिणस्यांगुष्ठानामिकाभ्यांसंगताग्राभ्यांमृदमुद्धृत्यऐशान्यांतांक्षिप्त्वा तंदेशंजलेनाभ्युक्ष्यतत्रदक्षिणहस्तस्थकांस्येनतूष्णीमग्निंस्थापयेत् । अग्नेर्दक्षिणतःपरिस्तरणभूमिमतिक्रम्यशुद्धमासनमुपकल्प्य तत्रप्रागग्रकुशैःपरिस्तर

णंविधाय ब्रह्माणमग्नेर्वायव्याःप्रदक्षिणमानीयकल्पितासनेबर्हिर्हस्तमुदङ्मुखमुपवेशयेत् । ततोऽग्नेरुत्त
रतः परिस्तरणभूमिमतिक्रम्यकुशत्रयमास्तीर्य तत्रसान्तरालमृत्पात्रस्थंबर्हिषाच्छादितंसर्वकार्यार्थमुद
कंक्षीरंच ब्रह्ममुखमवलोक्यनिदध्यात् । ततउपमूलबर्हिषामुष्टिचतुर्थभागेनाग्नेयादीशानान्तंप्राच्यां
ब्रह्मणोग्निपर्यन्तं दक्षिणस्यां नैर्ऋताद्वायव्यान्तं पश्चिमायामग्नितःप्रणीतापर्यन्तमुत्तरस्यांस्तरणंकुर्या
त् । ततआसादनमुपयोक्ष्यमाणानामग्नेरुत्तरतःप्रणीतापश्चिमेप्राक्संस्थंवा।तद्यथापवित्रच्छेदनार्थंकुश
त्रयंपवित्रार्थमनन्तर्गर्भितंसाग्रकुशपत्रद्वयंप्रोक्षण्यर्थंमृत्पात्रमाज्यार्थंताम्रस्थालीपायसचर्वर्थंमृत्तिका
स्थालीध्रुवसंमार्जनार्थंकुशत्रयमुपयमनार्थंवेणीरूपंकुशत्रयंप्रादेशमितपलाशसमित्त्रयंस्रुवः आज्यंतण्डु
लान् दुग्धमिति । एवमासाद्यतदुत्तरतः पौष्णंसिद्धमेवपिष्टमयचरुंब्रह्मदक्षिणार्थंपूर्णपात्रंहोतृदक्षिणार्थं
वस्त्रयुग्मसुवर्णकांस्यान्युपकल्पयेत्। ततो वाग्यत आसादितकुशपत्रद्वयमादायपवित्रच्छेदनकुशैःप्रादे
शमात्रंप्रमाप्यच्छिन्द्यात् । तानपास्यपवित्राभ्यांप्रणीतोदकमुत्पूय सपवित्रः करेणप्रणीतोदकंत्रिःप्रोक्ष
ण्यांनिधायउदगग्रेपवित्रेन्यस्तहस्तयोरंगुष्ठानामिकाग्राभ्यामनयोरादाय तन्मध्येनप्रोक्षण्युदकंभूमौत्रिः

दाय ॐअद्याशौचान्तद्वितीयेह्निअमुकगोत्रस्यपितुरमुकप्रेतस्यस्वर्गप्राप्तिकामइमांसोपकरणांशय्यांवि
ष्णुदैवत्यामसुकगोत्रायासुकशर्मणेब्राह्मणायतुभ्यमहंसंप्रददेइतिदद्यात्। ॐस्वस्तीतिप्रतिवचनम्।ततः
कुशत्रयतिलजलानिदक्षिणाद्रव्यंचादायॐ अद्यकृतैतत्सोपकरणशय्यादानप्रतिष्ठार्थमिदंहिरण्यमग्निदै
वत्यममुकगोत्रायासुकशर्मणेब्राह्मणाय दक्षिणांचतुभ्यमहंसंप्रददेइतिदद्यात्।ततःप्रतिग्रहीताॐस्वस्तीति
प्रतिवचनमुक्त्वासोपकरणांशय्यांसंस्पृशेत्।तत आचम्य ॐफलवस्त्रसमन्वितकाञ्चनपुरुषायनमःॐब्रा
ह्मणायनमः इतिदेयब्राह्मणंत्रिःसंपूज्यॐइमंफलवस्त्रसमन्वितकाञ्चनपुरुषंददानीतिद्विजकरेजलदानम्।
वारिणादेयद्रव्यसेचनम्। कुशत्रयादीन्यादाय ॐअद्याशौचांतद्वितीयेह्निअमुकगोत्रस्यपितुरसुकप्रेतस्य
स्वर्गप्राप्तिकामइदंफलवस्त्रसमन्वितकाञ्चनपुरुषंविष्णुदैवतमसुकगोत्रायासुकशर्मणेब्राह्मणायतुभ्यमहं
संप्रददेइतिदद्यात्। ॐस्वस्तीतिप्रतिवचनम्।ततोहिरण्यदक्षिणाद्रव्यमादाय ॐअद्यकृतैतत्फलवस्त्रसम
न्वितकाञ्चनपुरुषदानप्रतिष्ठार्थमिदंहिरण्यमग्निदैवत्यम् असुकगोत्रायासुकशर्मणेब्राह्मणाय दक्षिणांचतु
भ्यमहंसंप्रददेइतिदद्यात्।ततःप्रतिग्रहीता ॐस्वस्तीत्युक्त्वाकांचनपुरुषंस्पृशेत्। ततआचम्यकुशत्रयति

रुत्तरतःपूर्वसिद्धपिष्टकचरुंनिधायहोमसमाप्तिपर्यन्तमुपग्रहार्थंकुशैर्वामहस्तेउपग्रहंविधाय प्रजापतिंम
नसाचिन्तयन्नुत्तिष्ठन् प्रागग्रघृताक्तसमिद्द्वयंवह्नौप्रक्षिप्योपविश्यप्रोक्षण्यद्भिःसहविष्कमग्निंप्रणीताब्रह्म
सहितंपर्युक्ष्यपवित्रेप्रणीतासुनिधाय प्रोक्षणीपात्रंस्वस्थानेनिदध्यात् । ततोब्रह्मणाकरबर्हिषान्वारब्धो
दक्षिणजानुंनामयित्वासंस्रवंविनैवाज्येनजुहुयात् । स्वाहान्तोहोमः इदमग्नयेइतित्यागः । ॐ इहरतिः
स्वाहा इदमग्नये० १ ॐ इहरमध्व स्वाहा इदमग्नये० २ ॐ इहधृतिःस्वाहा इदग्नये० ३
ॐ इहस्वधृतिस्वाहाइदमग्नये० ४ ॐ उपसृजंधरुणंमातरंमात्रधरुणोमातरंधयन्स्वाहा इदम
ग्नये० ५ ॐ रायस्पोषमस्मासुदीधरत्स्वाहा इदमग्नये० ६ ततःप्राक्ऋज्वग्नेर्दक्षिणभागे
मनसा ॐ प्रजापतयेस्वाहा इदंप्रजापतये० १ अग्नेरुत्तरभागेऋजुप्राक् ॐ इन्द्रायस्वाहा
इदमिन्द्राय० २ ततउत्तरपूर्वार्द्धे ॐ अग्नयेस्वाहा इदमग्नये० १ दक्षिणपूर्वार्द्धे ॐ सोमायस्वाहा
इदंसोमाय० २ इत्याघारावाज्यभागौचसंस्रवंहुत्वापायसंपैष्टकमेकंचादाय समिद्धतमेऽग्नौसंस्रवं
विनैवपायसेनजुहुयात । ॐ अग्नयेस्वाहा इदमग्नये० ॐ रुद्रायस्वाहा इदंरुद्राय० २ ॐ शर्वाय

स्वाहा इदंशर्वाय॰ ३ ॐ पशुपतयेस्वाहा इदंपशुपतये॰ ४ ॐ उग्रायस्वाहा इदमुग्राय ५
ॐ उशनसेस्वाहा इदमुशनसे॰ ६ ॐ भवायस्वाहा इदंभवाय॰ ७ ॐ महादेवायस्वाहा इदंमहादे
वाय॰ ८ ॐ ईशानायस्वाहा इदमीशानाय॰ ९ इतिहुत्वा पिष्टकेन ॐ पूषागाऽअन्वेतुनःपूषारक्ष
त्वर्व्वतः ॥ पूषावाजा ꣳसनोतुनःस्वाहा इदंपूष्णे॰ १ततःपायसपिष्टकाभ्यामुत्तरार्द्धावदानभूताभ्याम्
ॐ अग्नयेस्विष्टकृतेस्वाहा इदमग्नयेस्विष्टकृते॰ अग्नेर्मध्यभागे तत् आज्येन ॐ भूःस्वाहा इदम
ग्नये॰ १ ॐ भुवःस्वाहाइदंवायवे॰ २ ॐ स्वःस्वाहा इदंसूर्याय॰ ३ ॐ त्वन्नोऽअग्नेव्वरुणस्यव्विद्वा
न्देवस्यहेडोऽअवयासिसीष्ठाः ॥ यजिष्ठोव्वह्नितमः शोशुचानोव्विश्श्वाद्द्वेषा ꣳसिप्रमुमुग्ध्यस्मत्
स्वाहा इदमग्नीवरुणाभ्यां॰ ४ ॐ सत्वन्नोऽअग्नेव्वमोभवोतीनेदिष्ठोअस्याऽउषसोव्युष्टौ ॥ अवयक्ष्व
नोव्वरुण ꣳ रराणोव्वीहिमृडीक ꣳ सुहवोनऽएधिस्वाहा इदमग्नये॰ ५ ॐ अयाश्चाग्नेस्यनभिशस्ति
पाश्चसत्वमित्वमयाअसि ॥ अयानोयज्ञंवहास्ययानोधेहिभेषज ꣳ स्वाहा इदमग्नये॰ ६ ॐ येतेशतं
व्वरुणयेसहस्रंयज्ञियाःपाशाव्विततामहान्तः ॥ तेभिर्नोऽअद्यसविनोत्तव्विष्णुर्व्विश्श्वेमुञ्चन्तुमरुतः

स्वर्क्काः स्वाहा इदंवरुणाय सवित्रेविष्णवेविश्वेभ्योदेवेभ्योमरुद्भ्यः स्वर्केभ्योनमम ७ ॐउदुत्तमंव्वरुण पाशमस्स्मदवाधमंविमद्ध्यम २ श्रथाय॥अथावयमादित्यव्व्रतेतवानागसोऽअदितयेस्यामस्वाहा इदं वरुणाय०८ ॐ प्रजापतयेस्वाहा० इदंप्रजापतये० ९ इतिमनसा । एवंहुत्वा संस्रवप्राशनमाचमनंचकृ त्वा पवित्राभ्यांशिरःप्रभृतिसंमार्जनम् । ॐ सुमित्रियानआपऽओषधयःसन्त्वितिमन्त्रेण । ततः ॐ दुर्म्मित्रियास्तस्मैसन्तुयोस्मान्द्वेष्टियञ्चव्वयन्द्विष्मइतिमन्त्रेणप्रणीतोदकमैशान्यांनिनयेत् । ततः फलपुष्पान्वितघृतेन ॐमूर्द्धानंदिवोऽअरतिम्पृथिव्याव्वैश्वानरमृतआजातमग्निम्॥ कवि २ सम्राजमति थिंजनानामासन्नापात्रंजनयन्तदेवाः स्वाहा इदमग्नये० इतियजमानसहितहोतापूर्णाहुतिंकुर्य्यात् । ततःस्तरणक्रमेणबर्हिरुत्थाप्याज्येनाभिघार्य्य ॐ देवागातुव्विदोगातुंव्वित्त्वागातुमितमनसस्पतऽइमं देवयज्ञ २ स्वाहाव्वातेधाः स्वाहा इदमग्नये०इतिबर्हिर्होमंहस्तेनैवकुर्य्यात्। ततो यजमानःकुशत्रयतिल जलान्यादाय ॐ अद्यकर्तव्यवृषोत्सर्गांगभूतकृतैतद्धोमकर्मणिकृतावेक्षणरूपब्रह्मकर्म्मप्रतिष्ठार्थमि दम्पूर्णपात्रंप्रजापतिदैवतममुकगोत्रायामुकशर्मणेब्राह्मणायब्रह्मणे दक्षिणांचतुभ्यमहंसंप्रददे इतिब्रह्मणे

क्षिप्त्वापवित्रेप्रोक्षण्यांनिधाय तत्पात्रंदक्षिणहस्तेनादायवामेनिधाय दक्षिणहस्तानामिकांगुष्ठाभ्यांतज्ज
लंकिञ्चिदूर्ध्वंमुत्क्षिप्यप्रणीताजलेनप्रोक्षणीमभिषिच्य तज्जलेनयथासादितंद्रव्यंप्रत्येकंसकृत्प्रोक्ष्यपवि
त्रशेषजलसहितपात्रंप्रणीताग्न्योरन्तरेनिधाय आज्यस्थाल्यामाज्यंनिरूप्य चरुस्थाल्यांतण्डुलान्निः
क्षिप्य प्रणीतोदकेनतांस्त्रिःप्रक्षाल्यतत्रप्रणीतोदकंदुग्धञ्चप्रक्षिप्य स्वयंचरुं ब्रह्मणाचाज्यंगृहीत्वा प्रदक्षि
णीकृत्याऽग्निपूर्वेणनीत्वादक्षिणतआज्यमुत्तरतःपायसंचरुं श्रपणार्थं युगपदग्नौनिधाय उल्मुकंसहवि
ष्काग्नेःप्रदक्षिणंभ्रामयित्वा तत्रैवक्षिप्त्वा स्रुवस्यप्रागग्रस्यावाङ्मुखस्याग्नौप्रतपनमुत्तानस्यसंमार्जनंकु
शैरभ्यन्तरतोऽग्रान्मूलपर्यन्तंमध्यैर्मध्यतएव मूलैर्बाह्यतो मूलादग्रपर्यन्तंसंमार्जनं प्रणीताद्भिरभ्युक्ष
णंपुनःप्रतपनम् आस्तृतबर्हिषिस्वपुरतः प्रागग्रस्यस्थापनंविधाय ततः पाकेवृत्तेस्वयमाज्यमुद्वास्या
ग्निपश्चिमेननीत्वा प्रणीतोत्तरतोनिधाय ततःपायसचरुमुद्वास्याज्यपश्चिमेननीत्वा आज्यस्योत्तरतो
निधायस्वपुरतःस्रुवोत्तरेआज्यंतदुत्तरतश्चरुंनिधाय प्रोक्षणीतःपवित्रेसमानीय आज्येप्रोक्षणीवदुत्प
वनंकृत्वा पवित्रेप्रोक्षण्यांनिधाय आज्यमवेक्ष्यसत्यपद्रव्येतन्निरस्य प्रोक्षण्युत्पवनंविधाय पायसचरो

सादिरहितमुपोषणंकार्यम् ॥ अशक्तश्चेद्दुग्धफलादिभक्ष्यम् अत्यंताशक्तश्चेद्धविष्यान्नम् ॥ प्रातःदेवींसं पूज्यसपत्नीकंब्राह्मणंसंपूज्यपंचफलान्वितंवायनंसोपस्करंदद्यात् । तत्रमंत्रः ॥ गौर्यादुःखविनाशिन्या व्रतसंपूर्ति हेतवे ॥ वायनंद्विजवर्यायसहिरण्यंददाम्यहम् ॥ इति दत्त्वादेवींविसर्ज्यपीठंदत्त्वात्रिभ्यो धिकान्द्विजान्संतर्प्यभुंजीत ॥ इति श्रीमच्छङ्करविरचितायांव्रतोद्यापनकौमुद्यांनवमीव्रतानि ॥ छ ॥

अथदशमीव्रतानि ॥ तत्रशुभमासस्ययस्यांकस्यांचिच्छुक्लदशम्यामाशादशमीव्रतं हेमाद्रौभविष्योत्तरे ॥ तिथ्यादिसंकीर्त्यात्मनः अखिलमनोरथावाप्तिपूर्वकदशाशास्वरूपिपरमेश्वरप्रीत्यर्थमाशादशमीव्रतंक रिष्ये इतिसंकल्प्य नक्तंगोमयेनोपलिप्तगृहांगणेयवैःपिष्टातकेनवास्त्रीरूपाःदशाशास्वरूपाः पुत्तलिकाः विलिख्यतत्रइंद्रादीनायुधवाहनादियुतांस्तत्तन्मन्त्रैः नाममंत्रैर्वासंपूज्यघृताक्तंनैवेद्यंभक्ष्यभोज्यादियुतं दीपांश्चपृथक्पृथग्दापयित्वाकालोद्भवानिफलानिचसमर्प्यप्रार्थयेत् ॥ आशास्त्वाशाःसदासंतुसिध्यं तांमेमनोरथाः ॥ भवतीनांप्रसादेनसदाकल्याणमस्तु नः ॥ ततोविप्रंसंपूज्यदक्षिणांदत्त्वाब्राह्मणभोजन पुरःसरंस्वयंभुंजीत ॥ अनेनक्रमयोगेनमासिमासिसमाचरेत् ॥ वर्षांतेचकुरुश्रेष्ठउद्यापनविधिंचरेत् ॥ उद्यापनंकरिष्यइतिसंकल्प्यवृताचार्यः सर्वतोभद्रेब्रह्मादिदेवताआवाह्यतत्राक्षतपुंजेषुसौवर्णीः रौप्यावा

दशाशाप्रतिमाःसंस्थाप्य वक्ष्यमाणैर्दशभिर्मंत्रैःसंपूजयेत् ॥ त्वयिसन्निहितःशक्रःसुरासुरनमस्कृतः ॥
पूज्यात्वंभुवनस्यास्यऐंद्रीदिग्देवतेनमः ॥ अग्नेःपरिग्रहावासेत्वमाग्नेयीतिपठ्यसे ॥ तेजोरूपापराश
क्तिराग्नेयीवरदाभव ॥ धर्मराजंसमाश्रित्यलोकान्संयमयत्यसौ ॥ तेनसंयमिनीचासिवरदात्वंसदा
भव ॥ इति । खड्गहस्तासिविकृतानिर्ऋतिस्थानमाश्रिता ॥ तेननिर्ऋतिनामासित्वमाशांपूरयस्वमे ॥
त्वय्यास्तेभुवनाधारोवरुणोयादसांपतिः ॥ कर्मार्थंममधर्मार्थंवारुणीप्रभवाभव ॥ अधिष्ठितासिय
स्मात्त्वंवायुनाजगदायुषा ॥ वायव्येत्वमतःशांतिंनित्यंयच्छममालये ॥ अधिष्ठिताकुबेरेणप्रख्यातात्व
मिहोत्तरा ॥ निरुत्तराभवास्मासुदत्त्वासद्योमनोरथान् ॥ देवेनजगदीशेनशंभुनात्वमलंकृता ॥ पूर
यस्वाशुमेदेविवांछितानिनमोनमः ॥ भुजंगाष्टकुलेनत्वंसेवितासियतोह्यधः ॥ नागांगनाभिःसहिताहि
ताभवममाद्यवै॥सर्वलोकोपरिगतासर्वदात्वंशिवस्यच ॥ सनकाद्यैःपरिवृताद्यौस्त्वंमांपाहिसर्वदा॥ नक्ष
त्राणिचसर्वाणिग्रहास्ताराःगणास्तथा ॥ नक्षत्रमातरोयाश्चभूतप्रेतविनायकाः॥सर्वेममेष्टसिद्ध्यर्थंभवंतुप्र
वणाःसदा ॥ एभिर्मंत्रैःसंपूज्य॥ ततोगीतवादित्रमंगलैःपतिपुत्रवतीस्त्रीभिःजाग्रतीभिःसहपुराणपठनादि
नाचनिशांनयेत् ॥ प्रातःस्नात्वापूर्ववत्संपूज्यदम्पतिमिथुनानिवस्त्रादिनासंपूज्यअभावेएकंवासंपूज्य

तेभ्यःसौभाग्यद्रव्ययुतंवायनंदक्षिणायुतंदत्त्वा आचार्यायपीठंव्रतसंपूर्तयेगांचदत्त्वाभक्ष्यभोज्यादिनाब्राह्मणान्संतर्प्यदक्षिणादिनासंतोष्य सुहृन्मित्रादियुतोभुंजीत॥ यएवंकुरुतेपार्थदशमीव्रतमादरात् ॥ सर्वान्कामानवाप्नोतिमनसोऽभीप्सितंनरः॥इति आशादशमीव्रतम् ॥ अथभाद्रपदशुक्लदशम्यांदशावतारव्रतं भविष्ये ॥ तच्चदशवर्षेषुकार्यम्॥दशम्यांप्रातर्नद्यादौस्नात्वानित्यकर्मनिर्वर्त्यगृहमागत्यसंकल्पंकुर्यात्॥ तिथ्यादिसंकीर्त्यदशावरान्दशपरान्पुरुषानात्मानंचोद्धर्तुंकामस्तथाश्वेतद्वीपवासपूर्वकनिरतिशयानंद सुखावाप्तयेचदशावतारस्वरूपीपरमेश्वरप्रीत्यर्थंदशावतारव्रतंकरिष्ये ॥ इतिसंकल्प्य । उक्तविधिनापुण्याहवाचनादिकृत्वा नदीतीरेगृहेवागोमयोपलिप्तशुद्धभूमौचंदनादिनामत्स्यादिदशावतारप्रतिमाविलिख्य विष्णुमंत्रेणप्रतिष्ठाप्यपुरुषसूक्तेनषोडशोपचारैःपूजयेत् । नैवेद्यादौविशेषः । गोधूमादिधान्यचूर्णस्यस्वहस्तप्रसृतित्रयंगृहीत्वातेनत्रिंशत्पदार्थाघृतपाचिताः वक्ष्यमाणसंज्ञिताः कर्तव्याः। तत्रदशदेवायदशब्राह्मणायदशआत्मने । वर्षेवर्षेभिन्ननामकाःप्रथमेपूरिकाःद्वितीयेअपूपाःतृतीयेअपूपकासाराः चतुर्थेमोदकाः पंचमेसोहालिकाः षष्ठे खण्डवेष्टकाः सप्तमेकोकरसाः अष्टमेअर्कपुष्पानिभाः नवमेकर्णवेष्टकाः दशमे मंडकाः ॥ एवंसंपूज्यनमस्कुर्यात् ॥ मत्स्यंकूर्मंवराहंचनरसिंहंत्रिविक्रमम् ॥ रामंरामंचकृ

माषात्मकराजतसिंहासने सुवर्णस्य पलेन तदर्द्धेन वा निर्मितंरामंवामतःसीतांदक्षिणतोलक्ष्मणं पुरतो हनूमंतंचसौवर्णप्रतिमासुमूलमंत्रेणनाममंत्रेणच आवाह्यपुरुषसूक्तेनचपूजयेत् । परितःसप्तधान्योपरि वारिपूर्णानष्टौकलशान्पूर्वादिक्रमेणसंस्थाप्य तेषुलोकेशांस्तत्तन्मंत्रैरावाह्यपूजयेत् । प्रातरग्निमन्वाद ध्यात् ॥अत्रलेखनदशांशेनशतांशेनवाहोमः ॥ अत्रप्रधानम् ॥ राममाज्यद्रव्येणलेखनदशांशेनशतां शेनवामूलमंत्रेणपरिवारदेवताब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये ॥ एवंहोमंसंपाद्याचार्यंसंपूज्यपी ठंदद्यात् ॥ तत्रमंत्रः ॥ सीतासौमित्रिहनुमद्युतंरामंसदक्षिणम् ॥ ददामिद्विजवर्यायरामोमेप्रीय तामिति ॥ ततोव्रतसंपूर्तयेगांचदत्त्वाघृतपूरितकांस्यपात्रंतिलपात्रंचयथाशक्तिदशदानानिदत्त्वायो गिराजंबटुकत्रयंचान्यानपिसद्द्विजान्सदन्नेनसंतर्प्यदक्षिणादिनासंतोष्यआशिषोगृहीत्वाइष्टजनैःसहभुं जीत ॥ अथभाद्रपदशुक्लनवम्यांमुहूर्तमात्रसत्त्वेपिपरयुतायामदुःखनवमीव्रतंस्कांदे ॥ तिथ्यादिसंकी र्त्यआत्मनःसकलदुःखनाशपूर्वकाभीष्टकामनासिद्धिद्वाराश्रीगौरीप्रीत्यर्थमदुःखनवमीव्रतंकरिष्ये ॥ इतिसंकल्प्यगोमयेनोपलिप्य ॥ भूमौवेदिंगुडेनलिप्तामिक्षुच्छादितामपूपपायसादियुतामुपरिमंडपिका युतांकृत्वातत्रपीठेगौरींगौरीर्मिमायेतिनमोदेव्याइतिवामन्त्रेणसंपूज्यरात्रिंजागरणादिनानयेत् तद्दिनेहिं

पातदिनेदेवतवमवंसमर्पितम् ॥ भवत्वनंतफलदंममजन्मनिजन्मनि ॥ ततोद्विजंसंपूज्यतिलपूर्णशरावंसगुडंससुवर्णंदत्त्वासोपस्करांशय्यांपीठंगांचदत्त्वाब्राह्मणान्भोजयेदिति ॥इतिव्रतोद्यापनकौमुद्यांव्यतीपातव्रतम ॥ अथलक्षपूजाविधानम् ॥ तत्रादौशिवलक्षपूजाविधिर्ब्रह्मांडपुराणे ॥ माघादिपुण्यमासेषुचातुर्मास्येवाश्रावणेविशेषेणचंद्रानुकूल्येशुभेदिनेप्रातःनद्यादौस्नात्वानित्यकर्मनिर्वर्त्यदेवागारंप्रविश्यतिथ्यादिसंकीर्त्य अखिलपापक्षयपूर्वकैहिकामुष्मिकनिरवधिकसुखप्राप्तिद्वाराऽमुककामनयावाउमासहितसदाशिवप्रीत्यर्थममुकलक्षपूजांकरिष्ये इतिसंकल्प्य पीठेशिवंसंपूज्यसहस्रनामभिः मूलमंत्रेणवातद्द्रव्यणपूजयेत् ॥ प्रत्यहंपंचामृताभिषेकः कर्पूरारार्तिक्यंदध्योदनोपहारश्च ॥ प्रथमदिनेयावतीसंख्यातावतीसमाप्तिपर्यंतमयुतांते सुवर्णपुष्पमभावेलक्षांतेसमाप्तिदिनेविशेषेणशिवंसंपूज्यशतपलपरिमितेनपंचामृतेनस्नानं नालिकेरार्घ्यंशिवोपरिध्वजपताकारोपणंश्वेतवस्त्रद्वयदानं च कुर्यात् ॥ ततःपुष्पांजलित्रयमष्टभिर्नामभिः भवाय० शर्वाय० रुद्राय० पशुपतये० उग्राय० महते० भीमाय० ईशानाय० इतिदत्त्वाप्रार्थयेत् ॥ विरूपाक्षमहेशानविश्वरूपमहेश्वर ॥ मयाकृतांलक्षपूजांगृहीत्वावरदोभव ॥ ततोनमेत् ॥ मृत्युंजयाययज्ञायदेवदेवायशंभवे ॥ आश्रितेशायशर्वायमहादेवायतेनमः ॥ नमः

शिवायशांतायसगणायससूनवे ॥ सर्वेश्वरायदेवायकारणत्रयहेतवे ॥ ततोयथाशक्तिब्राह्मणान्भोजयेदिति । व्रतपूर्तयेगांचदद्यात्पूजाद्रव्याणिच ॥ चम्पकैर्मल्लिकापुष्पैर्जातीकिंशुकपाटलैः ॥ द्रोणपुष्पैःकदंबैश्चबिल्वशाखादलैस्तथा ॥ नागवल्लीदलैर्वापिरत्नैर्नानाविधैरपि ॥ तत्तत्कालोद्भवैःपुष्पैः पल्लवैःकोमलैरपि ॥ धान्यैश्चविविधैःशुद्धैरखण्डैर्व्रीहितंडुलैः ॥ लक्षपूजांप्रकुर्वीतनामभिर्मूलमन्त्रतः ॥ इतिलक्षपूजा ॥ अथप्रकारांतरेणशिवलक्षपूजाविधानमग्निपुराणे ॥ पूर्ववद्देवंसंपूज्यसहस्रनामभिः ॐनमःशिवायेति वा मन्त्रेणपुष्पादिकमेकरूपतयासमाप्तिपर्यंतंसमर्प्यअंतेशुभदिनेउद्यापनं कुर्यात् ॥ तिथ्यादिसंकीर्त्यममानेकजन्मार्जितदुरितादिनिवृत्तिपूर्वकैहिकपुत्रपौत्रादिविविधसुखप्राप्त्यनंतरंशिवलोकनिवासकामनयाकृतंयल्लक्षपूजाविधानंतत्संपूर्णफलावाप्तयेतदुद्यापनाख्यंकर्मकरिष्ये॥यदर्पितंतदुल्लेखःसंकल्पेकार्यः ॥ ततो वृताचार्यो वेदिकालिंगतोभद्रस्थकलशेधान्यपूरितपूर्णपात्रेमध्येसौवर्णंमहेशं नमःशंभवेचमयोभवेचेतिमंत्रेणसंस्थाप्यतद्वामभागेसौवर्णींगौरींचगौरीर्मिमायेतिमंत्रेणसंस्थाप्यपुरतोराजतंवृषभमृषभंमेतिमंत्रेण संस्थाप्य परिवारदेवताः स्थापयेत्पूर्वादिदिक्षु–अधर्मं० अवैराग्यं० अनैश्वर्यं० महेश्वरं० तद्बहिः ऐशान्याम् ईशानवक्त्राय० पूर्वेतत्पुरुषवक्त्राय० दक्षिणे

अघोरवक्त्राय० पश्चिमेसद्योजातवक्त्राय० उत्तरेवामदेववक्त्राय० पुनःपूर्वादिषु वामायै० श्रेष्ठायै० काल्यै० उन्मन्यै० पुनःपूर्वामारभ्यैशानीपर्यन्तम् अजैकपदे० अहिर्बुध्न्याय० भवाय० शर्वाय० उमापतये० रुद्राय० पशुपतये० शंभवे० वरदाय० शिवाय० ईश्वराय० पुनःपूर्वे नंदिकालौ० दक्षिणे भृंगिचंडौ० पश्चिमेवृषस्कंदौ० उत्तरेदेशकालौ० ततइंद्रादिलोकेशानेवंसंस्थाप्यपूजयेत् ॥ ध्यानम् ॥ शुद्धस्फटिकसंकाशंत्रिनेत्रंचंद्रशेखरम् ॥ भस्मोद्धूलितसर्वांगंहृच्चिन्त्यंभक्तवत्सलम् ॥ स्थापनमंत्रेण पूजयेत् ॥ दशैकंवासुवर्णपुष्पंसमर्प्य नमःशिवायेतिनमस्कारःपुराणपठनादिनारात्रिंनयेत् ॥ प्रात रग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् ॥ प्रधानंदेवंसोमंमहेशंतिलद्रव्येणायुतसंख्याकाहुतिभिः सहस्रपरिमिता भिर्वापरिवारदेवतामंडलदेवताश्चएकैकयातिलाहुत्याज्याहुत्या यक्ष्ये ॥ स्थापनमंत्रेणहोमः ॥ पुष्पाद्य र्पणमंत्रेणवाहोमांतेआचार्यंसंपूज्यपीठंगोमिथुनंचप्रतिपाद्यअधिकफलप्राप्तये सोपस्करांशय्यांचदत्त्वा षोडशद्विजान्विशेषसत्कारेणसंपूज्यदक्षिणांचदत्त्वासदन्नेनद्विजान्संतर्प्यस्वयंभुञ्जीत ॥ इति प्रकारां तरेणशिवलक्षपूजाविधानम् ॥ अथविष्णुलक्षपूजाविधानमग्निपुराणे ॥ चातुर्मास्येतुसंप्राप्तेलक्षपूजांसमा चरेत ॥माघादिपुण्यमासेषुलक्षपूजाहरेःस्मृता ॥ यद्यद्दतोभवेत्पुष्पंविष्णवेतत्तदर्पयेत् ॥ अतसीतुलसी

यंभुञ्जीत ॥ कुर्यादेवंमासिमासिव्यतीपातांस्त्रयोदश ॥ चतुर्दशेव्यतीपातेकुर्यादुद्यापनंशुभम् ॥ पूर्वोक्तसंकल्पांतेआचरितस्यव्यतीपातव्रतस्यसांगतासिद्ध्यर्थंतदुद्यापनाख्यंकर्म करिष्ये इति संकल्प्य वृताचार्यः सर्वतोभद्रस्थशर्करापूरितकलशेताम्रमयंपूर्णपात्रंनिधाय तत्रसुवर्णपद्मेअष्टादशभुजंव्यतीपातविग्रहंसौवर्णंसंपूज्यपूर्ववत्पुष्पांजलिंदत्त्वारात्रिंनयेत् ॥ प्रातरग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् ॥ अत्रप्रधानम् ॥ देवंव्यतीपातंक्षीरवृक्षसमिदाज्यपयःफलद्रव्यचतुष्टयेनप्रत्येकमष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिःब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्या यक्ष्ये ॥ ततआचार्यंसंपूज्यतस्मैसोपस्करांशय्यांपीठंचदद्यात् ॥ तत्रमंत्रः ॥ वंदेव्यतीपातमहंमहांतंरवींदुसूनुंसकलेष्टसिद्ध्यै ॥ समस्तपापस्यममक्षयोऽस्तुपुण्यस्यवृद्धिर्ममसर्वदास्तु ॥ इतिस्तुत्वाशय्यादिसहितंपीठंव्रतपूर्त्यैगांचदत्त्वाब्राह्मणान्भोजयेत् ॥ इतिव्यतीपातव्रतम् ॥ अथप्रकारांतरेणनारदीयपुराणोक्तव्यतीपातव्रतम् ॥ तिथ्यादिसंकीर्त्यममसकलपापक्षयपूर्वकाभीष्टसिद्ध्यनंतरंविष्णुसायुज्यकामोव्यतीपातव्रतंकरिष्ये इतिसंकल्प्य व्यतीपातदिनेप्रातःपंचरंगोपेतपद्मेगोक्षीरपूरितंकांस्यभाजनेचतुर्भुजंचक्राद्यायुधोपेतंसौवर्णपद्महस्तंलक्ष्म्यान्वितंविष्णुंविष्णोरराटमसीतिमंत्रेणसंस्थाप्यजातीपुष्पादिनापुरुषसूक्तेनसंपूज्यशर्करोपेतपायसोपहारंनिवेद्यदेवंप्रार्थयेत् ॥व्यती

सुवर्णधेनुसहितंपीठंद्विजायदत्त्वासदन्नेनद्विजान्भोजयेत् ॥ सर्वसंक्रांतिव्रतेष्वितिकर्त्तव्यताधान्यसंक्रां
तिवज्ज्ञातव्या ॥ इति धनसंक्रांतिव्रतम् ॥ इति श्रीमद्व्रि० व्रतोद्यापनकौमुद्यांसंक्रांतिव्रतानिसमा
प्तानि ॥ अथव्यतीपातयोगव्रतं वाराहे ॥ तत्रव्रतग्रहणविधिः ॥ मार्गशीर्षादिशुभमासेयदाव्यती
पातयोगस्तद्दिनेनद्यादौप्रातःस्नात्वापावमानीर्जप्त्वासंकल्पंकुर्यात् ॥ तद्यथा ॥ तिथ्यादिसंकी
र्त्यात्मनोनिरतिशयैहिकसुखप्राप्तिसकलपापक्षयपूर्वकदिव्यविमानारूढगीतनृत्यविलासाप्सरोगणवी
ज्यमानसकलभोगयुतकल्पकोटिसूर्यलोकनिवासोत्तरपुत्रपौत्रादिसकलसंपत्सहितमहैश्वर्यादिगुणयुक्त
राजराजत्वकामोऽमुककामोवाव्यतीपातयोगव्रतं करिष्ये इति संकल्प्य गणेशपूजनादिनिर्वर्त्यशु
द्धभूमौपंचरंगोपेतकमलेकलशस्थापनप्रकारेणशर्करापूरितताम्रकलशंप्रतिष्ठाप्यतत्रताम्रमयेपूर्णपात्रेकांच
नाब्जे अष्टादशभुजंकांचनव्यतीपातविग्रहनाममंत्रेणप्रतिष्ठाप्यपूजयेत् । ततःपंचरत्नान्वितपुष्पां
जलिंदद्यात् ॥ तत्रमंत्रः ॥ नमस्तेस्तुव्यतीपातसोमसूर्यसुतप्रभो ॥ यद्दानादिव्रतंकिंचित्तदनं
तमिहास्तुमे ॥ इतिदत्त्वायथाशक्तिसुवर्णादिदत्त्वापुराणपठनादिनारात्रिंनयेत् ॥ तद्दिनेउपवा
सः ॥ प्रातःदेवंसंपूज्यसपत्नीकंद्विजंचसंपूज्यतत्पीठंसुवर्णसहितंतस्मैदत्त्वाब्राह्मणभोजनपुरःसरंस्व

श्रीकरंभद्रंब्रह्मविष्णुशिवात्मकम् ॥ अस्यप्रदानाद्देवेश पूर्णाःसंतुमनोरथाः॥ इतिदत्त्वागांचदत्त्वा ब्राह्म
णान्भोजयेत् ॥ इतितांबूलसंक्रांतिव्रतम् ॥ अथप्रकारांतरेणतांबूलव्रतं भविष्ये ॥ तत्रग्रहणं यदाआषा
ढशुक्लप्रतिपदिशशिनक्षत्रंतदाग्राह्यम् ॥ अथाषाढशुक्लदशम्यांचातुर्मास्यव्रतम् । तिथ्यादिसंकीर्त्यमम
तांबूलव्रतकल्पोक्तफलावाप्तयेमहाविष्णुप्रीत्यर्थंतांबूलव्रतंकरिष्ये ॥ पीठेफणान्वितशेषनागकन्यायुतं
हरिंपुरुषसूक्तेनसंपूज्यतदग्रेसपत्नीकंद्विजंसंपूज्यसोपस्करंतांबूलवीटीद्वयंदेवायद्विजायचदत्त्वानमेत् ॥
अंतेकार्तिकशुक्लैकादश्यांपौर्णमास्यांवाउद्यापनंकुर्यात्॥तद्यथा ॥ तिथ्यादिसंकीर्त्यात्मनोनेकदानफल
प्राप्तिपूर्वकविष्णुलोकप्राप्तिद्वारा श्रीशेषपर्यंकशायिनागकन्यायुतनारायणप्रीत्यर्थमाचरितंयत्तांबूलव्रतं
तत्संपूर्णफलावाप्तयेतांबूलव्रतोद्यापनंकरिष्ये इतिसंकल्प्य गणेशपूजनादिविधायआचार्यंवृणुयात् ।
वृताचार्यःपूर्ववन्मंडलेब्रह्मादिदेवताःसंस्थाप्य तदुपरिकलशेरौप्यमयेशेषेहाटकनिर्मितनारायणंनागक
न्यायुतंसहस्रशीर्षेतिमंत्रेणसंस्थाप्यपरितःपूर्वादिदिक्षुब्रह्माणमीशानंदुर्गांक्षेत्राधिपतिंचतत्तन्मंत्रैरावाह्यपु
रुषसूक्ते पंचामृताभिषेकपुरःसरंपूजयेत् । नानाविधभक्ष्यभोज्ययुतपायसोपहारंनिवेदयेत्।देवाग्रेद्रोणसं
ख्यापूगानियथाशक्तिवानागवल्लीपर्णयुतंसंस्थाप्यदेवंस्तोत्रैःस्तुवीत ॥ ततोदशनववाताम्रपात्राणिकुं

भान्वापूगयुतानिरौप्यमयानितावंतिचूर्णपात्राणि तथातीक्ष्णानिपूगप्रस्फोटनानि तथासुवर्णनिर्मितानिकानिचिन्नागवल्लीपत्राणितथाएलालवंगादिमुखवासद्रव्याणांपात्राणिरौप्यमयानितत्तद्द्रव्यपूरितानि च नवशूर्पनवकेनिधायवस्त्रद्वयेनसंवेष्ट्य सप्तधान्योपरिदेवाग्रेनिधायतत्रनागरूपंध्यायेत्पूजयेत्प्रार्थयेच्च ॥ नवनागमहाराजवल्ल्यातवप्रपूजनात् ॥ ईप्सितंदेहिमेशीघ्रंसर्वसौख्यंसदाप्रभो ॥ ततोगीतवादित्रपुराणपठनादिनारात्रिंनयेत् ॥ प्रातर्देवंसंपूज्याग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् ॥ अत्रप्रधानं नारायणमतोदेवा इति मंत्रेणखंडमिश्रितपायसाज्यद्रव्येणाष्टोत्तरसहस्रसंख्याकाहुतिभिःतथासमस्तव्याहृतिमंत्रेणपलाशसमित्तिलव्रीहिद्रव्यैःप्रत्येकमष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिर्ब्रह्माद्यावरणदेवताःपायससमित्तिलव्रीहिद्रव्यैः अष्टाविंशतिसंख्याकाहुतिभिःमंडलदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये ॥ एवंहोमंसंपाद्यदंपतिनवकंवस्त्रादिनासंपूज्यपूर्वस्थापितशूर्पनवकंतेभ्योदद्यात् ॥ तत्रमंत्रः ॥ तांबूलंश्रीकरंभद्रंब्रह्मविष्णुशिवात्मकम् ॥ अस्यप्रदानाद्देवेशसफलंमेभिकांक्षितम् ॥ ततस्तेभ्योनवगोदानानितदभावेतन्मौल्यंवादक्षिणात्वेनदत्त्वादेवंप्रार्थयेत् ॥ तांबूलदानमाहात्म्यात्प्रीतोभवजनार्दन ॥ संपूर्णंकुरुमेदेवकांक्षितंपुरुषोत्तम ॥ ततः पीठमाचार्यायदत्त्वाकपिलांगांचदत्त्वाब्राह्मणभोजनपुरःसरंस्वयंभुंजीत॥इति तांबूलव्रतम् ॥ अथ

विशोकसंक्रांतिव्रतं स्कांदे ॥ तिथ्यादिसंकीर्त्यात्मनोविशोकसमन्वितपुत्रपौत्रादिवृद्धिद्वारासवितृप्रीत्यर्थंविशोकसंक्रांतिव्रतंकारिष्ये इति संकल्प्य पद्मेपूर्ववद्भानुंताम्रपात्रेसंपूज्यरक्तवस्त्राभ्यांपरिधायपूर्ववदर्घ्यंदत्त्वाब्राह्मणायगुडपूर्णकुंभंसदक्षिणाकंदद्यात् ॥ वत्सरांतेमंडलेहैमंभास्करंसंपूज्यगुडपर्वतेनसहपीठंकपिलासहितंदद्यात् ॥ इति विशोकसंक्रांतिव्रतम् ॥ अथायुःसंक्रांतिव्रतं स्कांदे ॥ तिथ्यादिसंकीर्त्य आत्मनोदीर्घायुस्तेजस्त्वपूर्वकापमृत्युराहित्यकामनयासवितृप्रीत्यर्थमायुःसंक्रांतिव्रतंकारिष्ये इति संकल्प्य पद्मेपूर्ववद्भानुंसंपूज्यब्राह्मणायकांस्यपात्रस्थितंगोघृतंदद्यात् ॥ वत्सरांतेमंडलेहैमंभानुंपूर्ववत्संपूज्यद्वात्रिंशत्पलमितेकांस्यपात्रेगोघृतंनिधायहिरण्यंब्राह्मणायदद्यात् ॥ तत्रमंत्रः ॥ कांस्यपात्रस्थितं गव्यमायुरारोग्यकारकम् ॥ सहिरण्यंददाम्येवंव्रतसंपूर्तिहेतवे ॥ ततःकपिलांगां दत्त्वाद्विजान्भोजयेत् ॥ इत्यायुःसंक्रांतिव्रतम् ॥ अथधनसंक्रांतिव्रतं हेमाद्रौ स्कांदे ॥ तिथ्यादिसंकीर्त्यात्मनो विपुलधनप्राप्तिपूर्वकायुरारोग्यपुत्रपौत्रादिप्राप्तिकामनयासवितृप्रीत्यर्थंधनसंक्रांतिव्रतंकारिष्ये इति संकल्प्य पद्मेवारिपूर्णकलशंनिधायतत्रसुवर्णपात्रेभास्करंसंपूज्यसहिरण्यंकलशंद्विजायदद्यात् ॥ एवंप्रतिमासम् । वत्सरांतेपूर्ववन्मंडले यथाशक्तिघटितसुवर्णकलशेपद्महस्तंहैमंभानुंसंपूज्य

लशेसुवर्णनिर्मितेदीपंकृत्वाब्राह्मणायदत्त्वागांकपिलांचदत्त्वाद्विजान्भोजयेत् ॥ इतितेजःसंक्रांतिव्रतम्॥
अथसौभाग्यसंक्रांतिव्रतंस्कांदे ॥ तिथ्यादिसंकीर्त्यात्मनोऽनुपमसौभाग्यप्राप्तिपूर्वकंभानुप्रीत्यर्थंसौभा
ग्यसंक्रांतिव्रतंकारिष्ये इतिसंकल्प्य पूर्ववत्पद्मेभानुंसंपूज्यसपत्नीकायद्विजायसौभाग्याष्टकयुतंवस्त्रयुग्म
सहितं वायनं च दत्त्वाऽलवणंमौनीभुंजीत ॥ वत्सरांतेमंडलेभानुंसंपूज्यतत्पुरतोयथाशक्तिलवणाच
लंकृत्वातदुपरिकांचनकमलंकृत्वातस्मिन्संपूज्यसुरभिसहितंविप्रायप्रतिपादयेत् ॥ सौभाग्याष्टकं तु ।
ऐक्षवंराजिकास्तद्वन्निष्पावाश्चसुशोभनाः ॥ धान्यकंजीरकंचैवकौसुंभंकुसुमंतथा ॥ लवणंचाष्टमंतद्व
त्सौभाग्याष्टकमुच्यते ॥ इतिसौभाग्यसंक्रांतिव्रतम् ॥ अथतांबूलसंक्रांतिव्रतं स्कांदे ॥ तिथ्यादिसंकी
र्त्याऽऽत्मनोभर्त्रासह अतुलसुखप्राप्तिपूर्वकसवितृप्रीत्यर्थंतांबूलसंक्रांतिव्रतं करिष्ये इतिसंकल्प्य पूर्व
वद्भानुंसम्पूज्य ततोदंपतीचन्दनादिनासम्पूज्यतयोः सोपस्करतांम्बूलंदद्यात् ॥ एवंप्रतिदिनंसंवत्सरपर्य
न्तंदद्यात् । अन्तेमंडलेपूर्ववद्भानुंसंपूज्यदंपतीसम्पूज्यताभ्यामेलालवंगजातीफलकंकोलजातीपत्रखादि
रादिप्रत्येकंभांडेनिधायरौप्यमयंचूर्णपात्रंपूगप्रस्फोटनंचपूगीफलानिनागवल्लीदलानिच सतिसामर्थ्ये
सुवर्णनिर्मितानिकानिचिन्नागवल्लीदलानिचरौप्यादिमयेपात्रेनिधायसंकल्पपूर्वकं दद्यात् ॥ तांबूलं

कर्तव्या ॥ एवंचरित्वाष्टम्यांरोहिण्यामुद्यापनंकुर्यात् ॥ पूर्वंसंकल्पमुक्त्वाउद्यापनंकरिष्यइतिसंकल्प्यवृ
ताचार्यः सर्वतोभद्रस्थकलशेएकोत्तरवारवृद्ध्यासंपादितसुवर्णगुटिकासु हैमं रोहिणीसहितंशनैश्चरंपूर्व
वत्संस्थाप्यपूजयेत् ॥ अग्निप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् । अत्रप्रधानंरोहिणीसहितशनैश्चरंशमीसमित्पाय
साज्यतिलद्रव्यैःप्रत्येकमष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिः ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाऽऽज्याहुत्यायक्ष्ये ॥ होम
मंत्रस्तु ॥ अनृणेतिमंत्रस्य विश्वेदेवाऋषयःकल्पोक्तदेवता त्रिष्टुप्छंदःहवनेविनियोगः ॥ ॐअनृणा
स्मिन्निति० एवं होमंसंपाद्यसप्तद्विजान्संपूज्यतेभ्योदक्षिणासहितांस्तिलपूरितकरकान्दत्त्वा आचार्या
यशनिप्रतिमां कृष्णां गांचदत्त्वा ब्राह्मणभोजनपुरःसरंस्वयंभुंजीत ॥ एकोत्तरवारवृद्ध्यासंपादितसुवर्ण
गुटिकायाअंगुलीयकंकृत्वायावज्जीवंधारयेत्॥ एवंकृतेसर्वपीडानिरसनपूर्वकसर्वमनोरथावाप्तिर्भवति॥
इति श्रीमच्चित्त०व्रतोद्यापनकौमुद्यांवारव्रतानिसमाप्तानि ॥ अथ संक्रांतिव्रतानि ॥ तत्रादौधान्यसंक्रां
तिव्रतं हेमाद्रौस्कांदे । इदंव्रतमेकवर्षसाध्यम् । तत्रग्रहणविधिः । अयनसंक्रांतौविषुवसंक्रांतौ वा व्रतग्रह
णम् ॥ संक्रांतिदिनेप्रातः शुक्लतिलैर्नद्यांस्नात्वागोमयोपलिप्तशुद्धदेशेकुंकुमादिनाष्टदलंविरच्यपूजासा
मग्रींसंपाद्यसंकल्पंकुर्यात् ॥ तद्यथा ॥ तिथ्यादिसंकीर्त्यममाग्निष्टोमादिफलप्राप्तिपूर्वकसप्तजन्मधन

धान्यपुत्रादिसमन्वितनिर्व्याधिसुरूपत्वादिसिद्धिद्वारा श्रीसवितृरूपिपरमेश्वरप्रीत्यर्थं धान्यसंक्रांतिव्रतं करिष्ये इतिसंकल्प्य गणेशंसंपूज्यपूर्वनिर्मितपद्मकर्णिकायां विश्वात्मनेनमइतिनाममंत्रेण सवितारम् आवाह्यपूर्वाद्यष्टपत्रेषु क्रमेणदेवता आवाहयेत् । भास्वरं १ रविं २ विवस्वंतं ३ पूषणम् ४ आदित्यं ५ तपनं ६ मार्तण्डं ७ भानुम् ८ एवमावाह्यपूजयेत् ॥ अर्घ्यमंत्रः ॥ कालात्मन्सर्वदेवात्मन्वेदात्मन्विश्वतोमुख ॥ व्याधिमृत्युजराशोकसंसारभयनाशन ॥ ततःप्रस्थपरिमितंधान्यंसदक्षिणाकंब्राह्मणायदत्त्वा आशिषोगृहीत्वामौनेनस्वयंभुंजीत ॥ एवंप्रतिसंक्रांतौ । संवत्सरांतेउद्यापनंकुर्यात् । मंडले पूर्वोक्तप्रकारेण देवताआवाह्यसुवर्णनिर्मिताघ्यपात्रेणार्घ्यंदत्त्वासंपूज्य द्रोणपरिमितंतदर्द्धंतदर्द्धंवाधान्यमाचार्यायपीठसहितंदत्त्वाब्राह्मणान्संभोज्यस्वयंभुंजीत ॥ इतिधान्यसंक्रांतिव्रतम् ॥ अथलवणसंक्रांतिव्रतंस्कांदे ॥ तिथ्यादिसंकीर्त्यअनेकविधसुखप्राप्तिपूर्वकसूर्यलोकप्राप्तिद्वाराश्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थंलवणसंक्रांतिव्रतंकरिष्ये इतिसंकल्प्य पूर्ववत्पद्मेभास्करंसंपूज्यतदग्रेसगुडंलवणपात्रंनिधायदेवंप्रार्थयेत् ॥ पूजितस्त्वंयथाशक्तिप्रसीदममभास्कर ॥ व्रतंसंपूर्णतांयातुत्वत्प्रतापाद्दिवाकर ॥ ततःसगुडंलवणंदक्षिणायुतंदत्त्वागांचब्राह्मणायदत्त्वास्वयंभुंजीत ॥ वत्सरांतेपूर्ववन्मंडलेसौवर्णंभानुंसंपूज्यसुवर्णनिर्मितक

मलयुतं द्रोणपरिमितंलवणंदक्षिणायुतंदत्त्वागांचदत्त्वा ब्राह्मणान्भोजयेत् ॥ इसिलवणसंक्रांतिव्रतम् ॥
अथभोगसंक्रांतिव्रतं स्कांदे ॥ तिथ्यादिसंकीर्त्याऽऽत्मनोऽनेकविधभोगप्राप्तिपूर्वकश्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं
भोगसंक्रांतिव्रतं करिष्ये इतिसंकल्प्य पूर्ववत्पद्मेभानुंसंपूज्यत्रिभ्योऽधिकानिमिथुनानिसंपूज्य तेभ्योवा
यनानिकुंकुमकज्जलसिंदूरसुगंधिपुष्पतांबूलशालितंडुलदक्षिणायुतानिदत्त्वाभुंजीत ॥ संवत्सरांतेमंडले
सौवर्णभानुंसंपूज्यद्वादशमिथुनेभ्यः पूर्वोक्तानिवस्त्रयुग्मसहितानिवायनानिदत्त्वागांचदत्त्वाब्राह्मणान्भो
जयेत् ॥ इतिभोगसंक्रांतिव्रतम् ॥ अथरूपसंक्रांतिव्रतंस्कांदे ॥ तिथ्यादिसंकीर्त्यममकमनीयरूपप्राप्ति
पूर्वकश्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं रूपसंक्रांतिव्रतं करिष्ये इतिसंकल्प्य पद्मेपूर्ववद्भानुं संपूज्यकांस्यपात्रस्थघृते
रूपंवीक्ष्यदद्यात् ॥ वत्सरांतेमंडलेसौवर्णभानुंसंपूज्यहोमपात्रस्थघृतंहिरण्यसहितं दत्त्वा गांच फलभूय
स्त्वकामोघृतधेनुमपिदत्त्वाब्राह्मणान्भोजयेत् ॥ इतिसुरूपसंक्रांतिव्रतम् ॥ अथतेजःसंक्रांतिव्रतं स्कांदे॥
तिथ्यादिसंकीर्त्य आत्मनोतितेजस्त्वप्राप्तिकामनया श्रीसवितृप्रीत्यर्थंतेजःसंक्रांतिव्रतं करिष्ये इति
संकल्प्य पूर्ववत्पद्मेसवितारंसंपूज्यतत्पुरतःशालितंडुलपूर्णकरकंसंस्थाप्यतन्मध्येमोदकंतदुपरिदीपंज्व
लंतंकृत्वाब्राह्मणंसंपूज्यतस्मैदद्यात् ॥ संवत्सरांतेमंडलेसौवर्णभानुंसंपूज्यतदुत्तरतःशालितंडुलपूर्णेताम्रक

लशेसुवर्णनिर्मितेदीपंकृत्वाब्राह्मणायदत्त्वागांकपिलांचदत्त्वाद्विजान्भोजयेत् ॥ इतितेजःसंक्रांतिव्रतम्॥
अथसौभाग्यसंक्रांतिव्रतंस्कांदे ॥ तिथ्यादिसंकीर्त्यात्मनोऽनुपमसौभाग्यप्राप्तिपूर्वकभानुप्रीत्यर्थंसौभा
ग्यसंक्रांतिव्रतंकरिष्ये इतिसंकल्प्य पूर्ववत्पद्मेभानुंसंपूज्यसपत्नीकायद्विजायसौभाग्याष्टकयुतंवस्त्रयुग्म
सहितं वायनं च दत्त्वाऽलवणंमौनीभुंजीत ॥ वत्सरांतेमंडलेभानुंसंपूज्यतत्पुरतोयथाशक्तिलवणाच
लंकृत्वातदुपरिकांचनकमलंकृत्वातस्मिन्संपूज्यसुरभिसहितंविप्रायप्रतिपादयेत् ॥ सौभाग्याष्टकं तु ।
ऐक्षवंराजिकास्तद्वन्निष्पावाश्चसुशोभनाः ॥ धान्यकंजीरकंचैवकौसुंभंकुसुमंतथा ॥ लवणंचाष्टमंतद्व
त्सौभाग्याष्टकमुच्यते ॥ इतिसौभाग्यसंक्रांतिव्रतम् ॥ अथतांबूलसंक्रांतिव्रतं स्कांदे ॥ तिथ्यादिसंकी
र्त्याऽऽत्मनोभर्त्रासह अतुलसुखप्राप्तिपूर्वकसवितृप्रीत्यर्थंतांबूलसंक्रांतिव्रतं करिष्ये इतिसंकल्प्य पूर्व
वद्भानुंसम्पूज्य ततोदंपतीचन्दनादिनासम्पूज्यतयोः सोपस्करतांम्बूलंदद्यात् ॥ एवंप्रतिदिनंसंवत्सरपर्य
न्तंदद्यात् । अन्तेमंडलेपूर्ववद्भानुंसंपूज्यदंपतीसम्पूज्यताभ्यामेलालवंगजातीफलकंकोलजातीपत्रखादि
रादिप्रत्येकंभांडेनिधायरौप्यमयंचूर्णपात्रंपूगप्रस्फोटनंचपूगीफलानिनागवल्लीदलानिच सतिसामर्थ्ये
सुवर्णनिर्मितानिकानिचिन्नागवल्लीदलानिचरौप्यादिमयेपात्रेनिधायसंकल्पपूर्वकं दद्यात् ॥ तांबूलं

कर्तव्या ॥ एवंचरित्वाष्टम्यांरोहिण्यामुद्यापनंकुर्यात् ॥ पूर्वसंकल्पमुक्त्वाउद्यापनंकरिष्यइतिसंकल्प्यवृताचार्यः सर्वतोभद्रस्थकलशेएकोत्तरवारवृद्ध्यासंपादितसुवर्णगुटिकासु हैमं रोहिणीसहितंशनैश्चरंपूर्ववत्संस्थाप्यपूजयेत् ॥ अग्निप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् । अत्रप्रधानंरोहिणीसहितशनैश्चरंशमीसमित्पायसाज्यतिलद्रव्यैःप्रत्येकमष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिः ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाऽऽज्याहुत्यायक्ष्ये ॥ होममंत्रस्तु ॥ अनृणेतिमंत्रस्य विश्वेदेवाऋषयःकल्पोक्तदेवता त्रिष्टुप्छंदःहवनेविनियोगः ॥ ॐअनृणास्मिन्निति॰ एवं होमंसंपाद्यसप्तद्विजान्संपूज्यतेभ्योदक्षिणासहितांस्तिलपूरितकरकान्दत्त्वा आचार्यायशनिप्रतिमां कृष्णां गांचदत्त्वा ब्राह्मणभोजनपुरःसरंस्वयंभुंजीत ॥ एकोत्तरवारवृद्ध्यासंपादितसुवर्णगुटिकायाअंगुलीयकंकृत्वायावज्जीवंधारयेत्॥ एवंकृतेसर्वपीडानिरसनपूर्वकसर्वमनोरथावाप्तिर्भवति॥ इति श्रीमच्चित्त॰व्रतोद्यापनकौमुद्यांवारव्रतानिसमाप्तानि ॥ अथ संक्रांतिव्रतानि ॥ तत्रादौधान्यसंक्रांतिव्रतं हेमाद्रौस्कांदे । इदंव्रतमेकवर्षसाध्यम् । तत्रग्रहणविधिः । अयनसंक्रांतौविषुवसंक्रांतौ वा व्रतग्रहणम् ॥ संक्रांतिदिनेप्रातः शुक्लतिलैर्नद्यांस्नात्वागोमयोपलिप्तशुद्धदेशेकुंकुमादिनाष्टदलंविरच्यपूजासामग्रींसंपाद्यसंकल्पंकुर्यात् ॥ तद्यथा ॥ तिथ्यादिसंकीर्त्यममाग्निष्टोमादिफलप्राप्तिपूर्वकसप्तजन्मधन

कविंशतिद्विजान्संपूज्य तेभ्योरक्तचंदनचर्चितान्गुडमिश्रिततिलचूर्णपूरितान्रक्तवस्त्रदक्षिणासहितान्क
लशान्दद्यात् ॥ तत्रमंत्रः ॥ मंगलःप्रतिगृह्णातिमंगलोवैददातिच ॥ मंगलस्तारकोभाभ्यांमंगला
यनमोनमः ॥ इतिदत्त्वाऽऽचार्यंरक्तवस्त्रादिनासंपूज्यतस्मैपीठंव्रतपूर्तयेरक्तांसुरभिरक्तवृषभंचदत्त्वा
विभवेसतिसोपस्करांशय्यांचदत्त्वा सदन्नेनब्राह्मणान्संतर्प्यदक्षिणादिभिःप्रतोष्याशिषोगृहीत्वेष्टज
नैःसहभुंजीत ॥ इति भौमव्रतम् ॥ अथशनैश्चरव्रतं स्कांदे ॥ तच्चश्रावणशुक्लपक्षाद्यशनिवारे ॥
तत्रविधिः ॥ प्रातः शमीकाष्ठेनदंतान्विशोध्यनद्यादौस्नात्वानित्यकर्मनिर्वर्त्यपूजासामग्रीमादाय
शमीमूलंतदभावेऽश्वत्थमूलंगत्वा तत्रमृदावेदिकांविधायतत्रधनुराकारंमंडलंविलिख्य तत्रकृष्णायस
निर्मितांमहिषासनांद्विभुजांदंडपाशधरां शनैश्चरमूर्तिं विधाय कृष्णवस्त्रवेष्टितां च कृत्वा संकल्पंकु
र्यात् ॥ तद्यथा ॥ तिथ्यादिसंकीर्त्यात्मनोऽखिलदुःखदौर्भाग्यनिरसनपूर्वकमिहजन्मनिजन्मांत
रेचातुलसुखपुत्रपौत्रधनधान्याद्यभिवृद्ध्यर्थंशनैश्चरव्रतंकरिष्ये ॥ गणेशपूजनादिविधायपूजामारभेत ।
तत्रादौप्राणप्रतिष्ठांकृत्वाध्यायेत् ॥ शनैश्चरंदीर्घदेहंदंडपाशधरंतथा ॥ पिंगाक्षंस्थूलदेहंचध्यायामिरवि
नंदनम् ॥ इतिध्यात्वा शमग्निरग्निभिरितिवैदिकेनशनैश्चरायनमइतिनाममंत्रेणवापूजयेत् ॥ तिलतैलेन

पुरुषसूक्तेनतत्सूक्तेनचाभिषेकंकुर्यात् ॥ कृष्णवस्त्रेणसप्ततंतुभिश्चवेष्टयेत् ॥ एवंषोडशोपचारैःसंपूज्य सप्तप्रदक्षिणाःसप्तनमस्कारान्कृत्वास्तुवीत ॥ नमःकृष्णायनीलायश्वेतकंठनिभायच ॥ नमश्चर्षणगात्रायस्थूलरोम्णेनमोनमः ॥ तपसादग्धदेहायनित्यंयोगधरायच ॥ नमस्तेज्ञाननेत्रायकाश्यपायार्कसूनवे ॥ इतिस्तुत्वाततोविप्रंसंपूज्यप्रस्थतिलानांवायनंसदक्षिणंदत्त्वादेवंविसृज्यगृहमागत्यतिलपिष्टविमिश्रितान्नंब्राह्मणायदत्त्वास्वयंतथैवभुंजीत ॥ एवंप्रकारेणत्रयस्त्रिंशच्छनिवासरपर्यन्तंप्रतिशनिवारं कर्तव्यम् ॥ असामर्थ्येतु श्रावणशनिवासरेषुकर्तव्यम् ॥ एवंचरित्वांतेउद्यापनंकुर्यात् । पूर्वसंकल्पमुक्त्वाशनैश्चरव्रतोद्यापनंकरिष्ये इतिसंकल्प्य वृताचार्यउद्यापनविधिनाकलशप्रतिष्ठांतंकृत्वातत्रसुवर्णशमीपत्रेहैमंद्विभुजंशनैश्चरमुक्तविधिनाप्रतिष्ठाप्यसप्ततंतुमितंरुक्मोत्तरीयंकृष्णवस्त्रसप्तकंचसमर्प्यपूजयेत् ॥ ततोग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् ॥ अत्रप्रधानं शनैश्चरंशमीसमित्तिलाज्यद्रव्यैःप्रत्येकमष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिः ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकय ज्याहुत्यायक्ष्ये ॥ ततःसप्तद्विजान्संपूज्यतेभ्योदक्षिणायुतानि सप्ततिलपात्राणिदत्त्वा आचार्यायपीठंगांचदत्त्वा तिलमिश्रपक्वान्नेनभूदेवान्संतर्प्याऽऽशिषोगृहीत्वास्वयंभुंजीत ॥ इतिशनैश्चरव्रतम् ॥ अथशनिरोहिणीव्रतं भविष्ये ॥ तच्चज्येष्ठशुक्लप्रतिपदियदाशनिवासरोरो

हिणीनक्षत्रंचतदाकर्तव्यम् ॥ तिथ्यादिसंकीर्त्यममइहजन्मनिजन्मांतरेचव्याधिभयदारिद्र्यादिसर्वदुःख
नाशनपूर्वकदीर्घायुर्विपुलपुत्रपौत्राद्यभिवृद्धिद्वारास्थिरलक्ष्मीकीर्तिलाभशत्रुपराजयाद्यभीष्टसिद्ध्यर्थं श
नैश्चरप्रीत्यर्थं शनिरोहिणीव्रतंकरिष्येइतिसंकल्प्य गणेशपूजनादिविधाय सुवर्णादिगुटिकायां रोहिणीस
हितंशनैश्चरंलौहं शमग्निरितिमन्त्रेणप्रतिष्ठाप्य वक्ष्यमाणप्रकारेणपूजयेत् ॥ तत्रादौध्यानम् नीलांजनस
माभासंरविपुत्रंयमाग्रजम् ॥ छायामार्तण्डसंभूतंनीलांबरधरंविभुम् ॥ चतुर्भुजंमंदगतिंशूलिनंगृध्रसंस्थि
तम् ॥ किरीटिनंधनुष्मंतंचिंतयामिशनैश्चरम्॥इतिध्यात्वाशमग्निरितिमंत्रंप्रत्युपचारंपठित्वापूजयेत् ॥
सूर्यपुत्राय० आवाहनं० शनैश्चराय० आसनं० पंगुशरीराय० पाद्यं० अर्कनंदनाय० अर्घ्यं० यमाग्रजाय०
आचमनीयं० छायासुताय० स्नानं० क्रोधमुखाय० वस्त्रं० अंतकाय० उपवीतं० कृष्णाय० गंधं० रुद्राय०
पुष्पं० बभ्रुमुखाय० धूपं० पिंगललोचनाय० दीपं० काश्यपाय० नैवेद्यं० यमाग्रजाय० तांबूलं०
नीलांजनसमप्रभाय० दक्षिणां० भास्करनंदनाय० नमस्कारं० ॥ एवंसंपूज्य ततस्तिलानांवायनंदत्त्वा
देवंलोहमयंसदक्षिणंविप्रायदत्त्वा सुवर्णगुटिकांरहसिधृत्वा ब्राह्मणभोजनपुरःसरंतिलमिश्रितपक्वान्नं
स्वयंभुंजीत ॥ एवंप्रतिरोहिणीसप्तकपर्यंतंकर्तव्यम् । प्रतिरोहिण्यामेकोत्तरवारवृद्ध्यागुटिकावृद्धिः

म्पठेत् ॥ मंगलोभूमिपुत्रश्चऋणहर्ताधनप्रदः ॥ स्थिरासनोमहाकायःसर्वकर्मावरोधकः ॥ लोहितो लोहिताक्षश्चसामगानांकृपाकरः ॥ धरात्मजःकुजोभौमोभूतिदोभूमिनंदनः ॥ अंगारकोयमश्चैवसर्व रोगापहारकः ॥ वृष्टिकर्तापहर्ताचसर्वकामफलप्रदः ॥ एतानिकुजनामानिनित्यंयःप्रयतःपठेत् ॥ ऋणं नजायतेतस्यधनंयच्छतिवांछितम् ॥ उत्तिष्ठब्रह्मणस्पतइतिउत्थाप्यविसर्जयेत् ॥ कथांश्रुत्वाब्राह्मण भोजनपुरःसरंसगुडगोधूमान्नंमौनीभुंजीत ॥ एवंप्रकारेणप्रतिभौमवासरमेकविंशतिभौमवासरपर्यंतं व्रतंकर्तव्यम् ॥ ततोद्वाविंशतितमेभौमवासरेउद्यापनंकुर्यात् तद्यथा ॥ तिथ्यादिसंकीर्त्याऽऽभीष्ट कामनासिद्ध्यर्थमाचरितंयद्भौमवासरव्रतंतत्संपूर्णफलावाप्तये तदुद्यापनंकरिष्ये इति संकल्प्य वृता चार्यउक्तविधिनासर्वतोभद्रेकलशप्रतिष्ठांतंकृत्वा तत्रहैमंमंगलमुक्तपूजाविधिनासंपूज्यसुवर्णपुष्पैर्विशे षपूजांकृत्वापुराणपठनादिनारात्रिंनयेत् ॥ प्रातरग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् ॥ अत्रप्रधानं मंगलं गुडाज्यमिश्रिततिलद्रव्येणाष्टोत्तरसहस्रसंख्याकाहुतिभिर्मूलमंत्रेणगायत्र्यावावैदिकेनवा एकविंशतिप रिवारदेवताः तेनैवद्रव्येणाष्टाष्टसंख्याकाहुतिभिर्ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाऽऽज्याहुत्यायक्ष्ये ॥ मंगलोभू मिपुत्रश्चेत्याद्याएकविंशतिदेवतास्तासांनाममन्त्रेणहोमः ॥ सर्वंहोमंसंपाद्यपूर्वोक्तैकविंशतिनामभिरे

मंगलोरक्षेज्जान्वोरोगापहारकः ॥ जंघयोर्वृष्टिकर्ताचवृष्टिहर्ताचगुल्फयोः ॥ पादांगुष्ठौचपादौचस र्वकर्मफलप्रदः ॥ शक्तिर्मेपूर्वतोरक्षेच्छूलंरक्षतुदक्षिणे ॥ पश्चिमेमांधनूरक्षेदुत्तरेचशरस्तथा ॥ ऊर्ध्वंपिंडा यनःपातुह्यधस्तात्पृथिवीतथा ॥ एवंहिकवचंजस्वापश्चाद्धोमंसमाचरेत् ॥ अथहोमः ॥ तिथ्याद्युच्चार्य मंगलव्रतांगभूतकृतजपदशांशेनहवनंकरिष्ये इतिसंकल्प्य देवाग्रेसन्मृदात्रिकोणंस्थंडिलंकृत्वास्वगृह्य विधिनाऽग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् ॥ अत्रखादिरइध्मा ॥ अत्रप्रधानं मंगलं गुडाज्यमिश्रिततिलद्रव्ये णकृतजपदशांशेनयक्ष्ये ॥ मूलमंत्रेणजुहुयात् ॥ खर्जूरीफलेनपूर्णाहुतिंहुत्वा होमशेषंसमापयेत् ॥ ततोगायत्रींपठित्वामंगलंतर्पयामि इति गोदुग्धेनतर्पणंकुर्यात् ॥ एवमेकविंशतिनाम्नामूहःकार्यः ॥ तथैव अनृणाइति मंत्रंपठित्वामार्जनं कुर्यात् ॥ ततोवायनम् ॥ मंगलरूपिणेद्विजायेदंपाद्यमित्या दिसंपूज्यतांबूलदक्षिणासहितानेकविंशतिसंख्याकान्गुडमिश्रिततिलचूर्णलड्डुकान्दद्यात् ॥ तत्रमंत्रः ॥ मंगलायनमस्तुभ्यंसर्वमंगलकारक ॥ वायनेनचसंतुष्टोममकामान्प्रपूरय ॥ अनेनवायनेनऋणमोच कोभौमःप्रीयताम् ॥ततःखादिरांगारेणऋणसंज्ञकरेखात्रयंकृत्वावामपादतलेनमार्जयेत ॥तत्रमंत्रः—दुःख दौर्भाग्यनाशायधनसंतानहेतवे ॥ मार्जयाम्यसितारेखास्तिस्रोजन्मचयोद्भवाः ॥ ततोमंगलस्तोत्र

सर्वकामफलप्रदाय० पादयोः० ततो मां मीं मूं मैं मौं मः इति षडक्षरैः षडंगन्यासंकृत्वास्ववाम भागेकलशाराधनंकृत्वा तत्पश्चिमतः स्ववामभागेषट्कोणंवृत्तंचतुरस्त्रात्मकंमंडलंसाधारमर्घ्यपात्रंनिधाय जलेनापूर्यगंधाक्षतंपुष्पादिकंप्रक्षिप्यमंडलंगायत्र्याऽष्टवारमभिमंत्रयेत् ॥ तद्दक्षिणेत्रिकोणमंडले साधारं सजलंप्रोक्षणीपात्रंसंस्थाप्य गंधपुष्पाक्षतादिकंप्रक्षिप्यमूलेनाष्टवारमभिमंत्र्य तज्जलंकिंचिदर्घ्यपात्रेनिक्षिप्य धेनुमुद्रांप्रदर्श्य प्रोक्षणीपात्रजलेनात्मानं दक्षिणस्थपूजाद्रव्याणिचप्रोक्ष्यपात्रांतरेस्थापितंयंत्ररूपंदेवंध्यायेत्–पिंगाक्षंरक्तवर्णंसुरतरुदलभंरक्तवस्त्रेणयुक्तंमेषारूढंग्रहेंद्रंह्यभिलषितजनैः पूजितंसुप्रसन्नम् ॥ ध्यायेदेतान्दधानंवरदकरयुतंशूलशक्तीगदांचभौमंचैश्वर्यसिद्धंनिखिलनिधिविभुंमंगलंचिंतयामि ॥ एह्येहिभगवन्भौमस्थानेचात्रस्थिरोभव ॥ त्वयिसर्वमिदंप्रोतंत्रैलोक्यंसचराचरम् ॥ उज्जयिन्यांसमुद्भूतशूलशक्तिगदाधर ॥ भरद्वाजकुलोत्पन्नस्कंदप्रियतडित्प्रभ ॥ यावत्पूजासमाप्येततावत्त्वंसन्निधौभव ॥ पूजांगृहाणवरदोभव ॥ ॐ ह्रीं श्रीं लं मंगलायनमः ॥ अयंमूलमंत्रः ॥ अंगारकायविद्महेभूमिपुत्रायधीमहि ॥ तन्नोभौमःप्रचोदयात् ॥ इयंगायत्री ॥ अग्निर्मूर्द्धेतिवैदिको मंत्रः ॥ मंगलंसांगंसपरिवारमावाहयामि ॥ प्रत्युपचारंमंत्रत्रयंपठेत् ॥ भूमिपुत्रायनमः आसनं०

धनप्रदाय० पाद्यं० स्थिरासनाय० अर्घ्यं० मंगलाय० दधिमधुसर्पिर्युतंमधुपर्कं० महाकायाय० आचमनीयं० ऋणहर्त्रे० पंचामृतस्नानं० ॥ ततोगंधादिभिःसम्पूज्य पुरुषसूक्तेनाभिषेकंकुर्यात् ॥ सर्वकर्मावरोधकायनमः शुद्धोदकस्नानं० ततःपूर्वस्थापनविधिना स्थापितेकलशेग्रहावैप्रतिष्ठेतिप्रतिष्ठाप्य परितः पूर्वादिक्रमेणपरिवारान्स्थापयेत् ॥ पूर्वेशक्तिम् आग्नेयेशूलं दक्षिणेधनुः नैर्ऋत्येशरं पश्चिमे गदां वायव्येवरदम् उत्तरेषडाननम् ऐशानेधरामावाह्य सहैवपूजयेत् ॥ लोहिताय० वस्त्रं० लोहिताक्षाय० उपवीतं० सामगानांकृपाकराय० चंदनं० धरात्मजाय० पुष्पं० ॥ अथैकविंशतिकोष्ठेषु अंगानिएकविंशतिनामभिःपूजयेत् ॥ मंगलाय० पादौ० भूमिपुत्राय० गुल्फौ० ऋणहर्त्रे० जंघे० धनप्रदाय० जानुनी० स्थिरासनाय० ऊरू० महाकायाय० कटिं० सर्वकर्मावरोधकाय० नाभिं० लोहिताय० उदरं० लोहिताक्षाय० हृदयं० सामगानांकृपाकराय० करान्० धरात्मजाय० बाहू० कुजाय० स्कंधौ० भौमाय० कंठं० भूतिप्रदाय० हनुं० भूमिनंदनाय० मुखं० अंगारकाय० नासिकां० यमाय० कर्णौ० सर्वरोगापहारकाय० चक्षुषी० वृष्टिकर्त्रे० ललाटं० वृष्टिहर्त्रे० मूर्द्धानं० सर्वकामफलप्रदाय० शिखां० ॥ ततोनानापरिमलद्रव्यार्पणम् ॥ कुजाय० धूपं० भौमाय० दीपं० भूति

दाय० गुडमिश्रगोधूमान्नैवेद्यंसोपस्करंवा० भूमिनंदनाय० फलं० अंगारकाय० तांबूलं० यमाय० दक्षिणां० सर्वरोगापहारकाय० नीराजनं० नानावैदिकमंत्रपाठपुरःसरं वृष्टिकर्त्रे० पुष्पांजलिं० वृष्टिहर्त्रेन० प्रदक्षिणां० सर्वकामफलप्रदाय० नमस्कारम् ॥ भूमिपुत्रमहातेजः स्वेदोद्भव पिनाकिनः ॥ घनर्थीत्वांप्रपन्नोऽस्मिगृहाणार्घ्यंनमोस्तुते ॥ अनेनमंत्रेणरक्तपुष्पाक्षतयुतेनताम्रपात्रस्थजलेनैकविंशतिमर्घ्याणिदद्यात् ॥ मंगलाय० इदमर्घ्यंसमर्पयामि ॥ एवमेकविंशतिनाम्नामूहःकार्यः ॥ ततःसंकल्प्य जपः ॥ अस्यश्रीमंगलमं० ब्रह्माऋषिः त्रिष्टुप्छन्दः मंगलोदेवता मं बीजं माहेश्वरोभूमिपुत्र इतिशक्तिः ममऋणमोचनाद्यभीष्टसिद्ध्यर्थमेकशताधिकद्विसहस्रपरिमितजपे विनियोगः ॥ मां मीं मूं मैं मौं मः अनेनकरन्यासंहृदयादिन्यासंकृत्वा जपेत् २१०० ॥ एवंमूलमंत्रंजप्त्वांतेपूर्ववत्षडंगन्यासंकृत्वाकवचंजपेत् ॥ तद्यथा ॥ शिखायांमंगलःपातुभूमिपुत्रस्तुमूर्द्धनि ॥ ललाटेऋणहर्ताचचक्षुषोश्चधनप्रदः॥ स्थिरासनःश्रवणयोर्महाकायस्तुनासिके ॥ आस्यजिह्वौष्ठदंतेषुसर्वकर्मावरोधकः ॥ हनौमांलोहितः पातुकंठंलोहितलोचनः ॥ स्कंधयोरुभयोरक्षेत्सामगानकृपाकरः ॥ धरात्मजोभुजौपातुकुजोरक्षेत्करद्वयम् ॥ भौमोमांहृदयेपातुभूमिजस्तुतथोदरे ॥ भूनंदनोऽथनाभौचकट्यामंगारकोऽवतु॥सक्थिनी

मितेनच ॥ अनेनतत्प्रभावेणपुनाराज्यमवाप्तवान् ॥ सर्वेवर्णास्ततः कुर्युर्व्रतंसौख्यविवर्द्धनम् ॥ एवंयः कुरुतेदेवितवाग्रेव्रतमुत्तमम् ॥ कामनाःपूर्णतांयान्तिप्राप्नुयाद्राज्यमक्षयम् ॥ तथैवसर्ववर्णानांपुत्रपौत्रप्रवर्द्धनम् ॥ राज्यार्थीलभतेराज्यंमोक्षार्थीमोक्षमेवच ॥ इतिशिवामुष्टिव्रतम् ॥ इतिसोमवारव्रतम् ॥

अथभौमवारव्रतम्॥तत्र श्रावणशुक्लप्रथमभौमवारेमंगलागौरीव्रतं भविष्ये ॥तिथ्यादिसंकीर्त्य आत्मनोऽवैधव्यपुत्रपौत्राद्यैहिकनानाभोगप्राप्तिपूर्वकगौरीलोकप्राप्त्यर्थमाचरितंयत्पंचवर्षानुष्ठितंमंगलागौरीव्रतं तत्संपूर्णफलावाप्तये तदुद्यापनंकारिष्ये ॥ वृताचार्यः एकलिंगतोभद्रेब्रह्मादिदेवतास्थापनपूर्वकंदृषदुपरि कलशंप्रतिष्ठाप्य तत्रहैमींगौरींगौरीमिमायेतिमंत्रेणप्रतिष्ठाप्यपूजयेत् । परितःपिष्टजान्डमवाकारान्षोडशतंतुवर्तियुतान्दीपान्प्रज्वाल्यसमान्साग्रान्षोडशपर्वयुतान्षोडशदूर्वांकुरान्समर्प्यसौभाग्यवस्तुजातंसुवर्णवर्तियुतंराजतदीपंचसमर्प्य कथाश्रवणादिनारात्रिंनयेत् । प्रातरग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् ॥ गौरींघृततिलाक्षतबिल्वदलद्रव्यैःप्रतिद्रव्यमष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिः ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये ॥ ततःषोडशाष्टौचतुरोवादंपतीनभावेएकंवासंपूज्य सौभाग्यद्रव्यवस्त्रदक्षिणाफलतांबूलादिसहितंपक्वान्नपूरितंवंशपात्रमुपायनमिदंदेव इतिमंत्रंपठंस्तेभ्योदत्त्वा ततआचार्यंसंपूज्यरौप्यपात्रेसुव

र्णवर्तिसंयुतंदीपंकृत्वाऽऽचार्यायदत्त्वा सोपस्करपीठंव्रतपूर्तयेगांचदत्त्वा ताम्रपात्रंपक्वान्नपूरितंवस्त्रादियुतं मात्रेदत्त्वापरमान्नेनभूदेवान्संतर्प्य आशिषोगृहीत्वामौनी इष्टजनैःसहभुञ्जीत ॥ इतिमंगलागौरीव्रतम्॥ अथभौमवारव्रतंभविष्ये ॥ तत्रादौयंत्रप्रकारमाह ॥ त्रिकोणंपूर्वमुद्धृत्यपंचधाविभजेत्ततः ॥ तृतीयं रेखाचिह्नाभ्यांलांछयेत्समभागतः ॥ आद्यरेखाग्रयुगलंतृतीयाचिह्नयोर्न्यसेत् ॥ तृतीयरेखामध्येतुर्याचिह्न येत्समभागतः॥तुर्याचिह्नद्वयेनाथत्रिभिश्चिह्नैस्तुपंचमी ॥ तृतीयाग्रंप्रकुर्वीतपंचम्यांमध्यचिह्नगम्॥तुर्या ग्रेयोजयेत्सम्यक्पंचम्यांचिह्नयोर्द्वयोः ॥ युक्त्यामध्यद्वयेदद्यात्त्रिकोणेर्विंशतिर्भवेत् ॥ तृतीयतुर्ययोर्मध्ये त्रिकोणेतुसमर्चयेत्॥एवंतदग्रतोमंत्रांस्त्रिकोणेदक्षिणक्रमात्॥मंगलाद्यांस्तारपूर्वान्नमोंतानेकविंशतिम्।एक विंशतिकोष्ठेषुनाममंत्रान्समालिखेत्॥ततःपूजाप्रकर्तव्यापुत्रसंपत्तिहेतवे॥इतियंत्रम् ॥ अथपूजाविधिः॥ मार्गशीर्षेमाघेवैशाखेसुमासेवाशुक्लपक्षेचन्द्रानुकूल्येभौमवासरेअरुणोदयकाले अपामार्गकाष्ठेनदंतधाव नंमौनेनकृत्वा आचम्य तिलामलकचूर्णेनांगोद्वर्तनंकृत्वा नद्यादौगृहेवास्नात्वाधौतरक्तवस्त्रमुत्तरीयंचधृ त्वासंध्यादिविधायरक्तचंदनरक्ताक्षतैःरक्तपुष्पैश्चताम्रपात्रस्थजलेनांगारकगायत्र्याअग्निर्मूर्द्धेतिमंत्रेणवा एकविंशतिवारमंगारकायार्घ्यंदत्त्वा ततोगृहमागत्य भूगतेनगोमूत्रेणगोमयेनहस्तमात्रांभूमिंविलिप्य

तदुपरिसाग्रंत्रिकोणंरक्तचंदनेनसंविलिख्य तत्रप्रस्थगोधूमराशिंकृत्वातत्रताम्रमयंरक्तंमृन्मयंवाकलशंसंस्थाप्यतदुपरिताम्रमयंपूर्णपात्रंनिधाय तत्ररक्तचंदनेनत्रिकोणमंडलंविधाय तत्रताम्रमयंभूर्जपत्रमयंवा त्रिकोणमेकविंशतिकोष्ठात्मकमेकविंशतिनामयुतंयंत्रंसंस्थाप्यपूजासामग्रींसंपाद्य संकल्पंकुर्यात् ॥ तद्यथा । शुद्धासनेउपविश्यप्राणानायम्य देशकालसंकीर्तनांते आत्मनः ऋणाद्यपनुत्तिपूर्वकधनधान्यपुत्रपौत्राद्यभीष्टमनोरथसिद्ध्यर्थंमंगलव्रतंतत्पूजनंचकरिष्ये इति संकल्प्य गणेशपूजनपूर्वकंपुण्याहवाचनादिकृत्वापूजामारभेत् ॥ तत्रादौदेवंप्रार्थयेत् ॥ अथदेवेशतेभक्त्याकरिष्येव्रतमुत्तमम् ॥ ऋणदुःखादिनाशायपुत्रसंतानहेतवे ॥ अभीष्टान्ममदेवेशकुरुपूर्णान्मनोरथान् ॥ ततोभूतशुद्ध्यादिकृत्वान्यासंकुर्यात् ॥ ॐ मंगलायनमः शिखायां० भूमिपुत्राय० मूर्ध्नि० ऋणहर्त्रेन० ललाटे० धनप्रदाय० चक्षुषोः० स्थिरासनाय० कर्णयोः० महाकायाय० नासिकयोः० सर्वकर्मावरोधकाय० मुखे० लोहिताय० हन्वोः० लोहिताक्षाय०कंठे० सामगानांकृपाकराय० स्कंधयोः० धरात्मजाय० बाह्वोः० कुजाय० करयोः० भौमाय० हृदये० भूतिदाय० उदरे० भूमिनंदनाय० नाभौ० अंगारकाय० कट्यां० यमाय० ऊर्वोः० सर्वरोगापहारकाय० जान्वोः० वृष्टिकर्त्रे०जंघयोः० वृष्टिहर्त्रे० गुल्फयोः०

त्यर्थंपंचवर्षात्मकंपंचधान्येनशिवामुष्टिव्रतंकरिष्ये इतिसंकल्प्यगणेशपूजनादिकृत्वाशिवंपंचामृतस्नान
पुरःसरंसंपूज्यमंत्रपुष्पान्तेधान्यंसमर्प्य प्रथमंशालितंडुलं द्वितीयं यवंतृतीयंगोधूमं चतुर्थंचणकं पंच
मंमुद्गंच एकैकंपंचप्रस्थंप्रस्थंवा अशक्तौनिष्किंचनेतुन्यूनम् । ततःप्रार्थयेत् ॥ प्रसीददेवदेवेशप्रसीदपर
मेश्वर॥प्रसीदसोमसर्वज्ञप्रसीदकरुणाकर ॥ शिवःशर्वोमहादेवोरुद्रोभूतगणेश्वरः ॥ ममास्तुसहपार्वत्याशं
करःशंकरःसदा ॥ एवंपंचसंवत्सरंत्रयमेकंवाचरेत्॥समाप्तेउद्यापनंकुर्यात्॥तत्रपूर्ववत्संकल्पांतेवृताचार्यः
एकलिंगोद्भवेपीठेकलशंसंस्थाप्य राजतंपूर्णपात्रंनिधाय तत्रहैमीमुमेशप्रतिमांराजतंवृषभंसंस्थाप्य लोके
शंवा पूर्ववत्पूजयेत् ॥ सुवर्णनिर्मितंधान्यंकृत्वापंचसंख्यया त्रीणिएकैकंवासमर्चयेद्धान्यंचसमर्पयेत्॥
सुवर्णबिल्वदलानिअथवारौप्यमयानिकृत्वाधान्यसंख्ययासमर्पयेद्रात्रिंकथाश्रवणादिनानयेत् ॥ प्रातः
पूर्ववत्पूजांकृत्वाअग्निंप्रतिष्ठाप्यअन्वादध्यात् ॥ अत्रप्रधानमुमेशंसमित्तिलाज्यद्रव्यैःगायत्रीमंत्रेणअ
ष्टोत्तरशतं लोकपालान्ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकया ऽऽज्याहुत्यायक्ष्ये ततःशिवपंचरत्नंसमर्प्य आचार्यायपीठं
व्रतपूर्तयेगांचदत्त्वा दक्षिणादिनाप्रतोष्य द्विजदम्पतीसंपूज्यपायसान्नेनभोजयेत्स्वयंभुंजीत॥ अनन्तपू
र्णांस्थालींतुसर्वकामफलप्रदाम्॥ द्रौपदीप्राग्ददौकालेकष्टोत्पत्तिविनाशिनीम्॥ व्रतेनाराध्यदेवेशंपंचवर्षं

येत् । देवायवस्त्रालंकारनानाविधपुष्पधूपकर्पूरदीपविविधनैवेद्यफलतांबूलदक्षिणाच्छत्रचामरादर्शादिस
मर्प्यस्वयंपंचगव्यंप्राश्यपुराणपठनादिनारात्रिंनयेत् । प्रातर्देवंसंपूज्य अग्निप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् ॥
अत्रप्रधानं सर्वशक्तियुतंसोमेशंपलाशसमिद्घृतपायसतिलव्रीहियवमधुदूर्वाद्रव्यैः प्रतिद्रव्यमष्टोत्तरशत
संख्याकाहुतिभिः तथाऽनंतादिशिखंडयंताःअष्टौदेवतास्तैरेवद्रव्यैःप्रतिद्रव्यमष्टाष्टसंख्याकाहुतिभिः
ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये ॥ क्रमेणद्रव्याष्टकस्यहोममंत्राः ॥ त्र्यंबकं० १ आप्यायस्व०
२ ॐनमःशिवाय० ३ तमीशानं० ४ अभित्वादेव० ५ कद्रुद्राय० ६ तत्पुरुषाय०७ ऋतं सत्यंपरं
ब्रह्म०८ परिवारदेवतानांनाममंत्राः॥एवंहोमंसंपाद्यआचार्यंवस्त्रादिनासंपूज्य पीठंव्रतपूर्तयेधवलांगांचद
त्त्वा अन्यानष्टौब्राह्मणान्वस्त्रादिनासंपूज्यशालितंडुलद्रवपक्वान्नपूरितानष्टौकलशान्दक्षिणासहितान्द
द्यात् ॥ तत्रमंत्रः पक्वान्नपूरितंकुंभंदक्षिणादिसमन्वितम् ॥ गृहाणत्वंद्विजश्रेष्ठव्रतसंपूर्तिहेतवे॥इतिदत्त्वाब्रा
ह्मणभोजनपुरःसरंस्वयंभुंजीत॥इतिसोमवारव्रतम्॥अथश्रावणाद्यसोमवारेशिवामुष्टिव्रतंशिवधर्मोत्तरे ॥
दंतधावनपूर्वकंनद्यादौस्नात्वा नित्यकर्मनिर्वर्त्य शिवसन्निधौगत्वातत्र संकल्पयेत् ॥ तिथ्यादिसंकीर्त्य
ममइहजन्मनि अखिलपापक्षयपूर्वकदुःखदारिद्र्यनाशविपुलसुखसौभाग्यैश्वर्यपुत्रपौत्रप्राप्त्यर्थंश्रीशिवप्री

रुद्रं ६ श्रीकंठं ७ शिखंडिनम् ८ पुनराग्नेय्यादिविदिक्षु गणेशं १ मातॄः २ दुर्गां ३ क्षेत्रपालम् ४ पुनःपूर्वा दिदिक्षुलोकेशांस्तत्तन्मंत्रैःप्रतिष्ठाप्यपंचाक्षर्यापूजयेत् ॥ पुष्पोत्तरमंगपूजा ॥ शिवायनमः पादौपू० शंकराय० गुल्फौ० भवहारिणे०जानुनीपू०शूलपाणये०ज० कटिं० शंभवे० गुह्यं० महादेवाय० नाभिं० विश्वकर्त्रे० उदरं० सर्वतोमुखाय० पार्श्वौ० स्थाणवे० स्तनौ० नीलकंठाय० कंठं० देवाय० मुखं० त्रिनेत्राय० नेत्राणि० शर्वाय० ललटं० शशिभूषणाय० शिरःपू० देवाधिपाय० सर्वांगंपू० । एवंसंपूज्य रात्रिंजागरणादिनानीत्वा प्रातरग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् ॥ सोमं शिवं त्र्यंबकमितिमंत्रेणपलाशसमिद्भिः आप्यायस्वेतिमंत्रेणपृषदाज्येन त्वंसोमोसीतिमंत्रेण यवव्रीहिपायसतिलाज्यद्रव्यैःप्रत्येकमष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिः गौरींचत्रिमधुवक्रदूर्वाभिस्तावतीभिःपरिवारदेवता ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये॥ केचनगौरीहोमंपृथङ्नेच्छंति ॥ ततः षोडशत्रयोदशवाब्राह्मणान्वक्ष्यमाणनामभिःसंपूज्य तावद्भिःफलपक्वान्नैरभावेतंडुलैर्वा पूरितान्घटान्दक्षिणायुतान्दद्यात ॥ षोडशनामानि ॥ सोमेश्वरः १ ईशानः २ शंकरः ३ गिरिजाधवः ४ महेशः ५ सर्वभूतेशः ६ स्मरारिः ७ त्रिपुरांतकः ८ शिवः ९ पशुपतिः १० शंभुः ११ त्र्यंबकः १२ चंद्रशेखरः १३ गंगाधरः १४ महादेवः १५ वामदेवः १६॥त्रयोदश

पक्षे—भवः १ शर्वः२ रुद्रः ३ पशुपतिः४ उग्रः५महान् ६ भीमः७ईशानः८ सद्योजातः९ वामदेवः १० अघोरः ११ तत्पुरुषः १२ ईशानः १३ ॥ ततःपीठंव्रतपूर्तयेधवलांगांच आचार्यायदत्त्वाआशिषोगृहीत्वास्वयंभुंजीत ॥ भविष्येतु प्रकारांतरेणसोमवारव्रतम् ॥ तत्रव्रतविधिः ॥ प्रातर्नद्यादौस्नात्वा ॥ अमुककामनयासोमवारव्रतंकरिष्ये इतिसंकल्प्य प्रदोषे पीठेदेवंवक्ष्यमाणप्रकारेणपूजयेत् ॥ इदंसोमवारव्रतमष्टदुवारात्मकं नवमेसोमवारे उद्यापनंकुर्यात् ॥ तत्रप्रथमेसोमवारे बीजपूरकाष्ठेनदंतधावनंकुर्यात्। चूतपल्लवचंदनादियुतेकुंभेसाक्षतपात्रे आधारशक्तिसहितंशिवंपंचाक्षर्याप्रतिष्ठाप्य श्वेतवस्त्रपुष्पैःप्रपूज्य विविधभक्ष्यभोज्यनैवेद्यंबीजपूरफलंचदत्त्वा स्वयंचंदनंप्राश्यसोमेशंध्यायन्दर्भशय्यायांस्वप्यात्। भौमवासरेब्राह्मणभोजनपुरःसरंपारणंकुर्यात्।एवंकृतेसर्वव्याधिविनाशनंभवति॥ द्वितीयादौविशेषेणलिख्यते।अन्यत्पूर्ववत्समानम्।द्वितीयेकरंजदंतकाष्ठं ज्येष्ठाशक्तियुतंसूक्ष्मंदेवं शतपत्रपुष्पं नारिंगफलं घृतपाचितशुभ्रपूरिकानैवेद्यम्आत्मनोमधुभक्षणम्।एवंकृतेगोलक्षदानफलंप्राप्नोति॥तृतीयेवरदंतकाष्ठंरौद्राशक्तियुतंशिवोत्तमंदेवंजातीपुष्पं शुभ्रभक्ष्यनैवेद्यंदाडिमफलंगोमूत्रप्राशनम् । तेन कन्याकोटिदानफलम्॥ चतुर्थे अपामार्गदंतकाष्ठमेकशक्तियुतंरुद्रंदेवं चंपकपुष्पं कदलीफलं क्षीरशर्करानैवेद्यंदधिप्राशनमयुतयज्ञ

फलम् ॥ पंचमे अश्वत्थदंतकाष्ठसुमाशक्तियुतं रुद्रंदेवं पद्मपुष्पं दधिभक्तनैवेद्यं कूष्मांडफलं घृतप्राशनम् ।
सप्तजन्मार्जितब्रह्महत्यानाशनंफलम् ॥ षष्ठे जंबूदंतकाष्ठं त्रिमूर्तिशक्तियुतं बलदेवं करवीरपुष्पं फलपायस
मंडकनैवेद्यं खर्जुरीफलं कुशोदकप्राशनम् । षडब्दफलंप्राप्नोति ॥ सप्तमे प्लक्षजंदंतकाष्ठं बलप्रमथिनीशक्ति
युतंश्रीकंठंदेवं बकुलपुष्पं पायसनैवेद्यं नालिकेरफलं क्षीरभक्षणम् । सप्तसागरसहितभूमिदानफलम् अ
ष्टमे खदिरदंतकाष्ठं सर्वभूतदमनशक्तियुतंशिखंडिनंदेवं सुगंधपुष्पंनानाविधफलं नानाविधभक्ष्यभोज्य
नैवेद्यं गोमयप्राशनम् । सर्वदानोद्भवंफलम् । सर्वरात्रौजागरणंपुराणपठनादिकमावश्यकम् ॥ नवमे
सोमवारेउद्यापनंकुर्यात् ॥ तद्यथा—तिथ्यादिसंकीर्त्य ममाऽभीष्टकामनासिद्ध्यर्थमाचरितंयत्सोमवार
व्रतंतत्संपूर्णफलावाप्तयेतदुद्यापनंकरिष्ये ॥ पूर्ववद्वृताचार्यः चतुर्द्वारोपशोभितमंडपांतः मृदाष्टांगुलो
च्छ्रितांसमचतुरस्रामष्टादशांगुलप्रमाणांवेदिंकृत्वातत्रलिंगतोभद्रंविरच्यवेदिपारितोष्टदिक्षुपंचवर्णैःपद्मा
निविरच्यवेद्यांब्रह्मादिदेवताआवाह्य तत्रकलशंपूर्ववत्संस्थाप्य तत्ररुक्मशय्यायांहैमंसर्वशक्तियुतंसोमे
शम्ॐनमःशिवायेतिप्रतिष्ठाप्यवेदिपारितः स्थापनविधिनाअष्टौकलशान्प्रतिष्ठाप्यतेषुक्रमेणदेवानावाह
येत् ॥ अनंतं १ सूक्ष्मं २ शिवम् ३ उत्तमं ४ त्रिमूर्तिं ५ रुद्रं६ श्रीकंठं७शिखंडिनम्८इतिप्रतिष्ठाप्यपूज

ततः पूर्वोक्तद्वादशनामभिर्द्वादशब्राह्मणान्वस्त्रादिभिः संपूज्य तेभ्यः शालितंडुलसंभवैः पक्वान्नैस्तंडुलैर्वापूरितान्रक्तकलशान्रक्तवस्त्रवेष्टितान्सदक्षिणान्दत्त्वाऽऽचार्यायपीठंव्रतपूर्तयेगांचदत्त्वासदन्नेनब्राह्मणान्संतर्प्याशिषोगृहीत्वास्वयंनक्तंभुंजीत ॥ अन्नपायसपूरितताम्रपात्रदानमुक्तंस्कांदे । होमोऽपिकृताकृतः । एवंकृतेसर्वव्याध्यादिदुःखैर्मुक्तोभवति॥ इतिरविवारव्रतम् ॥ अथसोमवारव्रतंस्कांदे॥तत्रग्रहणविधिः॥ श्रावणेचैत्रवैशाखेज्येष्ठेवेमार्गशीर्षके ॥ एतेषामन्यतमेमासिशुक्लपक्षेइंदुवारयुताष्टम्यांग्राह्यम् ॥ अथवाप्रथमसोमवासरेच । यावज्जीवंकर्तव्यमथवाष्टवर्षपर्यंतंकर्तव्यमंतेउद्यापनंकुर्यात् ॥ तद्यथा ॥ तिथ्यादिसंकीर्त्याऽऽत्मनोऽशेषपापक्षयपूर्वकसत्पुत्रप्राप्तिधनधान्यैश्वर्यादिवृद्धिद्वाराऽमुककामनयावाचारितस्यसोमवारव्रतस्यसांगतासिद्ध्येतदुद्यापनंकरिष्ये ॥ वृताचार्यः चतुर्द्वारोपशोभितमंडपांतः अष्टादशांगुलोत्सेधां वितस्तिद्वयविस्तृतांसमचतुरस्रांमृदावेदिंनिधाय तत्रशुक्लतंडुलैःषोडशारंकमलंविरच्य अथवापंचरंगशोभितंलिंगतोभद्रंविरच्य तत्रब्रह्मादिदेवताआवाह्य तदुपरिअक्षतपुंजेश्वेतवस्त्रयुगोपेतंकलशम्प्रतिष्ठाप्य तदुपरिसाक्षतंपूर्णपात्रंनिधायतत्रहैमंशिवंत्र्यंबकमितिमंत्रेणहैमींगौरींचगौरीर्मिमायेतिमंत्रेण पुरतो राजतंवृषभमृषभंमाइतिमंत्रेणप्रतिष्ठाप्य पुरतःपूर्वादिक्रमेणअनंतं १ सूक्ष्मं२शिवम्३उत्तमं४ त्रिमूर्तिं५

गौर्देयाएकांतरोपवासेगौः भूशयनेशय्याषष्ठकालभोजनेगौःव्रीहिगोधूमादिधान्यत्यागेहैयंगवीनं व्रीह्या
दिशाकान्नेगौः पयोमधुदधिघृतव्रतेषुवासोयुगंगौश्चब्रह्मचर्येहैमविष्णुमूर्तिः तांबूलेवासोयुगलंमौनेघृतकुं
भोवस्त्रयुगंघंटाच देवाग्रेरंगमालिकाकरणेधेनुर्हैमपद्मंच देवालयेदीपकरणेदीपिकावासोयुगंच भूमिभोज
नेपर्णभोजनेचकांस्यपात्रंगौश्च चतुष्पथदीपेगौः गोग्रासेवृषभः देवादीनांशतप्रदक्षिणाकरणेवस्त्रमेवमे
वान्यवस्तुत्यागेगौर्देया॥अथवारव्रतानिसौरधर्मे ॥ तत्रमार्गशीर्षाद्यरविवारेसूर्यव्रतम् ॥ तिथ्यादिसं
कीर्त्यात्मनोरोगक्षयपुत्रलाभादिप्राप्तिपूर्वकाभीष्टकामनासिद्ध्यर्थंवर्षात्मकंसूर्यव्रतंकरिष्येइतिसंकल्प्य
गोमयोपलिप्तभूमौपंचरंगैर्द्वादशारपद्मंवि।लिख्यतत्रताम्रपात्रंनिधायतन्मध्येरक्तचंदनादिनापद्मंविरच्यत
त्रवक्ष्यमाणरीत्यासूर्यंसंपूजयेत् । मार्गशीर्षादिद्वादशमासेषुक्रमेणदेवनामार्घ्यंनैवेद्यंस्वभक्षणंदानंचज्ञे
यम् ॥ तत्रमार्गशीर्षेमित्रोनालिकेरार्घ्यं साज्यगुडतंडुलनैवेद्यंतुलसीपत्रत्रयभक्षणंसाज्यगुडभक्तदानम् १
पौषेविष्णुः बीजपूरंकृसरान्नंपलत्रयं घृतं घृतदानंच २ माघे वरुणःपूगीफलंतिलगुडम्मुष्टित्रयंतिलाःसगु
डकुडवतिलाः३फाल्गुनेसूर्योजंबीरं सघृतंदधि दधितंडुलाः४चैत्रेभानुर्दाडिमंघृतपूरिकापलत्रयंदुग्धंमि
ष्टान्नं ५वैशाखे तपनोद्राक्षासघृतंमाषान्नमंगुष्ठार्द्धंगोमयंमाषाः६ज्येष्ठेइंद्रःसहकारःकरंभमंजलित्रयम्७आ

षाढे रविर्जातीफलंपृथुकाः मरीचत्र०पृथुकाः८श्रावणेगभस्तिमांस्त्रपुषीफलं यवसक्तुमुष्टित्रयंयवसक्तु य
थेष्टंभोजनं९भाद्रपदे पयःकूष्मांडं तंडुलाज्यंपलद्वयंगोमूत्रंभोजनम् १०आश्विनेहिरण्यरेताः दाडिमंशर्क
राशर्करापलत्रयं शर्कराभक्तम् ११कार्त्तिकेदिवाकरोरंभाफलंपायसंपायसंपायसं १२एवंवर्षपर्यंतंचरित्वांते
मार्गशीर्षादिरविवासरेउद्यापनंकुर्यात् । उक्तप्रकारेणवृताचार्योमध्याह्नेसर्वतोभद्रेकलशंप्रतिष्ठाप्यतदुपरि
रक्ताक्षतयुतंताम्रमयंपूर्णपात्रंनिधायतत्रद्वादशारंकमलंविरच्य तन्मध्येरौप्यमयंरथंप्रतिष्ठाप्य तदुपरिहैमं
संज्ञासहितंसहस्रकिरणमाकृष्णेनेतिमंत्रेणप्रतिष्ठाप्य परितोद्वादशदलेषुद्वादशमासाधिपान्क्रमेणपूजयेत्
मित्रं१ विष्णुं२ वरुणं ३ सूर्यं ४ भानुं ५ तपनम् ६ इंद्रं ७ रविं ८ गभस्तिमंतं ९ यमं १० हिरण्यरेतसं
११ दिवाकरं १२ ततोरक्ताक्षतपुष्पवस्त्रादिभिः संपूज्यपरमान्नेननैवेद्यंदत्त्वाविशेषार्घ्यंनालिकेरयुतंद
द्यात् ॥ तत्रमंत्रः ॥ नमः सहस्रकिरणसर्वव्याधिविनाशन ॥ गृहाणार्घ्यंमयादत्तंसंज्ञयासहितोरवे ॥
एवंपूजांसमाप्य ततःसूर्यदैवतंश्राद्धंकृत्वाततआचार्योऽग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् ॥ संज्ञासहितंसहस्र
किरणंपायसद्रव्येणाष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिःद्वादशपरिवारदेवताःब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्याय
क्ष्ये ॥ ततोद्वादशब्राह्मणान्संतर्पयेत् ॥ इतिसूर्यव्रतम् ॥ अथाशादित्यव्रतं भविष्ये ॥ आश्विनाद्यर

विवारमारभ्यप्रतिरविवारं वर्षपर्यंतंकुर्यात् ॥ तिथ्यादिसंकीर्त्यात्मनःसकलरोगनिरसनपूर्वकपुत्रपौत्रस
कलाभीष्टसिद्धिद्वारासवितृप्रीत्यर्थमाशादित्यव्रतं करिष्ये इतिसंकल्प्यगोमयोपलिप्तभूमौरक्तचंदना
दिनावर्तुलंमंडलंविरच्यतत्रमासाधिपंदेवमावाह्य षोडशोपचारैःसंपूज्यरक्तपुष्पाक्षतादियुक्तं सजलंता
म्रपात्रेणार्घ्यंभूमौजानुनीनिपात्यदद्यात् ॥ तत्रमंत्रः ॥ यथाशाविमलाःसर्वास्तवभास्करभानुभिः ॥
तथाशाविमलामह्यंकुरुनित्यंममार्घ्यतः ॥ ततोनमस्कारः ॥ नमोस्तुतेपापविनाशनायविश्वात्मनेसप्त
तुरंगमाय ॥ सामर्ग्यजुर्धामनिधेविधात्रेभवाब्धिपोतायनमःसवित्रे ॥ अनेनमंत्रेणमासाधिपंनाममंत्रे
णपूजयेत् मासाधिपनामानि।सूर्यः१ धाता२ वरुणः३ माधवः४ हरिः५रविः६रुद्रः७भर्गः८स्वर्णरेताः९
अर्यमा १० भानुः ११ भास्करः १२ एवंप्रतिभानुवारंवर्षपर्यन्तंचरित्वांतेआश्विनाद्यरविवारेउद्यापनं
कुर्यात् ॥ततो वृताचार्यः सर्वतोभद्रेरक्तवस्त्रवेष्टितंताम्रकलशंप्रतिष्ठाप्य ताम्रमयंपूर्णपात्रंनिधाय तत्ररक्ता
क्षतैर्द्वादशारंकमलंविरच्यतन्मध्येरौप्यरथेहैमंसवितारमाकृष्णेनेतिमंत्रेणसंस्थाप्यपरितोद्वादशदलेषुपूर्वो
क्तद्वादशमासाधिपान्प्रतिष्ठाप्यउक्तप्रकारेणपूजयेत् ॥ ततोग्निंप्रतिष्ठाप्यहोमयेत् ॥ प्रधानं सवितारं पा
यसद्रव्येणाष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिः मासाधिपद्वादशदेवताः ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये

जा अनुमोदध्वंविष्णुलोकंप्रयाम्यहम् ॥ ततोद्विजाःप्रतिवदेयुः ॥ व्रजव्रजनरश्रेष्ठविष्णुलोकमनामयम् ॥ विमानंवैष्णवंदिव्यंशय्यायांपरिकल्पितम् ॥ तेनविष्णुपदंयाहिसच्चिदानंदरूपिणम् । ततो दीनानाथान्प्रतोष्यस्वयंमौनीभुंजीत ॥ अशक्तेनतु कंदमूलफलपयोभक्षणादिनाकर्तव्यम् ॥ सर्वपापमुक्तोभवति ॥ इति मासव्रतम् । अथचातुर्मास्येअवश्यंत्याज्यानिलिख्यंते ॥ " श्रावणेवर्जयेच्छाकंदधिभाद्रपदेतथा ॥ दुग्धमाश्वयुजेमासिकार्त्तिकेद्विदलंत्यजेदितिस्कांदे । भविष्ये शाकव्रतंनित्यंद्विदलंबहुबीजंवृंताकं जंबीरंराजमाषंरक्तमूलकंकूष्मांडमिक्षुदंडं बदरीनूतनफलं तिन्तिणींधात्रीमंचकखट्वादिशयनमनृतौभार्यामन्यदिने मांसंमधुपलौदनमभक्ष्यंसितसर्षपमाशुधान्यमबीजफलं विकारिसदैवदशविधशाकम् ॥ मूलंपत्रं करीराग्रंफलंकांडादिरूढकाः ॥ त्वक्पुष्पंकवचंचेतिशाकंदशविधंस्मृतम् ॥ दग्धान्नंपर्युषितान्नमुष्ट्र्यादिदुग्धं द्विजक्रीतरसाःताम्रपात्रस्थंगव्यंच पाल्वलंजलमात्मार्थंपाचितंगृंजनंलशुनंपलांडुंपटोलंमसूरंकुलित्थंकलिंगं बिल्वमुदुंबरंभिःसटाप्राण्यंगचूर्णंभूमिजलवणंनिष्पावान्संधितानि अन्यान्यपितिथिषुनिषिद्धानित्याज्यानि ॥ त्यक्तंयन्मासपर्यंतंतदंतेब्राह्मणायदत्त्वाव्रतपूर्तयेगांचदत्त्वास्वयंभुंजीत । अन्यान्यपिव्रतानितदुद्यापनानिचलिख्यंते भविष्ये । कार्तिक्यांसर्वेषामुद्यापनानि नक्तव्रते

वासरमारभ्यमाघशुक्लसप्तम्यवधिदानफलव्रतं स्कांदे ॥ तिथ्यादिसंकीर्त्यआत्मनःसत्पुत्रप्राप्तिपूर्वकसु
खारोग्यसिद्धिद्वारासवितृप्रीत्यर्थं दानफलव्रतंकरिष्ये तदंगंसावितृपूजनंकरिष्येइतिसंकल्प्य गोमयोप
लिप्तशुद्धभूमौ ताम्रपीठेसवितारमावाह्यपूजयेत्॥तत्रध्यानम्॥ध्येयःसदासवितृमंडलमध्यवर्तीनारायणः
सरसिजासनसन्निविष्टः॥केयूरवान्मकरकुंडलवान्किरीटीहारीहिरण्मयवपुर्धृतशंखचक्रः ॥ जगन्नाथाय
नमःआवाहनं॰पद्मासनाय॰ आसनं॰ ग्रहपतये॰.पाद्यं॰ तमोहर्त्रे॰ अर्घ्यं॰ मित्राय॰ आचमनीयं॰
आदित्याय॰ स्नानं॰ जगत्पतये॰ वस्त्रं॰ त्रिमूर्तये॰ उपवीतं॰ हरये॰ गंधं॰ सूर्याय॰ अक्षतान्॰
भास्कराय॰ पुष्पं॰ अहर्पतये॰ धूपं॰ अज्ञाननाशिने॰ दीपं॰ लोकेशाय॰ नैवेद्यं॰ विश्वतेजसे॰ तांबू
लं॰ सूराय॰ दक्षिणां॰ अर्यम्णेनमः नीराजनं॰ भास्कराय॰ मंत्रपुष्पं॰ पूष्णेन॰ प्रदक्षिणां॰
सर्वात्मने॰ नमस्कारंस॰ ॥ ततोद्वादशार्घ्याणिताम्रादिपात्रेजलाक्षतपुष्पादिप्रक्षिप्यदद्यात् ॥ दिवाकर
नमस्तुभ्यंपापनाशयभास्कर॥त्रयीमयार्कविश्वात्मन्गृहाणार्घ्यंनमोस्तुते ॥ ततोब्राह्मणंसंपूज्यदेवींविस
र्जयेत्॥स्वयंतैलाम्रलवणबहुबीजफलादिवर्ज्यंभोजनंकुर्यात् ॥ कंदमूलफलाहारेणविशेषफलम् ॥ एवंप्र
तिभानुवासरंमाघशुक्लसप्तम्यवधिकर्तव्यम ॥ ततउद्यापनम् ॥ तत्रषष्ठ्यामुपोष्यप्रातःस्नात्वासंपूर्वसं

कल्पमुक्त्वासंपूर्णतासिद्धयेतदुद्यापनं करिष्ये इति संकल्प्य ततोवृताचार्योमध्याह्ने सर्वतोभद्रस्थक
लशेहैमरौप्यरथस्थसूर्यमाकृष्णेनेतिमंत्रेणसंस्थाप्यपूर्ववत्पूजयेत् ॥ ततोऽग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् ॥
सवितारं घृताक्तपायसद्रव्येणसहस्रमष्टोत्तरशतंवाहुतिभिः ब्रह्मादिदेवताश्चएकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये ॥
ततःपायसपूरितकांस्यपात्रपीठंव्रतपूर्तयेगांच आचार्यायदत्त्वापरमान्नेन द्वादशब्राह्मणान्संतर्पयेत् ॥
एवंकुर्यात्पंचवर्षंपंचधान्यंततोर्पयेत् ॥ पंचप्रस्थप्रमाणंचसफलंदक्षिणान्वितम् ॥ क्रमेणपंचवर्षेषु
व्रीहयः १ गोधूमाः २ लवणं ३ तिलाः ४ माषाः ५ एवंकृतेसकलमनोरथावाप्तिर्भवति ॥ इति
दानफलव्रतम् ॥अथधारणापारणव्रतंभविष्ये ॥ चातुर्मास्यैकादशीमारभ्यमासचतुष्टयंमासंवाकार्यम् ॥
तिथ्यादिसंकीर्त्यआत्मनोबंधुवधादिजनितपापक्षयपूर्वकोत्तमलोकप्राप्त्यर्थंधारणापारणव्रतंकरिष्ये ॥
गणेशंसंपूज्य विष्णुपीठेअष्टाक्षरमंत्रेणषोडशोपचारैःसंपूज्य एकादश्यामुपवसेत् ॥ ततःप्रातस्नात्वा
देवंसंपूज्य अष्टाक्षरमष्टोत्तरशतवारंजप्त्वातेनैवाऽष्टोत्तरशतमर्घ्यंदत्त्वाब्राह्मणभोजनपुरःसरंमौनीस्वयं
भुंजीत ॥ एवंमासंचरित्वाएकादश्यामुद्यापनंकुर्यात् ॥ उक्तप्रकारेणवृताचार्यःसर्वतोभद्रस्थकलशे
हैमंलक्ष्मीनारायणंविष्णोर्नुकमितिमंत्रेणसंस्थाप्यपंचामृतपुरःसरंसंपूज्यरात्रिजागरणादिनानयेत्। प्रात

रग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् ॥ प्रधानंविष्णुं निषुसीदेतिमंत्रेणतिलोदनेनअरायिक्राणे इति मंत्रेण घृतोदनेनअष्टाक्षरमंत्रेणपायसेनचाष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिर्ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये ॥ ततःप्रतिमासंपंचदशब्राह्मणान्सदन्नेनसंतर्प्यपीठंव्रतपूर्तयेगांचाचार्यायदत्त्वास्वयंभुंजीत ॥ इति धारणा पारणव्रतम् ॥ अथाश्विनशुक्लैकादशीमारभ्यमासपर्यन्तंमासोपवासव्रतंविष्णुरहस्ये ॥ तिथ्यादिसंकी र्त्याऽऽत्मनोऽशेषपापक्षयपूर्वकचतुर्विधपुरुषार्थसिद्धयेमहाविष्णुप्रीत्यर्थंमासोपवासव्रतंकरिष्ये ॥प्रत्यहं त्रिकालस्नानंविष्णुमंत्रजपोविष्णुपूजनंतुलसीदलानामर्पणमसदालापवर्जनंश्रवणंचब्राह्मणपूजनंयथाश क्तिदानंचेत्येवमादिनियमान्कुर्यात्॥ अंतेएकादश्यामुद्यापनंकुर्यात् । उक्तप्रकारेणवृताचार्यः सर्वतोभद्र स्थकलशेहैमंलक्ष्मीनारायणंसहस्रशीर्षेतिऋचाद्वादशाक्षरमनुनावासंस्थाप्यपुरुषसूक्तेनपूजयेत्। कथाश्र वणादिनारात्रिंनीत्वाप्रातरग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् ॥ लक्ष्मीनारायणंपायसद्रव्येणसहस्रसंख्याकाहुति भिर्ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये ॥ ततःपीठंगांचआचार्यायदत्त्वावेदशास्त्रसंपन्नांस्त्रिंशद्ब्राह्म णान्वस्त्रपात्रभूषणादिभिःसंपूज्य त्रिंशद्वास्तन्मौल्यंवादक्षिणात्वेनदत्त्वासोपस्करांशय्यांगुणवतेज्ञान वतेद्विजायदत्त्वासदन्नेनब्राह्मणान्संतर्प्याशिषो गृहीत्वाविष्णुलोकगमनार्थं द्विजान्प्रार्थयेत ॥ भोद्वि

वाराहीं०५९ मुण्डधारिणीं०६०कामाक्षीं०६१उडचाणीं०६२ जालंधरां०६३ महालक्ष्मीं०६४ ॥ ततः सुवर्णपात्रेणफलपुष्पयुतमर्घ्यंनाममंत्रेणप्रत्येकंदद्याद्रात्रिंचनिनयेत् ॥ प्रातःपीठदेवताःसंपूज्याऽग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् ॥ सप्तमातृःअष्टोत्तरशतमाज्याहुत्यायोगिनीश्चैकैकयाज्याहुत्याब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये ॥ पूजामंत्रेणहोमः॥होमस्तुकृताकृतः ततःसप्तमिथुनानिवस्त्रादिनासंपूज्यवस्त्रदक्षिणाप्रतिमायुतान्सप्तकलशांस्तेभ्योदद्यात् ॥ तत्रमंत्रः ॥ सोपस्करंचकलशंगृहाणद्विजसत्तम ॥ प्रीयंतांमातरोमह्यंलोकानांस्थितिहेतवः ॥ ततोयोगिनीपीठमाचार्यायदत्त्वाव्रतपूर्तये अष्टौगास्तेभ्योदत्त्वासदन्नेनसंतर्प्याशिषोगृहीत्वास्वयंभुंजीत ॥ इतिपिठोराव्रतम् ॥ इतिश्रीमच्चित्त०व्रतोद्यापनकौमुद्यांतिथिव्रतानिसमाप्तानि ॥ ॥ अथचातुर्मास्यव्रतारंभः ॥ तत्रस्वस्तिकव्रतं भविष्ये॥तच्चआषाढाद्याश्विनांतम् ॥ तत्रविधिः ॥ देवालयेगोष्ठेतुलस्यालयेगृहेवागोमयोपलिप्तशुद्धभूमौपंचरंगैर्वर्णैः प्रत्यहंसहस्रंस्वस्तिकानिलिखित्वातत्रगोपालंसंपूजयेत् ॥ एवंचरित्वांतेउद्यापनंकुर्यात् ॥ तद्यथा ॥ तिथ्यादिसंकीर्त्यआत्मनः शत्रुजयपापक्षयवैधव्यादिनिरसनपूर्वकपुत्रपौत्रसौभाग्यारोग्यावाप्तिद्वाराआचरितस्य स्वस्तिकव्रतस्य पूर्णतासिद्ध्येगोपालप्रीत्यर्थं तदुद्यापनंकरिष्ये ॥ ततोवृतनार्यःसर्वतोभद्रस्थकलशेहैमंगोपा

लमिदंविष्णुरितिमंत्रेणसंस्थाप्यपूजयेत्॥प्रातरग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात्॥गोपालं स्वस्तिकदशांशेनशतां
शेनवाघृताक्तपायसद्रव्येणब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये ॥ होममन्त्रः ॥ स्वस्त्ययनंतार्क्ष्यमरि
ष्टनेमिमिति । पौराणमंत्रस्तु—स्वस्तिनापरमंदेवंस्वस्तिकरणकारणात् ॥ स्वस्तयेपापंसंयच्छसंयुक्तंम
माग्नयेस्वाहेति । होमदशांशेनतर्पणंहोममंत्रेण । तद्दशांशेनब्राह्मणभोजनम् । ततोविशिष्टान्दशब्राह्मणा
न्वस्त्रादिनासंपूज्यतेभ्यः पंचरंगयुतान्यौर्णान्यभावेदर्भजान्यप्यासनानिदक्षिणापुरःसरंदत्त्वासोपस्कर
माचार्यायदत्त्वाव्रतपूर्तयेगोमिथुनंचदत्त्वा अधिकफलावाप्तयेयवानांद्रोणं तदभावे आढकीनांद्रोणंदत्त्वा
पक्वान्नैर्ब्राह्मणान्सदन्नेनसंतर्प्यआशिषोगृहीत्वास्वयंभुंजीत ॥ इतिस्वस्तिकव्रतम् ॥ अथ श्रावणांत्यभृ
गुवासरे वरलक्ष्मीव्रतंभविष्ये ॥ तिथ्यादिसंकीर्त्यात्मनः अतुलसौभाग्यपुत्रपौत्रादिप्राप्तिपूर्वकाधिकल
क्ष्मीप्राप्तयेवरलक्ष्मीव्रतंकरिष्ये ॥ शुद्धभूमौचतुर्द्वारोपशोभितमंडपेपंचरंगैःशोभितवेदिकायांप्रस्थतंडुल
स्थकलशोपरिहैमींलक्ष्मीप्रतिमांमत्कुमिवतितउनेतिमंत्रेण आवाह्यश्रीसूक्तेनपूजयेत् ॥ तत्पुरतएकविंश
तितंतुमितंहरिद्रारंजितंदोरकंपूजयेत् ॥ अथांगपूजा ॥ वरलक्ष्म्यै॰ पादौ॰ कमलवासिन्यै॰ गुल्फौ॰
पद्मालयायै॰ जंघे॰ श्रियै॰ जानुनी॰ इंद्राण्यै॰ ऊरू॰ हरिप्रियायै॰ कटी॰ लोकधात्र्यै॰ नाभिं॰

शंखनिध्यै० हस्तान्० त्रैलोक्यपावन्यै० कंठं० मायायै० मुखं० धात्र्यै०— बाहू० पद्मनिध्यै० नयने० भार्गव्यै० कर्णौ० क्षीरसागरजायै० ललाटं० वरलक्ष्म्यै० शिरः पू० महालक्ष्म्यै० सर्वांगं० ॥ ततोऽश्वत्थबिल्वचूतदाडिममालतीनांप्रत्येकमेकविंशतिपत्रैर्वरलक्ष्म्यैनमइत्यनेनपूजयेत् ॥ एकविंशत्यपूपपायसनैवेद्यं पुनरर्घ्यम् ॥ क्षीरार्णवसुतेलक्ष्मि चंद्रस्यैवसहोदरि ॥ गृहाणार्घ्यंमहालक्ष्मिदेवितुभ्यंनमोनमः ॥ ततोदोरकग्रहणम् । सर्वमंगलमांगल्येसर्वपापप्रणाशिनि ॥ दोरकंप्रतिगृह्णामिसुप्रीताभवमेशुभे ॥ ततःकंठेदोरकबंधनम् ॥ करिष्यामिव्रतंदेवित्वद्भक्तास्त्वत्परायणाः ॥ श्रियंदेहियशोदेहिसौभाग्यंदेहिमेशुभे ॥ ततःप्रार्थयेत् ॥ प्रयच्छपुत्रपौत्रांश्चविष्णुवक्षःस्थलेऽनघे ॥ श्रियंदेहियशोदेहिसर्वान्कामांश्चदेहिमे ॥ ततोवायनपंचकंदद्यात्क्रमेण विप्राययतयेदेव्यैब्रह्मचारिणेसुवासिन्यैच ॥ तत्रमंत्रः एकविंशतिपक्वान्नशर्कराघृतसंयुतम् ॥ वायनंतेप्रयच्छामिइंदिराप्रीयतामिति ॥ ततःक्षमाप्य ब्राह्मणसुवासिनीःसदन्नेनसंतर्प्यशक्तौसत्यां गांचदत्त्वामौनेनभुंजीत ॥ इतिवरलक्ष्मीव्रतम् ॥ अत्रव्रतेनानेनदेवीतुष्टानवातत्रपरीक्षा ॥ नागवल्लीदलंत्वेकंक्रमुकंचूर्णवर्जितम् ॥ भक्षयित्वातुचेलांतेबद्ध्वाप्रातर्निरीक्षयेत् ॥ आरक्तेसतिसुप्रीतादेवीज्ञेयाविचक्षणैः ॥ अन्यथातद्व्रतंकुर्यात्सर्वथाभूतिमिच्छता ॥ अथाश्विनशुक्लपक्षांत्यभानु

द्यापनाख्यंकर्मकरिष्ये ॥ वृताचार्यः उक्तप्रकारेणसर्वतोभद्रेऽष्टौकलशान्प्रतिष्ठाप्य सप्तकलशेषुक्रमेण हैमीः सप्त प्रतिमाः नाममन्त्रेणब्राह्मीं०माहेश्वरीं०कौमारीं० वैष्णवीं० वाराहीं० इंद्राणीं० चामुंडां० आवाह्ययज्ञानांसप्तमातरःइत्यनेनपूजयेत् ॥ तदुत्तरेसुवर्णादिपूर्णपात्रयुतेकलशेचतुःषष्टियोगिनीः हैमप्रतिमासुअक्षतपुंजेषुवाआवाहयेत् ॥ दिव्ययोगिनीं०१ महायोगिनीं०२ सिद्धयोगिनीं० ३ गणेश्वरीं० ४ प्रेताक्षीं० ५ डाकिनीं०६ कालीं७ कालरात्रिं०८ निशाचरीं०९ॐकारीं०१० रुद्रवेतालीं० ११ हींकारीं० १२ भूतडांबरीं० १३ ऊर्ध्वकेशीं०१४विरूपाक्षीं०१५शुष्कांगीं०१६नरभोजनां०१७ भण्डीं०१८ वीरभद्रां० १९ धूम्राक्षीं०२०कलहप्रियां० २१ राक्षसीं० २२ घोररक्ताक्षीं०२३विरूपां०२४भयंकरीं० २५ आसुरीं० २६ रौद्रवेतालीं० २७ श्रीपर्णीं० २८ त्रिपुरांतकां० २९ भैरवीं० ३० ध्वंसिनीं० ३१ क्रोधिनीं० ३२ दुर्मुखीं० ३३ प्रेतवाहिनीं० ३४ कंटकीं० ३५ त्रोटकीं० ३६ यमदूतीं० ३७ करालीं ३८खट्वांगीं०३९ दीर्घलंबोष्ठीं० ४० मालिनीं०४१मंत्रयोगिनीं०४२कालाग्निगृहिणीं०४३चक्रीं०४४ कंकालीं०४५भुवनेश्वरीं०४६स्फाराक्षीं०४७कार्मुकीं०४८ लौकिकीं०४९ काकदृष्टिं०५०अधोमुखीं० ५१भक्षणीं० ५२ प्रेरणीं०५३व्याघ्रीं०५४कंकणीं०५५प्रेतभक्षणीं०५६वीरकौमारिकां०५७चंडां०५८

मीतांप्रणमाम्यहम्॥करिष्यमाणयात्रायांयथाकालंसुखंमम। तत्र निर्विघ्नकर्त्रीत्वंभवश्रीरामपूजिते॥राजा दयस्तु आत्मनिवारामसाम्यतांध्यात्वारिपुप्रतिकृतिंकृत्वातांचशरेणच्छित्त्वाब्राह्मणेभ्योदक्षिणादिदत्त्वा शर्मीमूलगतामार्द्रांमृदंगृहीत्वा जयमंगलशब्देनवरस्त्रीभिर्नीराज्यमानो रथवाजिगजपदातीन्प्रेक्ष्यकौतुकमाचरन् सोत्साहः स्वगृहंविशेत् ॥ अथदशादित्यव्रतंपाद्मे ॥ यदायस्मिन्कस्मिन्मासेशुक्लपक्षेरविवासरेदशमी तदा कर्तव्यम् ।प्रातर्नद्यादौस्नात्वागृहमागत्यसंकल्पंकुर्यात्॥तद्यथा–तिथ्यादिसंकीर्त्यममसमस्तपापक्षयपूर्वकपुत्रपौत्रसमुन्नतिधनधान्यगुणोत्कर्षप्राप्त्यर्थं तथाइहजन्मनिजन्मांतरेवा ज्ञानतोज्ञानतोवाकृततुपास्थिभस्ममुसलसंमार्जनीलंघनकुमारीरजकीरजस्वलावियोनिपशुयोनिब्राह्मणीगुरुयोषिद्भगिनीगमनसंध्याकालपर्वकालपुण्यसमयस्त्रीगमनपितृमातृत्यागस्वामीधर्मपत्नीत्यागादिदुष्टकर्मजनितदुर्दशानिरसनार्थंशुभदशाप्राप्त्यर्थंदशादित्यव्रतंकरिष्ये इति संकल्प्य गणेशपूजनंपुण्याहवाचनंकृत्वा पीठेनित्यवत् सूर्यमाकृष्णेतिमंत्रेणावाह्य ध्येयः सदासवितृमंडलेतित्रिमूर्तिरूपिणंध्यात्वा पुरुषसूक्तेनषोडशोपचारैःपूजयेत् । ततोदशदुर्दशादेवतापूजनम् शुद्धभूमौकृष्णवर्णचूर्णेनमष्यादिनावादशपुत्तलिकाः विलिख्यवक्ष्यमाणदशनामभिःक्रमेण आवाह्य तत्तन्नाममंत्रेणषोडशोपचारैः पूजयेत् दुर्दशानामानि।

दुर्मुखायै० दुर्मुखामावाह० इतिसर्वत्र ।दीनवदनायै० मालिन्यै० सत्यनाशिन्यै० सुबुद्धिनाशिन्यै० हिंस्रायै० दुष्टायै० मित्रविरोधिन्यै० उच्चाटनकारिण्यै० बहुचिंताप्रदायै० दुर्दशायै० एवंसंपूज्य अनेन मंत्रेणविसर्जयेत् ॥ नित्यंपापकरेपापेदेवद्विजविरोधिनि ॥ गच्छत्वंदुर्दशेदेविनीतिशास्त्रविरोधिनि ॥ ततस्तत्पूजाभूमौगोमयेनोपलेपयेत् । स्वयंहस्तपादौप्रक्षाल्य आचम्य प्राणानायम्य तिथ्यादिसंकीर्त्य दशादित्यव्रतांगभूतंदशादित्यदोरकपूजनं करिष्ये इति संकल्प्य शुचौदेशेपंचरंगशोभितमष्टदलं विरच्य तन्मध्येतंडुलराशिंकृत्वा तदुपरिउक्तविधिनापूर्णपात्रयुतंतैजसंकलशं प्रतिष्ठाप्य तत्रकुंकुमाष्टदलयुतंवस्त्रंप्रसार्य तत्रदशतंतुमितंदशग्रंथियुतंदोरकंसंस्थाप्य दशग्रंथिषुवक्ष्यमाणदशनामभिर्देवताऽऽवाहनंक्रमेणकुर्यात् ॥ सूर्याय० सूर्यं० एवंसर्वत्र ॥ धात्रे० विधात्रे० अर्यम्णे० दिवाकराय० भास्कराय० भानवे० सुवर्णरेतसेन० तपनाय०हंसट्रगाय० सवित्रे० आदित्याय० इत्येतैरेवमंत्रैःषोडशोपचारैः पूजयेत् ॥ ततः पूजितंदोरकंपुरुषस्यदक्षिणेकरे स्त्रियाःवामेबद्ध्वादशसुदशाःपूजयेत् ॥ तत्र चंदनादिनाभित्तौपटेवादशपुत्तलिकाविलिख्य वक्ष्यमाणदशनाममंत्रेणआवाहयेत् ॥ सुबुद्धिदायिन्यै० सुखकारिण्यै० सर्वसंपत्तिदायिन्यै० इष्टभोगदायिन्यै० लक्ष्मीदायिन्यै० कीर्त्तिदायिन्यै०

दुःखनाशिन्यै० पुत्रदायिन्यै० विजयायै० धर्मदायिन्यै० इत्यावाह्य प्राणप्रतिष्ठांकृत्वा ततः—विशुद्धदर्शनांदेवींवरदाभयदायिनीम् ॥ ध्यायेद्दशदशादेवींसर्वाभरणभूषिताम् ॥ इति ध्यात्वा एतैर्नाममंत्रैःषोडशोपचारैःपूजयेत्। ततःप्रार्थयेत् ॥ विशुद्धवसनेदेविस्थानेचात्रस्थिराभव ॥ इष्टभोगप्रदानायसमग्रंफलमाप्नुयाम् ॥ ततोवायनंदद्यात् ॥ तद्यथा—दशफलान्वितंदशमोदकान्वितंवायनंशूर्पेनिधाय वस्त्रदक्षिणासहितंब्राह्मणपूजनपूर्वकंदद्यात् ॥ तत्रमंत्रः ॥ भास्करोबुद्धिदोदाताद्रव्यस्थोभास्करः स्वयम् ॥ भास्करस्तारकोभाभ्यांभास्करायनमोनमः ॥ तत्रअन्यानपिब्राह्मणान्भक्त्यावस्त्रादिना संपूज्य व्रतपूर्तयेश्रोत्रियायकुटुंबिनेब्राह्मणायगांचदत्त्वा सदन्नेनविप्रान्संतर्प्य आशिषोगृहीत्वादेवंक्षमापयेत् ॥ मंत्रहीनंक्रियाहीनंभक्तिहीनंचयन्मया ॥ पूजितोसिसुरेशानपरिपूर्णंतदस्तुमे॥ततोदुर्दशानाशनं विश्वरूपिणं भास्करंध्यात्वादोरकादिविसृज्य तैलादिवर्जितंदशमोदकान्वितंमौनेनभोजनंकुर्यात् ॥ इतिदशादित्यव्रतम् ॥ अथदशहराव्रतंस्कांदे ॥ ज्येष्ठमासेसितेपक्षेदशम्यांबुधहस्तयोः गरानंदेव्यतीपाते कन्याचंद्रेवृषेरवौ ॥ दशयोगेनरःस्नात्वासर्वपापैःप्रमुच्यते ॥ इति वराहपुराणे ॥ दशम्यांशुक्लपक्षेतुज्येष्ठेमासेचजाह्नवी ॥अवतीर्णायतःस्वर्गाद्धस्तर्क्षेचसारिद्वरा ॥ हरतेदशपापानितस्माद्दशहरास्मृता ॥

ष्णंचबौद्धंचैवसकल्किनम् ॥ गतोऽस्मिशरणंदेवंहरिंनारायणंप्रभुम् ॥ प्रणतोस्मिजगन्नाथंसमेविष्णुःप्र सीदतु ॥ छिनत्तुवैष्णवींमायांभक्त्याप्रीतोजनार्दनः ॥ श्वेतद्वीपंनयत्वस्मान्मयात्मासन्निवेदितः ॥ त तोब्राह्मणंसंपूज्यदक्षिणासहितमुक्तपदार्थदशकंदत्त्वाताकन्मितंस्वयंमौनीभुंजीत ॥ एवंदशवर्षंप्रतिभाद्र पदशुद्धदशम्यांकृत्वा अंतेउद्यापनंकुर्यात् ॥ तद्यथा—पूर्वसंकल्पमुक्त्वाआचरितस्यदशावतारव्रतस्यउ द्यापनंकरिष्ये ॥ इतिसंकल्प्य । शुचीन्मंत्रविदः दशद्विजान्वृत्वा अभावेएकंवृत्वा मधुपर्कादिनासंपू ज्य ततस्तेद्विजाः सर्वतोभद्रेउक्तविधिना ब्रह्मादिदेवतास्थापनपूर्वंककलशप्रतिष्ठांतंकृत्वा तत्रहैर्मीर्दशप्र तिमाः मत्स्यादिदशावतारस्वरूपाः विष्णुमंत्रेणतत्तन्नाममंत्रेण वा,आवाह्यपुरुषसूक्तेनषोडशोपचारैःसं पूज्यपुराणस्तोत्रैःस्तुत्वाप्रणमेयुः।ततोयजमानः पूर्वनिमंत्रितान्द्विजान्वस्त्रादिनासम्पूज्य क्रमेण ताःप्रति मास्तेभ्यो दक्षिणापुरःसरंदत्त्वा यथाशक्तिब्राह्मणान्संतर्प्याशिषोगृहीत्वास्वयंभुंजीत॥ आश्विनशुक्लदश मीविजयादशमी ॥ साचतारकोदयव्यापिनीग्राह्या ॥तत्रकृत्यं भविष्ये गोपथब्राह्मणेच।मंगलवाद्यघोषपु रःसरंसर्वेजनाः भूषणवस्त्रादिधारिणः सीमांतंगत्वा तत्रगणेशंदिक्पालांश्चसंपूज्यशमींसंपूजयेत् ।तत्रमंत्रः शमीशमयतेपापंशमीलोहितकंटका ॥अमंगलानां शमनीशमनीदुष्कृतस्यच॥दुःस्वप्ननाशिनीधन्याश

उपचारैःषोडशकैःपूजयेत्परमेश्वरम् ॥ तत्रमंत्रः ॥ सुप्तेत्वयिजगन्नाथेजगत्सुप्तंभवेदिदम् ॥ विबुद्धेत्वयिबुद्ध्येतजगत्सर्वंचराचरम् ॥ इति ॥ रात्रौजागरणंकृत्वा प्रभातेदेवंसंपूज्य ब्राह्मणान्सदन्नेनसंतर्प्य किंचिन्नियमान्वितोमौनीभुंजीत ॥ एवंमेवप्रबोधिन्यांकार्यम् ॥ इत्याषाढशुक्लैकादश्यांशयन्येकादशीव्रतम् ॥ अथगोपद्मव्रतोद्यापनम् ॥ तच्चकार्त्तिकशुक्लैकादश्यांद्वादश्यांवाकार्यमितिभविष्ये ॥ तिथ्यादिसंकीर्त्य आत्मनोयमदंडनिरसनपूर्वकपुत्रपौत्रसौभाग्याद्यभिवृद्धिद्वारा श्रीगोपालप्रीत्यर्थंपंचवर्षाचरितगोपद्मव्रतोद्यापनंकरिष्ये ॥ वृताचार्यः सर्वतोभद्रस्थकलशेहैमंचतुर्भुजंगोपालंसम्पूज्य इदंविष्णुरितिमंत्रेणप्रार्थयेत् ॥ नमस्तेदेवदेवेशनमस्तेगरुडध्वज ॥ नमस्तेविष्णवेतुभ्यंव्रतस्यफलदायक ॥ प्रातरग्निंप्रतिष्ठाप्यअन्वादध्यात् ॥ गोपालंसमित्तिलपायसाज्यचरुद्रव्यैः प्रतिद्रव्यमष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिः ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाआज्याहुत्यायक्ष्ये ॥ ततःक्रमेणद्रव्याणांहोमेमंत्राः—त्रीणिपदा० अतोदेवा० इदंविष्णु० विष्णोर्नुकं० तत्सवितुर्वं० ॥ ततोवायनंप्रतिवर्षं क्रमेण सहैववात्रयस्त्रिंशत्संख्याकंदद्यात् ॥ प्रथमेपायसं द्वितीयेमंडकान् तृतीयेमाषवटकान् चतुर्थेअपूपान् पंचमेलड्डुकान् ॥ वायनमंत्रः ॥ वायनंतेद्विजश्रेष्ठददामिव्रतपूर्तये ॥ दक्षि

णादिभिःसंयुक्तंगोपालःप्रीयतामिति ॥ ततःपंचमिथुनानिवस्त्रादिनासंपूज्य आचार्यायगांचदद्यात् ॥ एवमेवलक्षगोपद्मव्रतेपि ॥ हवनेविशेषः ॥ तद्दशांशेनशतांशेनवा पूर्वोक्तपंचद्रव्यैर्मिलित्वाकार्यं वाय नंच ॥ अन्यत्समानम् ॥ इतिगोपद्मव्रतोद्यापनम् ॥ अथभीष्मपंचकव्रतं कार्त्तिकशुक्लैकादश्यांपंच दिनात्मकंपाद्मे ॥ तिथ्यादिसंकीर्त्य आत्मनोऽखिलपापक्षयपूर्वकधर्मार्थकाममोक्षचतुर्विधपुरुषार्थंसि द्धिद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं भीष्मपंचकव्रतंकरिष्ये इतिसंकल्प्य पश्चिमांसंध्यामुपास्यनदीतीरेगृहेवा चतुर्द्वारोपशोभितमण्डपेगोमयोपलिप्तवेदिकायां सर्वतोभद्रेप्रस्थतिलोपरिपूर्णपात्रयुतकलशेवासुदेवम् ॐनमोभगवतेवासुदेवायेतिमंत्रेणसम्पूज्य । अहोरात्रंदीपंपंचदिनंदत्त्वामौनीअष्टशतंद्वादशाक्षरंमंत्रंज प्त्वाऽग्निंप्रतिष्ठाप्य ॥ ॐविष्णवेनमःस्वाहेतिमंत्रेणाष्टोत्तरशतंघृताक्ततिलव्रीहीन्हुत्वास्वयमंगुष्ठमात्रं गोमयंप्राश्यस्तोत्रपाठादिनारात्रिंनयेत् ॥ दिनपंचकेहोमादिकंसमानम् ॥ विशेषस्तु—प्रथमेऽह्निहरेः पादौ कमलैः पूजयेत् स्वयंगोमयंभक्षयेत् ॥ द्वितीयेह्निबिल्वपत्रैर्जानुदेशंहरेःपूजयेत् । त्रिपलंगोमू त्रंस्वयंप्राश्यम् ॥ तृतीयेह्नि नाभिंशृंगारकेनपूजयेत् । पलत्रयंपयःप्राश्यम् ॥ चतुर्थेऽह्निबालबिल्वां कुरैःस्कंधौपूजयेत् । पलत्रयंदधिप्राश्यम् ॥ पूर्णिमायांमालत्याहरेःशिरःसम्पूज्यपलमात्रंसर्पिःप्राश

येत् ॥ मूलमंत्रेणपंचगव्यमंत्रैर्वापंचगव्यप्राशनंकुर्यात् ॥ अन्तेव्रतपूर्तयेकपिलांगांदत्त्वापीठंचदत्त्वा ब्राह्मणान्संतर्प्यस्वयंभुंजीत ॥ अथप्रकारांतरेणभविष्योक्तम् । पूर्वोक्तनियमान्वितः पूर्ववद्विष्णुंसम्पूज्य तद्दक्षिणतस्तिलप्रस्थोपरिलौहींयमप्रतिमांसंपूज्यप्रार्थयेत् यदन्यजन्मनिकृतमिहजन्मनिवापुनः॥ पपंमेप्रशमंयातुतवदेवप्रसादतः ॥ इति । पंचाहंपंचगव्याशीर्भीष्मायाऽर्घ्यंपंचस्वप्यहःसुदद्यादनेन मंत्रेण ॥ वैयाघ्रपद्यगोत्रायसांकृतिप्रवरायच ॥ अपुत्रायददाम्येतज्जलंभीष्मायनिर्मलम् ॥ अथमार्गकृष्णैकादश्यां वैतरणीव्रतं भविष्योत्तरे ॥ तिथ्यादिसंकीर्त्यआत्मनोयमलोकाऽदर्शनपूर्वकविष्णुलोकप्राप्तिकामनयापरमेश्वरप्रीत्यर्थंवैतरणीव्रतंकरिष्ये ॥ वर्षात्मकंव्रतम् ॥ स्वयंनित्यकर्मनिर्वर्त्यरात्रौपूर्वाभिमुखींकृष्णांसुरभिंसंस्थाप्य ॥ अग्रपादादारभ्यपश्चात्पादद्वयावधि गोपुच्छंसमासाद्य पितृतर्पणंकृत्वाशास्त्रविधिनासुरभिंपूजयेत् ॥ गोः अग्रपादाभ्यांनमः आस्याय० शृंगाभ्यां० स्कंधाय० पुच्छाय० पश्चिमपादाभ्यां० सर्वांगेभ्यो० इतिसंपूज्य ॥ मार्गशीर्षादिमासचतुष्टये ओदनाशनं पुनश्चैत्रादिषु यावकाशनं पुनःश्रावणादिषुपायसाशनंकुर्यात् । तदन्नस्यत्रयोभागागोर्गुरोःस्वार्थमेवच ॥ एवंप्रतिमासंकृत्वावर्षांतेउद्यापनंकुर्यात् । सर्वोपस्करयुतसारदारुमयींशय्यां सौवर्णीं

स्नानदानादिकंतस्यामनंतफलदायकम् ॥ ॥ इति ॥ इति श्रीमच्चित्तपावनकुलाब्धिसंभवघारेइत्यु
पनामकबल्लाळसूरिसूनुशंकरविरचितायां व्रतोद्यापनकौमुद्यांदशमीव्रतानिसमाप्तानि ॥ एकादशीव्रतो
द्यापनविधिर्ग्रंथारम्भेउक्तः ॥ विशेषस्त्वत्रोच्यते ॥ अथ ज्येष्ठशुक्लैकादश्यांनिर्जलैकादशीव्रतम् ॥
तद्विधिःस्कांदे । ज्येष्ठेमासिनृपश्रेष्ठयाशुक्लैकादशीभवेत् ॥ निर्जलंसमुपोष्यात्रजलकुंभान्सशर्करान् ॥
प्रदायविप्रमुख्येभ्योमोदतेविष्णुसन्निधौ ॥ इति । तथाभारते भीमसेनंप्रतिव्यासवचनम् ॥ वृषस्थे
मिथुनस्थेवाशुक्लाह्येकादशीभवेत् ॥ ज्येष्ठमासेप्रयत्नेनउपोष्याजलवर्जिता ॥ उदयादुदयंयावद्वर्ज
यित्वाजलंनरः ॥ अप्रयत्नादवाप्नोतिद्वादशद्वादशीर्नृप ॥ ततःप्रभातेविमलेद्वादश्यांस्नानमाचरेत् ॥
जलंसुवर्णंदत्त्वाचद्विजातिभ्योयथाविधि ॥ भुंजीतकृतकृत्यस्तुब्राह्मणैःसहितोवशी ॥ संवत्सरस्ययाम
ध्येएकादश्योभवंत्युत ॥ तासांफलमवाप्नोतिनात्रकार्याविचारणा ॥ इति निर्जलैकादशीव्रतम् ॥
अषाढाशुक्लैकादश्यांशयन्येकादशीव्रतं ब्रह्मपुराणे । एकादश्यांतुशुक्लायामाषाढेभगवान्हरिः ॥ भुजं
गशयनेशेतेयदाक्षीरार्णवेसदा ॥ तदातत्प्रतिमाकार्यासर्वलक्षणसंयुता ॥ कांचनीराजतीताम्रीचारुः
पैत्तलकीतथा ॥ पीतांबरधरासौम्यापर्यंकेस्वास्तृतेशुभे ॥ स्नापयित्वादधिक्षीरघृतक्षौद्रजलैस्तथा ॥

दिसंकीर्त्यात्मनः अखिलपापक्षयपूर्वकपिशाचादिदुर्योनिनिरसनद्वाराश्रीविष्णुलोकप्राप्त्यर्थंमाचरित
श्रवणद्वादशीव्रतोद्यापनंकरिष्ये इतिसंकल्प्य वृताचार्यः चतुर्द्वारोपशोभितमंडपांतर्वेदिकायांपीठ
देवताःपूजयेत् ॥ आधारशक्त्यैनमः विमलायै० उत्कर्षिण्यै० ज्ञानशक्त्यै० क्रियाशक्त्यै० प्रह्वा
यै० सत्यायै० मायायै० मध्येपरमदेवतायै० परितइंद्रादिलोकपालेभ्यस्तदुपरितत्पूर्णपात्रयुतेकलशे
गणपतिं० दुर्गां० क्षेत्रपालं० वास्तोष्पतिं० परितआदित्यादिनवग्रहदेवताःसंपूज्य तदुपरिसर्वतोभद्रं
प्रसार्यतत्रब्रह्मादिदेवताःसंपूज्य तदुपरिकुशकृष्णाजिनंप्रसार्यतत्रद्रोणपरिमिततिलपर्वतंतदलाभेगोधूम
पर्वतंकृत्वा तत्रतिलपूरितपूर्णपात्रयुतकलशेद्वादशारयुतपद्मेहैमंवामनंत्रीणिपदेतिमंत्रेणसंपूज्यांगपूजांकु
र्यात् ॥ मत्स्यायनमःपादौपूजयामि कूर्माय०जानुनीपू०वराहाय०गुह्यं० नृसिंहाय०नाभिं० वामनाय०
उदरं० परशुरामाय० दक्षिणभुजं० दाशरथिरामाय० वामभुजं० कृष्णाय०मुखं० बौद्धाय० कर्णौ०
कल्किनेनमः शिरःपू० ॐनमोभगवतेवासुदेवाय० सर्वांगंपू० ॥ दधिभक्तनैवेद्यंदत्त्वा प्रार्थयेत् ॥
नमस्तेऽदितिपुत्रायनमस्तेकश्यपात्मज ॥ त्रिविक्रमायदेवायवामनायनमोनमः ततो न्यग्रोधं कद्रु
द्रायेतिमंत्रेण संपूज्य शिक्यदध्यन्नेन युतं जलपूरितं करकं च संपूजयेत् ॥ तत्र क्रमेणमंत्रौ–शिक्योसि

दधिभक्तोऽसिलंबितोसिमयोपरि ॥ सूत्रेणैवाश्रितोसित्वंवामनःप्रीयतामिति ॥ करकंपूजयिष्यामि
मरितांसंगमेजलैः ॥ पंचरत्नसमायुक्तंतेनतुष्यतुवामनः ततःसर्वान्प्रार्थयेत् ॥ पर्जन्योवरुणःसूर्यः
केशवःसलिलंशिवः ॥ त्वष्टायमोनैश्रवणःसदापापंहरंतुमे ॥ कथाश्रवणादिनारात्रिंनयेत् ॥ प्रातर
ग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् ॥ अत्रप्रधानम्—वामनंपायसघृतसमित्तिलैःपृथगष्टोत्तरशतसंख्याकाहुति
भिः पीठदेवताब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये ॥ होममंत्राश्च। इरावतीतिमंत्रेणपायसंघृतं
च। इदंविष्णुरितिममित्। त्रीणिपदेत्याज्यम्। विष्णोःकर्माणिइतितिलाः ॥ ततोद्वादशसंख्याका
न्विप्रान्वस्त्रादिनासंपूज्यदध्यन्नोपवीतगोपीचंदनयुतान्सुगन्धजलपूरितान्द्वादशकरकांस्तेभ्योदद्यात्॥
तत्रमंत्रः॥सुगंधिजलसंपूर्णंदधिभक्तयुतंद्विज ॥करकंतेप्रदास्यामिवामनःप्रीयतामिति ॥ततः॥वामनःप्र
तिगृह्णातिवामनोवैददाति च॥ वामनस्तारकोभाभ्यांवामनायनमोनमइत्यनेनसोपस्करंपीठमाचार्याय
दद्यात ॥ व्रतपूर्तयेगांदत्त्वाविप्रान्भोजयेत् ॥ इति श्रवणद्वादशीव्रतम्। अथ पौषकृष्णद्वादश्यांसुरूपा
द्वादशीव्रतं भविष्ये ॥ अथवा पौषेपुष्यर्क्षंयदातदावाकार्यम् ॥ तिथ्यादिसंकीर्त्य आत्मनोदौर्भा
ग्यदौर्वर्ण्यादिशमनपूर्वकातुलसौभाग्यपुत्रपौत्राद्यभिवृद्धिद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं सुरूपाद्वादशीव्रतं

करिष्ये ॥ वृताचार्यैः सर्वतोभद्रस्थतिलोपरिस्थकलशेहैमंलक्ष्मीयुतंविष्णुं सहस्रशीर्षेतिसंपूज्य परितः
शंखंचक्रंगदांपद्मंचसंपूज्यविष्णवेर्घ्यंदद्यात् ॥ नमःपरमशांतायविरूपाक्षनमोस्तुते ॥ सर्वसंकष्टना
शायगृहाणार्घ्यंनमोस्तुते ॥ ततस्तिलमिश्रितपक्वान्ननैवेद्यंदत्त्वास्वयमुपोष्यरात्रौजागरेत् ॥ प्रातरग्निं
प्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् ॥ अत्रप्रधानम्-विष्णुंगोमयतिलद्रव्यैः पृथगष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिः
ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये ॥ श्वेतायाएकवर्णायावागोः अंतरिक्षधृतंगोमयंग्राह्यम् । अंगुष्ठा
ग्रमाहुतिप्रमाणम् ॥ हवनमंत्राः ॥ सहस्रशीर्षेतिगोमयं व्याहृतिभिस्तिलान्होमांते वैष्णवंश्राद्धंकृत्वा
पीठंगांचदत्त्वाब्राह्मणान्भोजयेदिति ॥ अथवारात्रौहोमादिकंकृत्वाप्रातः स्वयंपारणंकुर्यात् ॥ इति
सुरूपाद्वादशीव्रतम् ॥ अथविष्णुपंचकव्रतं विष्णुधर्मोत्तरे ॥ तत्रग्रहणविधिः ॥ अथभाद्रशुक्लद्वादश्यां
यदाश्रवणर्क्षंतदारभ्यवर्षपर्यंतंकार्यम् । मासेपंचोपोषणानि । श्रवणेएकादशीद्वयेअमायांपूर्णिमायांवि
ष्णुंसंपूज्यउपवसेत् एवं संवत्सरंकुर्यात्-अंतेद्वादश्यामुद्यापनंकुर्यात् तद्यथा-तिथ्यादिसंकीर्त्यात्मनः
पंचमहापातकसकलपातकोपपातकक्षयपूर्वकविष्णुलोकप्राप्तिद्वारा श्रीविष्णुप्रीत्यर्थमाचारितस्यवर्षपर्य
तंकृतस्यविष्णुपंचकव्रतस्यपूर्णतासिद्ध्येतदुद्यापनंकरिष्ये ॥ वृताचार्यैः सर्वतोभद्रेपंचकलशान्प्रतिष्ठा

सुरभिमागावइतिमंत्रेणसंपूज्य सपत्नीकंब्राह्मणंवस्त्रादिनासंपूज्यतस्मैभारपरिमितलोहेनसहशय्यायुतां गांदद्यात् ॥ तत्रमंत्रः ॥ यज्ञसाधनभूतायाविश्वस्याघौघनाशिनी ॥ विश्वरूपधरोदेवःप्रीयतामनया गवा ॥ ततोदक्षिणात्वेनहिरण्यंदत्त्वादीनानाथांश्चतर्पयेदिति ॥ इति वैतरणीव्रतम् ॥ अथद्वादश मासस्योभयैकादशीव्रतोद्यापनंभविष्योत्तरे ॥ तिथ्यादिसंकीर्त्यात्मनः अखिलपापक्षयपूर्वकविष्णु लोकप्राप्त्यर्थमेकादशीव्रतोद्यापनंकरिष्ये ॥कृतनित्यक्रियोमध्याह्नेसूर्यायार्घ्यंदत्त्वामंडलेकलशेहैमंकेश वंसंपूज्यरात्रौजागरणंकृत्वाप्रातःपंचगव्यंप्राश्यब्राह्मणान्संतर्प्यप्रतिमांदत्त्वास्वयंभुंजीत ॥ एवमेव शुक्लैकादश्यांद्वादशमासेषुकेशवादिद्वादशनामानिक्रमेण तथाकृष्णैकादश्यांसंकर्षणादिद्वादशनामा नि पूजायांजपादौज्ञेयानि॥ कार्त्तिकादिक्रमः मार्गशीर्षादिर्वा ॥ अंतेचतुर्विंशतिंद्वादशैकांवागांदत्त्वा यथाशक्तिब्राह्मणान्भोजयेत् ॥ इत्युभयैकादशीव्रतम् ॥ इतिश्रीव्रतोद्यापनकौमुद्यामेकादशीव्रतानि ॥ अथद्वादशीव्रतानि ॥ अथभाद्रपदशुक्लद्वादश्यांश्रवणद्वादशीव्रतं भविष्ये ॥ तच्चैकादशीयुतद्वादश्यां श्रवणयोगेकार्यम् ।बुधवारयोगेप्रशस्तम्॥ प्रातर्नद्यादौ। वरोवरेण्योवरदोवराहोधरणीधरः ॥अपवित्रंप वित्रंमांकरोतुभगवान्हरिः ॥ इत्यनेनतिलान्विलिप्यस्नात्वानित्यकर्मनिर्वर्त्य संकल्पयेत् ॥ तिथ्या

शुक्लैकादशीदेवता:गुडपायसेन पूर्णिमादेवता:घृतपायसाभ्यां कृष्णैकादशीदेवता:पंचामृततिलौदनै: अमादेवताश्चतिलमुद्गगुडौदनै: प्रत्येकमेकैकयाज्याहुत्याब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये ॥ तत आचार्यंसंपूज्यपीठंव्रतपूर्त्यैगां चदत्त्वा विभवेसतिसस्यवतींभूमिंचदत्त्वा अन्येभ्य:पंचब्राह्मणेभ्योगोमेदंपुष्पराागंवैडूर्यंनीलंमाणिक्यंचेतिपंचरत्नानिदक्षिणापुर:सरंसहिरत्नानीतिमंत्रेणदत्त्वाषष्टिब्राह्मणान्परमान्नेनसंतर्प्य आशिषोगृहीत्वास्वयंभुंजीत॥ एवंकृतेपंचमहापातकादिभ्योमुक्तोभवति ॥ इति विष्णुपंचकव्रतम् ॥ इति श्रीमच्चित्तपावनकुलोद्भूतघारेइत्युपनामकशंकरविरचितायां व्रतोद्यापनकौमुद्यांद्वादशीव्रतानि ॥ अथत्रयोदशीव्रतानि ॥ आषाढशुक्लत्रयोदश्यांजयापार्वतीव्रतं भविष्ये विंशतिवर्षात्मकम् ॥ षड्दिनात्मकंत्रयोदशीमारभ्यतृतीयापर्यन्तंप्रत्यहंदेवंपूजयेत् ॥ तिथ्यादिसंकीर्त्य आत्मनोवैधव्यनाशाऽखंडसौभाग्यपुत्रपौत्रादिप्राप्तिद्वाराश्रीउमामहेश्वरप्रीत्यर्थंजयापार्वतीव्रतंकरिष्ये ॥ मंडलेउक्तप्रकारेणकलशोपरिहैमसिंहोपरिसुवर्णराजतनिर्मितौउमामहेश्वरौ गौरीमिमायेतितत्पुरुषायेतिमंत्राभ्यांसंपूजयेत् ॥ सुवासिनींसंपूज्यस्वयंनक्तंकुर्यात् ॥ स्वभक्षणनियमस्तु पंचाब्दंयावनालै: पंचाब्दंलवणवर्जितयवै: पंचाब्दमिक्षुरसवर्जिततंडुलै: पंचाब्दंमुद्गै: ॥ यूथिका दंतकाष्ठम् ॥ व्रतान्तेपायस

तिलाभ्यामष्टोत्तरसहस्रंहुत्वाविंशतिमिथुनानिवस्त्रादिनासंपूज्य पक्वान्नसौभाग्यद्रव्ययुतवायनंसदक्षिणाकंदत्त्वा व्रतपूर्तयेआचार्यायगांचदत्त्वासर्वरसयुतंस्वयंभुंजीत ॥ इतिजयापार्वतीव्रतम् ॥ अथ भाद्रपदशुक्लत्रयोदश्यांगोत्रिरात्रव्रतं भविष्ये वर्षत्रयात्मकम् ॥ तिथ्यादिसंकीर्त्यसत्पुत्रप्राप्तिपूर्वकसुखसौभाग्याद्यभिवृद्धिद्वाराश्रीलक्ष्मीनारायणप्रीत्यर्थंगोत्रिरात्रव्रतंकारिष्ये ॥ मंडलेउक्तप्रकारेणसौवर्णींलक्ष्मीनारायणप्रतिमांपञ्चामृतपुरःसरंसंपूज्यगांच आगावइतिमंत्रेणसंपूज्य अहोरात्रंदिनत्रयंघृतदीपंदद्यात् ॥ दिनत्रयमर्घ्यदानेविशेषः । क्रमेण बीजपूरं॰दाडिमं॰ नारिकेलं॰ प्रत्यहंहविष्यान्नपूरितंकरकंदंपतिभ्यांदद्यात् ॥ पायसोपहारः । स्वयंदिनत्रयमुपोषणंकार्यम् । चतुर्थेऽह्निपाठंधेनुत्रयमेकांगांतन्मौल्यंवाचार्यायदत्त्वाब्राह्मणभोजनपुरःसरंस्वयंभुंजीत ॥ एवं चरित्वा अंतेउक्तविधिना वृताचार्यः मंडलेदेवंसंपूज्यहोमंकुर्यात् । तद्यथा–अग्निंप्रतिष्ठाप्य अन्वादध्यात् । लक्ष्मीनारायणमष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिः पायसद्रव्येण इदंविष्णुरितिमंत्रेणसुरभिंगां च आगावइतिमंत्रेणपायसद्रव्येणाष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिर्यक्ष्ये ॥ ततोवेणुपात्रस्थनालिकेरद्राक्षाखर्जूरदाडिमबीजपूरसौभाग्यद्रव्ययुतंवायनंपूजनदक्षिणापुरःसरंदंपतिभ्यांदद्यात् ॥ सवत्सांगांसालंकारामाचा

र्घायदत्त्वापीठंचयथाशक्तिब्राह्मणान्संतर्प्यस्वयंभुंजीत ॥ इतिगोत्रिरात्रव्रतम् ॥ अथाशोकत्रिरात्रव्रतम् यस्मिन्कस्मिन्मासेत्रयोदश्यांशुभतिथौकार्यम् ॥ तिथ्यादिसंकीर्त्यआत्मनःशोकदुःखादिनाशपूर्वकाभीष्टफलसंप्राप्तिद्वाराश्रीसीतारामचंद्रप्रीत्यर्थमशोकत्रिरात्रव्रतंकरिष्यइतिसंकल्प्य मंडलेराजताऽशोकवृक्षेसौवर्णीःशिवसीतारामलक्ष्मणप्रतिमास्तत्तन्मंत्रैःसंपूज्यअर्घ्यंदद्यात् । तत्रमंत्रः ॥ अशोकवाटिकामध्येसीतयात्वंप्रसादितः ॥ अशोकसंपन्नफलोगृहाणार्घ्यंकृतंमया ॥ १ ॥ इत्यशोकस्य गौर्यालक्ष्म्यातथेन्द्राण्याअरुंधत्यामहेश्वर ॥ त्वंसमाराधितःपूर्वमशोकफलदोभव ॥ २ ॥ इतिशिवस्य ॥ रावणस्यवधार्थायउत्पन्नस्त्वंमहीतले ॥ विष्णोरंशोऽसिदेवेशगृहाणार्घ्यंनमोस्तुते ॥ ३ ॥ श्रीरामस्य ॥ तातभक्त्युन्मुखंचीरंधृत्वायेनययौवनम् ॥ सौमित्रेयमहाभागगृहाणार्घ्यंनमोस्तुते ॥ ४ ॥ लक्ष्मणस्य ॥ अवनीतलसंभूतेसीतेसर्वांगसुंदरी ॥ गृहाणार्घ्यंमयादत्तंशुभंजनकनंदिनि ॥ ५ ॥ सीतायाः ॥ ततःप्रार्थयेत् ॥ अशोकशोकहर्तात्वंशोकंनाशयमेप्रभो ॥ मातृपितृपतीनांचश्वशुराणांतथैवच ॥ अशोकस्त्वंशोकहरोभवसर्वत्रनःकुले ॥ एवंत्रिरात्रंचरित्वांतेव्रतपूर्तयेगांचदद्यात् ॥ इत्यशोकत्रिरात्रव्रतम् ॥ अथकार्त्तिकादिमासेषुत्रयोदश्यांप्रदोषव्रतम् ॥ वर्षात्मकं यावज्जीवंवा ।

ष्यतदुपरिसौवर्णीं विष्णुप्रतिमांमंत्रपंचकेनप्रतिष्ठापयेत् ॥ क्रमेणमंत्राः—त्रीणिपदा० श्रवणर्क्षकलशेत
द्विष्णोरिति शुक्लैकादशीकलशे तद्विप्रासोविपन्यव इति पूर्णिमाकलशे अतोदेवा इति कृष्णैकादशी
कलशे इदंविष्णुरित्यमाकलशे ॥ ततः क्रमेणकलशपंचकेद्वादशतत्तद्देवता आवाहयेत् ॥ परितःगोवर्द्धन
धरम् अनंतं० पुंडरीकाक्षं० नित्यं० वेदगर्भं० यज्ञं० पुरुषं० सुब्रह्मण्यं० जयं० शौरिं० वैकुण्ठं०
गरुडध्वजं० श्रवणस्य केशवं० नारायणं० माधवं० गोविंदं० विष्णुं० मधुसूदनं० त्रिविक्रमं०
वामनं० श्रीधरं० हृषीकेशं० पद्मनाभं० दामोदरं० संकर्षणं० शुक्लैकादश्याः विधुं० शशिनं० शशांकं०
चंद्रं० सोमं० उडुपं० मनोरमं० अमृतं० पावनं० हिमकृतं० निशाकरं० आप्यायनं० पूर्णिमायाः
संकर्षणं० वासुदेवं० प्रद्युम्नं० अनिरुद्धं० पुरुषोत्तमं० अधोक्षजं० नारसिंहं० अच्युतं० जनार्दनं०
उपेंद्रं० हरिं० कृष्णं० कृष्णैकादश्याः महीधरं० जगन्नाथं० देवेंद्रं० देवकीसुतं० चतुर्भुजं० गदापाणिं०
सुरेशं० सुलोचनं० चार्वंगं० चक्रपाणिं० सुमित्रं० असुरांतक० अमायाः एवं षोडशोपचारैः पूर्वोक्तपंचमंत्रैः
सम्पूज्यषष्टिनामभिः षष्टिनमस्कारान्कृत्वा रात्रिंनयेत् । प्रातः अग्निंप्रतिष्ठाप्यअन्वादध्यात् । विष्णुं
घृताक्तापूपपायसघृतपंचामृततिलद्रव्यैः प्रत्येकमष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिः श्रवणदेवताःघृताक्ताऽपूपैः

धन्वनेइतिदक्षिणाम् सहिंक्षयेणक्षम्येतिमंत्रपुष्पम् यातेदिद्युदेतिनमस्कारम् पुनर्नाममंत्रेणाऽष्टौ प्रदक्षिणा नमस्कारांश्चकुर्यात् भवाय० १ महादेवाय० २ रुद्राय० ३ नीलकंठाय० ४ शशिमौलिने०५ उग्राय०६ भीमाय० ७ ईशानाय० ८ ततोर्घ्यं रजतादिपात्रेक्षीरकुशघृतदधितण्डलसिद्धार्थगंधपुष्पादिक्षिप्त्वाऽसज लंदद्यात् ॥भयरोगादिदारिद्र्यपापक्षुदपमृत्यवः॥ऋणशोकमनस्तापानश्यंतुममसर्वदा ॥ इत्यनेनत्रिवार मर्घ्यंदद्यात् । ततःप्रार्थयेत् ॥ प्रसीददेवदेवेशप्रसीदपरमेश्वर प्रसीदसोमसर्वज्ञप्रसीदकरुणाकर ॥ ततोब्रा ह्मणान्संतर्प्यरात्रिंनयेत् ॥ प्रातरग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् । प्रधानमुमामहेश्वरौपलाशसमिद्बिल्वपत्रपा यसाज्यद्रव्यैः प्रत्येकमष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिः पीठदेवताः ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये ॥ ततःपीठंगांचाचार्यायदत्त्वाब्राह्मणान्भोजयेदिति ॥ इतिप्रदोषव्रतम् ॥ अथमार्गशीर्षशुक्लत्रयोदश्याम नंगत्रयोदशीव्रतं पर्वात्मकम्॥मासिमासिपूजादिकंभिन्नम्॥ तिथ्यादिसंकीर्त्यआत्मनोदुर्भगत्ववंध्यात्व मृतवंध्यात्वादिदोषनिरसनपूर्वकंसौभाग्यपुत्रपौत्रसुखप्राप्तिद्वाराऽर्द्धनारीश्वरप्रीत्यर्थमनंगत्रयोदशीव्रतंक रिष्येइतिसंकल्प्य उक्तविधिनापीठेअनंगरूपिणंमहेशंपूजयेत् ॥ विशेषोलिख्यते ॥ सर्वमासेषुत्रयोदश्या मुपोषणम् । मार्गशीर्षेमल्लिका दंतकाष्ठं नारिंगेणार्घ्यम् अनंगोदेवः नैवेद्यंफेणिकाः श्वेतपुष्पं मधुप्राशनं

रात्रौजागरणं प्रातर्ब्राह्मणसुवासिनीभोजनपुरःसरं स्वयंभुंजीत। पौषे उदुंबरदंतकाष्ठं जातीपुष्पं दाडिमे नार्घ्यंनाटचेश्वरोदेवः वटकनैवेद्यं चंदनभक्षणम्॥माघे विष्णुक्रांतदंतकाष्ठं कुंदपुष्पं बीजपूरेणार्घ्यं शर्करा नैवेद्यं योगेश्वरोदेवः मौक्तिकभक्षणम् ॥ फाल्गुने करंजकाष्ठं पद्मपुष्पं खर्जूरीफलं पयोनैवद्यं वीरेश्वरोदेवः नालिकेरभक्षणम् ॥ चैत्रे मल्लिकाकाष्ठं दमनकपुष्पं दमनकेनार्घ्यं खर्जूरीनैवेद्यं विश्वरूपोदेवः कर्पूरभक्षणम् । वैशाखे अपामार्गदंतकाष्ठम् मल्लिकापुष्पम् तेनैवार्घ्यम् नैवेद्यमपूपाः महारूपोदेवः जातीफलभक्षणम् । ज्येष्ठे सहदेवीकाष्ठम् बकुलपुष्पं श्रीफलेनार्घ्यम् मंडकनैवेद्यं लवंगभक्षणम् प्रद्युम्नोदेवः आषाढे नारिंगकाष्ठं कदंबपुष्पं नालिकेरेणार्घ्यम् उमापतिर्देवः तिलबीजभक्षणम् । श्रावणे जातीकाष्ठं पद्मपुष्पं जंबूफलेनार्घ्यं क्षीरसारनैवेद्यं शूलपाणिर्देवः गन्धोदकभक्षणम् ॥ भाद्रपदे कंकतीकाष्ठं चंपकपुष्पं दाडिमेनार्घ्यम् पूगीफलनैवेद्यं सद्योजातोदेवः अगरुभक्षणम् । आश्विने कंकतीकाष्ठं करवीरपुष्पं कर्कटीफलेनार्घ्यम् त्रिदशाधिपोदेवः शुभ्रमंडकनैवेद्यं कनकांबुप्राशनम् । कार्तिके कदंबकाष्ठं रक्तोत्पलपुष्पम् कूष्मांडेनार्घ्यं पूरिकानैवेद्यं जगदीश्वरोदेवः दमनकभक्षणम् । सर्वत्रप्रदोषेपूजनं भक्षणंच । एवंचरित्वांतेउद्यापनंकुर्यात् ॥ वृताचार्यः लिंगतोभद्रस्थकलशेसौवर्णमर्धनारीश्वरंमहेशंपू

जयेत् । प्रातरग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् । प्रधानं–महेशं पायसद्रव्येण अष्टोत्तराधिकसहस्रमष्टोत्तरशतं वातत्संख्याकाहुतिभिः ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्या यक्ष्ये ततश्छत्रोपानत्कमंडलुभाजनवस्त्रपुरःस रमाचार्यंसंपूज्यततोद्वादशाष्टौचत्वारिवादंपतीन्संपूज्यपीठंगांचआचार्यायदत्त्वाब्राह्मणभोजनपुरःसरं स्वयंभुंजीत ॥ इत्यनंगत्रयोदशीव्रतम् ॥ इति श्रीमच्चित्तपावनकुलोत्पन्नश्रीशंकरभट्टविरचितायां व्रत कौमुद्यांत्रयोदशीव्रतानि ॥ छ ॥ अथचतुर्दशीव्रतानि ॥ अथ नृसिंहजयंतीव्रतम् ॥ वैशाखशुक्लचतुर्द श्यांप्रदोषव्यापिन्यांनृसिंहजयंतीव्रतम् ॥ तच्च स्वातीनक्षत्रशनिवारसिद्धियोगवणिजकरणयोगेमहा पुण्यम् ॥ तिथ्यापिसंकीर्त्यआत्मनः अखिलपापक्षयपूर्वकशत्रुजयसुखसाधनावाप्तिद्वारा श्रीनृसिंह प्रीत्यर्थमाचरितस्यनृसिंहजयंतीव्रतस्योद्यापनंकरिष्ये इति संकल्प्य वृताचार्यःसर्वतोभद्रस्थकलशे हैमंलक्ष्मीनृसिंहं ॐ नमोनृसिंहायेतिमूलमंत्रेणगायत्र्यावाप्रतिष्ठाप्योक्तविधिनासंपूजयेत् ॥ प्रातरग्निं प्रतिष्ठाप्य अन्वादध्यात् । प्रधानंलक्ष्मीनृसिंहं विष्णोर्नुकमितिमंत्रेण अतोदेवेति वा अष्टोत्तरशत तिलपायसाज्याहुतिभिः ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्या यक्ष्ये ॥ ततःपीठंव्रतपूर्तयेगांचआचार्याय दत्त्वा ब्राह्मणान्भोजयेत् ॥ इति नृसिंहजयंतीव्रतम् ॥ अथानन्तव्रतोद्यापनम् ॥ तच्चभाद्रपद

शनियोगेमहाफलम् । भौमयोगेऋणमोचनम् ॥ तिथ्यादिसंकीर्त्यात्मनः अखिलपापक्षयशत्रु
पराजयपूर्वकायुरारोग्यैश्वर्यपुत्रपौत्राद्यभिवृद्धिद्वाराश्रीमदुमामहेश्वरप्रीत्यर्थंमाचरितप्रदोषव्रतोद्यापनंक
रिष्ये ॥ वृताचार्यः उक्तप्रकारेणलिंगतोभद्रस्थताम्रकलशेरौप्यपूर्णपात्रयुतेसौवर्णसांबंसदाशिवं पुरतो
राजतंवृषभं तत्तन्मंत्रैःप्रतिष्ठाप्य परितः असितांगभैरवाय० १ रुरुभैरवाय० २ चंडभैरवाय० ३ क्रोध
भैरवाय० ४ उन्मत्तभैरवा० ५ भीषणभैरवाय० ६ संहारभैरवाय० ७ कपालभैरवाय० ८ कालभैरवा
य० ९ इतिप्रतिष्ठाप्यपूजयेत् ॥ मूलमंत्रेणन्यासंकृत्वा सद्योजातादिभिः पंचब्रह्ममंत्रैःपूजयेत् ॥ प्रका
रान्तरेणपूजनं–विष्णुं० ब्रह्माणं० भास्करं० सोमं० । पूर्वादिक्रमतः प्रथमावरणे जयं० १ विजयं० २
गणपतिं० ३ दुर्गां० ४ द्वितीये नंदीश्वरं० १ क्षेत्रपालं० २ वास्तोष्पतिं० ३ वायुं० ४ तृतीये सप्त
र्षीन् चतुर्थे भूतनाथं पंचमे इंद्रादीन्षष्ठे कपालिनं० सप्तमे गंधर्वान् अष्टमे ॥ सद्योजातेत्यासनं वाम
देवायेतिपाद्यं० अघोरायेत्यर्घ्यं० तत्पुरुषायेत्याचमनीयं० ईशानायेतिस्नानं, त्र्यंबकमितिवस्त्रंयज्ञोप
वीतमुत्तरीयंच नमःसोमायेतिगंधं नमः शंभवेइत्यक्षतान् इमा ँ रुद्रायेतिपुष्पाणि एवापित्रेतिबिल्व
दलानि मानस्तोकेतिधूपं० आतेपितरितिदीपं त्वादत्तेतिनैवेद्यम् कद्रुद्रायेतिताम्बूलम् इमारुद्रायस्थिर

अयने १४ संवत्सरं १५ इद्वत्सरम् १६ अनुवत्सरं १७ वत्सरम् १८ प्रजाध्यक्षम् १९ अजितं २०
सर्वभूतं २१ प्रद्युम्नम् २२ अनिरुद्धं २३ श्रीधरं २४ पुरुषोत्तमं २५ वामनं २६ पद्मनाभं २७
विश्वरूपम् २८ त्रिविक्रमं २९ विष्णुम् ३० अच्युतं ३१ तद्बहिरष्टवसून् ८ तद्बहिरेकादशरुद्रान् ११
तद्बहिर्द्वादशादित्यान् १२ तद्बहिर्नवग्रहान् ९ तद्बहिरष्टभैरवान् ८ तद्बहिर्मेषादिद्वादशराशीन् १२
तद्बहिरश्विन्यादिनक्षत्राणि २८ तद्बहिर्ब्राह्म्यादिसप्तमातॄः ७ तद्बहिश्चैत्रादिद्वादशमासान् १२ तद्बहि
दीप्त्यादिशक्तीः तद्बहिर्विष्कंभादियोगान् २७ आवाह्यपीठस्यपरितः फलपक्वान्नपूरितांश्चतुर्दशकुंभां
श्चचतुर्दशनामभिःस्थापयेत्पूजयेच्च ॥ तेचमंत्राः ॥ अनंतायनमः १ संकर्षणाय० २ कमलाय० ३
शेषाय० ४ वासुदेवाय० ५ विश्वनाथाय० ६ विश्वरूपाय० ७ पद्मनाभाय० ८ दामोदराय० ९जगन्ना
थाय० १० चतुर्भुजाय०११ श्रीकंठाय०१२केशवाय०१३सर्वात्मने०१४॥ ततःपुष्पपूजोत्तरंकलशस्था
पनोक्तचतुर्दशनामभिः अंगानिपूजयेत्—अनंतायनमः पादौपूजयामि संकर्षणाय० गुल्फौ० कालाय०
जंघे०शेषाय०जानुनी०वासुदेवाय० ऊरू० विश्वाय०गुह्यं०विश्वरूपाय० कटी० पद्मनाभाय० नाभिं०
दामोदराय० उदरं० जगन्नाथाय० हस्तद्वयं० चतुर्भुजाय० बाहू० श्रीकंठाय० कंठं० केशवाय० लला

टं॰ सर्वात्मने॰ शिरः॰ अनन्ताय॰ सर्वांगंपू॰ ॥ ततः--नमस्तेदेवदेवेशनमस्तेधरणीधर ॥ नमस्तेस र्वनागेन्द्रअनंतायनमोनमः ॥ इतिनमस्कारः ॥ ततःप्रार्थयेत्—अनंतकामान्मेदेहिसर्वकामफलप्रद ॥ अनंतायनमस्तुभ्यंपुत्रपौत्रान्प्रवर्द्धय ॥ व्रतेनानेनसंतुष्टोभवत्विहसदामम ॥ ततःपुराणपठनादिनारा त्रिंनयेत् । प्रातरग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् ॥ अत्रप्रधानं--श्रीमदनंतमश्वत्थसमित्तिलव्रीहियवघृतपा यसद्रव्यैः प्रत्येकमष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिः पीठदेवताः आवरणदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यापायसाहु त्यावा ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये॥ स्थापनमंत्रैर्होमः केचिद्दिवैवहोममिच्छंति प्रातर्ब्राह्म णभोजनमात्रम् ॥ दिवैवसर्वम् । ततःपीठंसंपूज्यवस्त्रादिनाचार्यंसम्पूज्यपीठंदद्यात् ॥ तत्रमंत्रः—त्वंगृ ह्णीष्वद्विजश्रेष्ठसमस्तफलदायक ॥त्वत्प्रसादादहंविप्रविमुच्येभवबंधनात् ॥ अनन्तःप्रतिगृह्णातिअनंतो वैददातिच ॥अनंतस्तारकोभाभ्यामनंतायनमोनमः ॥ ततः पूर्वेद्युः निमंत्रितांश्चतुर्दशब्राह्मणान्वस्त्रादि नासम्पूज्य स्थापितचतुर्दशकलशान्पक्वान्नादिपूरितान्दक्षिणासहितांस्तेभ्यः त्वंगृह्णीष्वद्विजश्रेष्ठेतिमंत्रा भ्यांदद्यात् व्रतपूर्तयेगांचदद्यात् क्षमापयेत् ॥ क्रियाहीनंभक्तिहीनंद्रव्यहीनंतथैवच ॥ मंत्रहीनंकृतंयच्च परिपूर्णंतदस्तुमे ॥ ततोब्राह्मणभोजनपुरःसरं स्वयंभुंजीत ॥ इत्यनंतचतुर्दशीव्रतोद्यापनम् ॥ अथकद

लीव्रतोद्यापनं भविष्ये ज्येष्ठशुक्लत्रयोदश्यामुक्तम् ॥ तत्रैवपुनः कार्त्तिकेमाघेवैशाखेवाकार्यम् ॥ अथ वाऽस्तादिरहितेपुण्यमासेपौर्णमास्यांवाकार्यम् ॥ स्कान्देतु ज्येष्ठशुक्लत्रयोदश्यामुक्तम् । तत्रैवत्रिदिन मुपोष्य पौर्णमास्यामधिवासनमुक्तम् ॥ तत्रैवयस्मिन्देशेकदलीनलभ्यतेतदासुवर्णकदलींकृत्वाविधि नापूजाहोमादिकंकृत्वादद्यादित्युक्तम् ॥ अथप्रयोगः ॥ तत्रव्रतीपूर्वेद्युरेकभुक्तोनक्ताशीवाद्वितीयेऽह्नि द्यादौस्नात्वापंचगव्यंप्राश्यसंकल्पंकुर्यात् । तिथ्यादिसंकीर्त्यआत्मनइहजन्मनिजन्मांतरेवासौभा ग्यारोग्यपुत्रपौत्रान्नलक्ष्मीवृद्धिसर्वदुःखनाशनपूर्वकमुमामहेश्वरप्रीतिकामः कदलीव्रतोद्यापनंकरिष्ये इतिसंकल्प्य यदाज्येष्ठादिद्वादशमासेषूक्तपूजादिनाकृतंतदोद्यापनदिने आदौक्रमेणपूजादिकंकुर्यात् ॥ कदल्याआलवालंकृत्वाउपरिमंडपंचतुर्द्वारं कृत्वापूजयेत् ॥ तत्रज्येष्ठे जातीदंतकाष्ठं गौरीतिकदली नाम पाटलपुष्पं कदल्यैकामदायिन्यैमेधायैचनमोनमः ॥ रंभायैभूतसारायैसर्वसौख्यप्रदेनमः ॥ स र्वमासेष्वयंपूजामंत्रः ॥ एवंषोडशोपचारैः संपूज्योत्तमोदकेनसंसेचयेत् ॥ तत्रमंत्रः—यथारंभेविवृद्धि स्तुशाखादीनांसदाभवेत् ॥ तथावर्द्धयमांदेविसेचनात्पार्वतीप्रिये ॥ ततःप्रार्थयेत् । यथायथाहिप्रस वोवर्द्धतेकदलीतव । तथामनोरथानांमेप्रभवोभवतुस्वयम् ॥ आषाढे क्रमेणदंतकाष्ठं कदलीनाम पुष्पं

शुक्लचतुर्दश्यां चतुर्दशवर्षात्मकं यावज्जीवं वा तच्चत्रिमुहूर्तोदयव्यापिन्यांकार्यम् । तिथ्यादिसंकीर्त्य आत्मनोऽखिलपापक्षयनिर्मुक्तिपूर्वकोत्तमसिद्धिपुत्रपौत्रपूरितविविधभोगधनधान्यपरमगति प्राप्तिकाम नयाचतुर्दशवर्षाचरितानंतव्रतोद्यापनंकरिष्ये ॥ इति संकल्प्य नित्यवत्स्वयंदेवंसंपूजयेत् । ततोवृता चार्यः सर्वतोभद्रेब्रह्मादिदेवताआवाह्यतदुपरिकलशंप्रतिष्ठाप्यतत्रयमुनामावाह्य श्रीसूक्तेननाममंत्रेण वासंपूज्य तदुपरिअक्षतपूरितपूर्णपात्रंनिधायतत्राष्टदलंविरच्य तत्रस्वर्णनिर्मितंचतुर्दशग्रंथियुतमनंतं सहस्रशीर्षेतिमंत्रेणस्थापयेत् । तदुत्तरतः सप्तधान्योपरिविस्तृतशय्यायां स्वर्णनिर्मितंलक्ष्मीसहितं हैमंहलमुसलयुतमनंतंदेवमतोदेवाइतिइदंविष्णुरितिवामंत्रेणस्थापयेत् । स्वर्णदोरकप्रतिमयोः पुरुष सूक्तेनश्रीमदनंतायनमः इति नाममंत्रेणवापूजावार्षिकवत्कार्या ॥ अथग्रंथिदेवताःपूजयेत् क्रमेण— विष्णुः १ अग्निः २ आदित्याः ३ सहस्राक्षः ४ पितामहः ५ इंद्रः ६ पिनाकी ७ विघ्नेशः ८ स्कन्दः ९ सोमः १० वरुणः ११ पवनः १२ पृथ्वी १३ वसवः १४ ॥ ततः शय्यायांप्रतिमायाःपारितः शंखं १ चक्रं २ गदां ३ पद्मं ४ तद्बहिर्नाममंत्रेण अनंतं १ कपिलं २ दक्षं ३ मनुं ४ प्रजापतिं ५ संकर्षणं ६ कालं ७ वनमालिनं ८ त्रिविक्रमं ९ अहोरात्रम् १० अर्धमासं ११ मासं १२ ऋतून् १३

ध्यात् । अत्रप्रधानं—शिवंगौरीँकदलींचपलाशसमिन्मधुसर्पिस्तिलव्रीहिद्रव्यैः प्रत्येकमष्टोत्तरसहस्र मष्टोत्तरशतमष्टाविंशतिर्वाहुतिभिः ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाऽऽज्याहुत्याजुहुयात् ॥ क्रमेणहोममंत्राः— कद्रुद्राय० गौरीर्मिमायेति० ॐ आंह्रींक्रींकाभिन्यैविद्महे त्रैलोक्यक्षोभिण्यैधीमहि ॥ तन्नः कदलीप्रचोदयात् ॥ ततउत्तरपूजांकृत्वाप्रार्थ्य ॥ उमेगौरिनमस्तुभ्यंनमस्तेविश्वधारिणि ॥ पर मानंदरूपिण्यैकदल्यैतेनमोनमः ॥ ततश्चतुर्विंशतिषोडशाष्टौयथाशक्तिवामिथुनानिवस्त्रादिनासंपूज्य वंशपात्रस्थसौभाग्यद्रव्ययुतंफलदक्षिणादियुतंवायनंदद्यात् । ततआचार्यायसंपूज्यपीठंकदलीं च दद्यात् ॥ तत्रमंत्रः—कदलींकामदात्रींचसर्वसौख्यप्रदायिनीम् ॥ गिरिजाहररूपांवैब्राह्मणायददा म्यहम् ॥ गृहाणत्वंद्विजश्रेष्ठसमस्तफलदायक ॥ कदल्याश्चप्रदानेनपूर्णाःसंतुमनोरथाः ॥ कद लींप्रतिगृह्णातिकदलींवैददातिच ॥ कदलीतारकोभाभ्यांकदल्यैतेनमोनमः ॥ कदलीदानसांगता सिद्ध्यर्थंहिरण्यंदक्षिणात्वेनदद्यात् ॥ व्रतपूर्तयेगांचदत्त्वाऽन्यान्ब्राह्मणान्दक्षिणादिभिःप्रतोष्यब्राह्म णान्सदन्नेनसंतर्प्याशिषोगृहीत्वास्वयंभुंजीत ॥ इतिकदलीव्रतम् ॥ अथवैकुण्ठचतुर्दशीव्रतम् ॥ त च्चकार्तिकशुक्लचतुर्दश्यामरुणोदयव्यापिन्यांकार्यम् । तिथ्यादिसंकीर्त्यात्मनःसर्वपापक्षयपूर्वकशिवप

दमासिकामनयाऽऽचरितवैकुंठचतुर्दशीव्रतोद्यापनंकरिष्ये ॥ वृताचार्यः लिंगतोभद्रस्थकलशेहैमंवि श्वेश्वरंपूजयेत् । प्रातरग्निंप्रतिष्ठाप्यघृताक्ततिलैरष्टोत्तरशतम् ॐ नमःशिवायेतिमंत्रंहुत्वाव्रतपूर्तयेगां चदद्यात् ॥ इतिवैकुंठचतुर्दशीव्रतम् ॥ अथ शिवरात्रिव्रतं स्कंदपुराणे ॥ चतुर्दशवर्षात्मकंयाव ज्जीवं वा माघेकृष्णचतुर्दश्यांनिशीथव्यापिन्यांकार्यम् ॥ तिथ्यादिसंकीर्त्यात्मनःसर्वपापक्षयपूर्वकाक्षय भोगमोक्षप्राप्त्यर्थमाचरितशिवरात्रिव्रतोद्यापनंकरिष्ये ॥ वृताचार्योन्यैर्द्वादशब्राह्मणैःसहपूजामारभेत् । द्वादशलिंगोद्भवेपीठेह्युक्तविधिनाब्रह्मादिदेवताः संपूज्यद्वादशलिंगेषुद्वादशकलशान्मध्येचैकंतदुपरिपूर्ण पात्राणिनिधायतत्रहैमीःप्रतिमाःपूजयेत् । तत्रमध्यमकुंभेउमामहेश्वरंत्र्यंबकमितिमंत्रेणप्रतिष्ठाप्यपुरतो राजतंवृषभंचप्रतिष्ठापयेत् । ततोद्वादशब्राह्मणान्द्वादशलिंगस्थकलशेषुद्वादशप्रतिमाःपूजयेयुः । तत्रप्रा च्यांमहेशम् अघोरं पशुपतिं दक्षिणस्यांपंचवक्त्रमुग्रं रुद्रं पश्चिमायां भवं शर्वं शंभुम् उत्तरे शिवं भीमं भीमपराक्रमंप्रतिकलशं परितोलोकपालांश्चप्रतिष्ठाप्यरुद्राभिषेकसहितैःषोडशोपचारैःपूजयेत् । प्रतियामंचतुष्पूजाकार्या । एकैववा । पुराणपठनादिनारात्रिंनयेत् । प्रातरग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वादध्या त् । अत्रप्रधानम्—उमामहेश्वरं पायसबिल्वपत्रतिलदूर्वाघृतद्रव्यैः प्रत्येकमष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभि

द्वादशकलशस्थदेवता अष्टाष्टसंख्याकाहुतिभिस्तैरेवद्रव्यैः परिवारदेवताः ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाज्या हुत्यायक्ष्ये एवंहोमंसंपाद्यपीठदेवतांपूजयेत् ॥ अथांगपूजा ॥ शर्वाय० पादौ० पशुपतये० ऊरू० रुद्राय० कटी० ईश्वराय० बाहू० सद्योजाताय०कंठं० शंभवे०मुखं० वामदेवाय० चक्षुषी० भीमाय० ध्रुवौ० उमापतये० ललाटं० सर्वव्यापिने० मूर्धानं० ॥ तत आचार्यं द्वादशब्राह्मणांश्चवस्त्रादिना संपूज्य तेभ्यःप्रतिमासहितकलशान्दद्यात् ॥ तत्रमंत्रः—शंभोप्रसीददेवेशसर्वलोकेश्वरप्रभो ॥ तवरूप प्रदानेनममसंतुमनोरथाः ॥ ततोव्रतपूर्तयेत्रयोदशगाःअथवैकांगामाचार्यायान्येभ्योदक्षिणांदद्यात् ॥ ब्राह्मणान्संतर्प्यस्वयंभुंजीत ॥ ॥ लिंगपुराणेतुप्रकारांतरेणोक्तम् । मण्डलेउमामहेश्वरंसंपूज्यप्रातःपू र्वोक्तरीत्यातिलव्रीहियवैरष्टोत्तरशतंहोमंहुत्वाचतुर्दशब्राह्मणांश्चतुर्दशनामभिःसंपूज्य जलपूरितचतुर्दश कलशान्वस्त्रादिदक्षिणासहितान्दद्यात् ॥ चतुर्दशनामानि ॥ अजैकपादहिर्बुध्न्योभवःशर्वउमापतिः ॥ रुद्रःपशुपतिःशंभुर्वरदःशुभईश्वरः ॥ महादेवोहरोभीमोनामान्येवंचतुर्दश ॥ एतैर्होमः प्रकर्तव्यः कुंभदा नेपितान्स्मरेत् ॥ अष्टसंख्याकोबिल्वपत्रैर्होमः ॥ अन्यत्समानम् ॥ इति शिवरात्रिव्रतम् ॥ अथमलमा सव्रतं पाद्मे ॥ मलमासस्यकृष्णपक्षेचतुर्दश्यांत्रयोदश्यामष्टम्यांतृतीयायांनवम्यामन्यतमतिथौकार्य

चज्ञेयं करंजमीश्वरीबिल्वपत्रम् । श्रावणेकुमुदंकुमुदाकुमुदम् । भाद्रेपुत्तलिकाभगवतीकदंबम् । आ
श्विनेमालतीअतुलाजाती ॥ कार्त्तिके शतपत्रंकीर्तिःशतपत्रम् ॥ मार्गशीर्षेचंपकं मार्गदायिनी चंप
कम् । पौषेकमलं पुष्टिकरीकमलम् । माघेदाडिमंमाहेश्वरी दाडिमम् । फाल्गुनेमधुकंमदोत्कटाम
धुकम् । चैत्रेमल्लिकाचैतन्यरूपामल्लिका । वैशाखे अपामार्गंविमलाबहुविधपुष्पाणि । द्वादशमासे
ष्वक्रमेणधूपान्नैवेद्यंचंदनंकर्पूरंगुग्गुलंकाश्मीरंदेवदारुंगोरोचनंमेषशृंगंवटकाःउदुम्बराःअपूपाःमोदकाःमं
डकं पायसंघृतौदनंमुद्गचूर्णं सोहालिकाखण्डवेष्टिकाफेनिकादध्योदनम् । एवंस्वयंसंपूजयेत् ।
वृताचार्यःकदलीमूलदेशेमृदावेदिंविधाय तत्र लिंगतोभद्रेउक्तविधिना ब्रह्मादिदेवता आवाह्य तदु
परिकलशस्थपूर्णपात्रेहैमंशिवंगौरीं च त्र्यंबकमितिकद्रुद्रायेतिवा गौरीमिमायेतिगायत्र्यावामंत्राभ्यां
प्रतिष्ठाप्यपूजयेत् । पुरतोवृषभंराजतंच । ततःकदलींपूजयेत् कदल्यैकामदायिन्यैइत्यनेन । कद
लीपरितोलोकपालानावाह्य ततस्तैलहरिद्रादिनामंगलस्नानंकृत्वास्त्रीभूषणैर्भूषयित्वाऽऽवाहनाद्युप
चारैःसंपूजयेत् । पुरतआदर्शंचामरंछत्रंचोपरिपूरिकाबंधनंपरितइक्षुदंडवेष्टनंकदल्याश्चतुर्दिक्षुगुड
पिष्टाचलंजीरकंलवणशुभ्राक्षताः । ततःपुराणपठनादिनारात्रिंनयेत् । प्रातरग्निप्रतिष्ठाप्यान्वाद

सावित्रीव्रतोद्यापनंकरिष्यइतिसंकल्प्य वृताचार्यःवटमूलेगृहेवावेदिं विधाय तत्रसर्वतोभद्रंविरच्य तत्रब्रह्मादिदेवताःसंपूज्य तत्रकलशद्वयंप्रतिष्ठाप्यतत्रैकस्मिन्कलशे हैमंब्रह्मजज्ञानमितिमंत्रेणब्रह्माणंगायत्रीमंत्रेणहैमींसावित्रींचप्रतिष्ठाप्यतदुत्तरद्वितीयकुंभेपलादधिकरजतस्यराजतपर्यंकेहैमीःसत्यवत्सावित्रीयमनारदप्रतिमा नाममंत्रैरावाह्यपुरतः काष्ठभारंकुठारंचहैमंराजतंवानिधायपूजयेत् ॥ अशक्तावेकस्मिन्कलशेसर्वेषांपूजनम् । पुष्पोत्तरमंगपूजा ॥ सावित्र्यै० पादौपू० प्रसावित्र्यै० जानुनीपू० कमलपत्रास्यायै० कटी० भूतधारिण्यै० उदरं० गायत्र्यै० कंठं० ब्रह्मप्रियायै० शिरःपू० । अथब्रह्मसत्यवतोः । धात्रे० पादौ० परमेष्ठिने० जानुनी० अग्निरूपाय० कटी० वेधसे० उदरं० हिरण्यगर्भाय० कंठं० चतुराननाय० मुखं० ब्रह्मणे०शिरःपू०॥ मंत्रपुष्पानंतरमर्घ्यंदद्याद्रजतादिपात्रेणद्वयोरपि ॥ ॐकारपूर्वकेदेविवीणापुस्तकधारिणि॥ वेदमातर्नमस्तेऽस्तुअवैधव्यंप्रयच्छमे ॥ पतिव्रतेमहाभागेभर्तुश्चप्रियवादिनि ॥ अवैधव्यंचसौभाग्यंदेहित्वंममसुव्रते ॥ पुत्रान्पौत्रांश्चसौख्यंचगृहाणार्घ्यंनमोनमः ॥ अथ ब्रह्मसत्यवतोः ॥ त्वयादृष्टंजगत्सर्वंसदेवासुरमानुषम् ॥ सत्यव्रतधरोदेवब्रह्मरूपनमोस्तुते ॥ अथयमाय। त्वंकर्मसाक्षीलोकानांशुभाशुभविवेककृत् ॥ वैवस्वतगृहाणार्घ्यंधर्मराजनमोस्तुते ॥ नारदाय।

नारदायनमस्तुभ्यंसुरेशाद्यभिवंदित ॥ गृहाणार्घ्यंमयादत्तमवैधव्यंप्रयच्छमे ॥ ततःप्रार्थयेत् । सावित्रीब्रह्मगायत्रीसर्वदाप्रियभाषिणी ॥ तेनसत्येनमांपाहिदुःखसंसारसागरात् ॥ मयाकृतंमहाघोरंजन्मांतरशतैरपि ॥ भस्मीभवतुतत्सर्वमवैधव्यंचदेहिमे ॥ ब्रह्मसत्यवतोः ॥ अवियोगोयथादेवसावित्र्यासवितस्तव ॥ अवियोगस्तथास्माकंभूयाज्जन्मनिजन्मनि ॥ सावित्र्याः । सावित्रित्वंयथादेविचतुर्वर्षशतायुषम् ॥ पतिंप्राप्तासिशुणिनंममदेवितथाकुरु ॥ यमस्य । कर्मसाक्षिञ्जगत्पूज्यसर्ववंद्यप्रसीदमे ॥ संवत्सरव्रतंसर्वंपरिपूर्णंतदस्तुमे ॥ ततः सुवासिनीःसंपूज्यवायनानिदत्त्वाकथाश्रवणादिनारात्रिंनिनयेत् ॥ प्रातरग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् ॥ सावित्रीं गायत्रीमंत्रेणपायसघृतदूर्वातिलव्रीहिद्रव्यैःप्रत्येकमष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिर्ब्रह्माणं धर्मराजं नारदं च व्याहृतिमंत्रेण तिलव्रीहियवद्रव्यैः प्रत्येकमष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिः ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाऽऽज्याहुत्यायक्ष्ये । सत्यवत्सावित्र्योर्ब्रह्मसावित्र्योरैक्यात्पृथग्घोमादिकंनास्ति । पूजादौतत्तन्मंत्राभ्यामेवतयोःपूजेत्युक्तत्वात् । एवं होमंसंपाद्य ततश्चतुर्विंशतिंद्वादशाऽष्टौचत्वारिवामिथुनानिवस्त्रादिनासम्पूज्य पूरिकामोदकमंडकादिकूष्मांडनारिकेरमातुलिंगदाडिमबीजपूरादिफलहारिद्राकुंकुमकेशविचूर्णिकाकज्जलकंठसूत्रकंकण मौक्ति

कपादभूषणवस्त्रकंचुक्यादर्शपात्रादिदक्षिणातांबूलादियुतशूर्पसहितं वायनंदद्यात् ॥ तत्र मंत्रः—सोपस्करंद्विजश्रेष्ठव्रतसंपूर्तिकारकम् ॥ वायनंतेप्रयच्छामिसावित्रीप्रीयतामिति ॥ ततःपीठंव्रतपूर्तयेगांच दत्त्वाब्राह्मणान्संतर्प्यान्तेआशिषोगृहीत्वेष्टजनैःसहभुंजीत ॥ इयानत्रविशेषः ॥ रात्रावरुंधतींदृष्ट्वा संपूज्यार्घ्यंदद्यात् ॥ अरुंधतिनमस्तेस्तुवसिष्ठस्यप्रियेशुभे ॥ पुत्रान्देहिसुखंदेहिगृहाणार्घ्यंनमोस्तुते ॥ इति दत्त्वा भुंजीत ॥ इति वटसावित्रीव्रतम् ॥ अथद्वात्रिंशत्पौर्णमासीव्रतम् ॥ महाराष्ट्रभाषयाबत्तीशीपौर्णमासीत्युच्यते ॥ तदुक्तंभविष्ये " पूर्णिमामार्गशीर्षस्यतस्यांप्रारभ्यतेव्रतम् ॥ उमयासहितोदेवःपूजनीयोमहेश्वरः ॥ एकैकंदीपकंकृत्वामासिमासिचदापयेत् ॥ एवंसार्द्धद्वयंवर्षंद्विमासाधिकमाचरेत् ॥ नभसःपूर्णिमायांतुकुर्यादुद्यापनंततः ॥ अथवाशुभमासस्यपूर्णिमायांसमापयेत्॥ चतुर्दश्यामुपवसेद्रात्रौपूजनमारभेत् ॥ तिथ्यादिसंकीर्त्य आत्मनःइहजन्मनिजन्मांतरेचवैधव्यनाशपुत्रपौत्रसौभाग्यादिप्राप्तिपूर्वकंभर्तुरायुर्वृद्धिद्वारा उमामहेश्वरप्रीत्यर्थमाचरितस्यद्वात्रिंशत्पौर्णमासीव्रतस्यपूर्णतासिद्ध्यर्थंतदुद्यापनाख्यंकर्मकरिष्ये ॥ वृताचार्यः लिंगतोभद्रस्थकलशेहैमसुमामहेशं ॐनमः शिवायेतिमंत्रेणस्थापयेत्पूजयेच्च ॥ प्रातरग्निप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् । उमामहेशं यवतिलाज्यद्रव्यैःप्रत्येकमष्टोत्तर

म् ॥ तिथ्यादिसंकीर्त्याऽऽत्मनोदारिद्र्यपापदुःखनाशनसत्पुत्रप्राप्तिपूर्वकाऽतुलभोगसिद्धयेसवितृरूपज नार्दनप्रीत्यर्थंचमलमासव्रतंकरिष्येइतिसंकल्प्य मध्याह्नेसर्वतोभद्रस्थकलशेहैमंलक्ष्मीयुतंजनार्दनंसंपू ज्यनानाविधपक्वान्ननैवेद्यंदद्यात् ॥ फलपुष्पोपेतमर्घ्यंदद्यात् ॥ तत्रमंत्रः—देवदेवजगन्नाथप्रलयोत्प त्तिकारक ॥ गृहाणार्घ्यंमयादत्तंकृपांकुरुममोपरि ॥ ततःसपत्नीकंब्राह्मणंवस्त्रादिनासंपूज्यत्रयस्त्रिंश दपूपान्कांस्यपात्रेनिधायसघृतंहिरण्यंवा धनंब्राह्मणायनिवेदयेत् ॥ तत्रमंत्रः—विप्रायवेदविदुषेश्रोत्रि यायकुटुंबिने ॥ नरकोत्तारणार्थायह्यच्युतःप्रीयतामिति ॥ इति दत्त्वाछत्रोपानद्भूषणाच्छादनादि युतांशय्यांचदत्त्वापीठंव्रतपूर्तयेगांचदत्त्वानानाविधपक्वान्नैर्ब्राह्मणान्संतर्प्याऽऽशिषोगृहीत्वास्वयंभुंजीत इति श्रीमच्चित्तपावनकुलोत्पन्न० व्रतोद्यापनकौमुद्यांचतुर्दशीव्रतानि ॥ छ ॥ अथपौर्णमासीव्रता नि ॥ तत्रज्येष्ठशुक्लपूर्णिमायांपूर्वविद्धायांवटसावित्रीव्रतम् ॥ तच्च त्रयोदशीमारभ्यपूर्णिमांतंकर्त व्यम् । तच्चस्पष्टंस्कंदभविष्ययोः । पूर्णिमायांकार्यम् ॥ तत्रविधिः—नद्यादौतिलामलकरजनीविले पनपूर्वकंस्नात्वावार्षिकवत्पूजादिकंनिर्वर्त्योद्यापनसंकल्पंकुर्यात् ॥ तद्यथा—तिथ्यादिसंकीर्त्यमम भर्तुःपुत्रादीनांचायुरारोग्यैश्वर्यादिप्राप्तिपूर्वकमिहजन्मनिजन्मांतरेआत्मनःअवैधव्यप्राप्तयेआचरितवट